

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä sekä eräiksi muiksi alioikeusuudistuksen voimaantuloon liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Vuonna 1987 annetun oikeudenkäymiskäärin muuttamista koskevan lain mukaan nykyiset alioikeudet yhtenäistetään käräjäoikeuksiksi, joiden kokoonpano vaihtelee asian laadun mukaan. Heinäkuussa 1991 annetuilla laeilla riita-asioiden oikeudenkäyntimenettely uudistetaan siten, että asian käsittely jakautuu valmisteluun ja pääkäsittelyyn, joka on suullinen, välitön ja keskitetty. Alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaantuloa joulukuussa 1992 annetun lain mukaan alioikeuksien yhtenäistäminen ja riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistus tulevat voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä. Laki sisältää säännökset muun muassa ennen alioikeusuudistuksen voimaantuloa vireilläolevien asioiden käsittelystä. Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi laki sähköisen viestinnän ja automaattisen tietojenkäsittelyn käyttämisestä

yleisissä tuomioistuimissa, joka mahdollistaa asiakirjan toimittamisen tuomioistuimelle myös sähköisen viestintävälineen kuten telekopiolaitteen avulla. Lisäksi esitys sisältää 16 muuta lakiehdotusta, joilla alioikeusuudistuksen voimaantuloa kumotaan tai muutetaan eräitä voimassa olevia lakeja. Yrityksen saneerauksesta annetun lain menettelysäännöksiin esitetään myös eräitä muutoksia.

Ehdotettu laki alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1993. Muut esitykseen sisältyvät alioikeusuudistuksen voimaantuloon liittyvät lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti alioikeusuudistuksen voimaantulon kanssa eli 1 päivänä joulukuuta 1993. Saneerausmenettelyä koskevat muutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun laki on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYS

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	4	LAKIEHDOTUKSET	34
1. Johdanto	4	1. Laki alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä	34
2. Keskeiset ehdotukset	4	2. Laki eräiden raastuvanoikeutta ja maistraattia koskevien säännösten kumoamisesta	36
2.1. Yleistä	4	3. Laki maksamismääräyslain ja -asetuksen kumoamisesta	36
2.2. Siirtymäsäännökset	4	4. Laki sähköisen viestinnän ja automaattisen tietojenkäsittelyn käyttämisestä yleisissä tuomioistuimissa	37
2.3. Sähköisen viestintävälineen käyttö tuomioistuimissa	5	5. Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta ..	38
2.4. Tiedoksiantomenettelyn yksinkertaistaminen	6	6. Laki oikeudenkäynnistä huoneenvuokra-asioissa annetun lain muuttamisesta	42
2.5. Asunto-oikeudet ja huoneenvuokra-asioiden käsittelyssä noudatettava menettely ..	7	7. Laki eräiden asunto-oikeuksien perustamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	44
2.6. Muutoksenhaku ja muutoksenhakuasian käsittely	7	8. Laki hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa annetun lain 4 ja 11 §:n muuttamisesta	44
3. Esityksen taloudelliset vaikutukset	8	9. Laki sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	45
4. Asian valmistelu	9	10. Laki ulosottolain 4 luvun 30 §:n muuttamisesta	45
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9	11. Laki välimiesmenettelystä annetun lain 17 §:n muuttamisesta	45
1. Lakiehdotusten perustelut	9	12. Laki merilain 251 §:n muuttamisesta	46
1.1. Laki alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä	9	13. Laki vekselilain muuttamisesta	46
1.2. Laki eräiden raastuvanoikeutta ja maistraattia koskevien lakien kumoamisesta ..	14	14. Laki shekkilain muuttamisesta	47
1.3. Laki maksamismääräyslain ja -asetuksen kumoamisesta	14	15. Laki painovapauslain 49 §:n muuttamisesta ..	47
1.4. Laki sähköisen viestinnän ja automaattisen tietojenkäsittelyn käyttämisestä yleisissä tuomioistuimissa	14	16. Laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 29 §:n muuttamisesta	47
1.5. Oikeudenkäymiskaari	17	17. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain muuttamisesta	48
1.6. Laki oikeudenkäynnistä huoneenvuokra-asioissa	26	18. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 12 ja 12 a §:n muuttamisesta ...	49
1.7. Laki eräiden asunto-oikeuksien perustamisesta	29	19. Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta	49
1.8. Laki hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa	29	20. Laki rikoslain 39 luvun 2 §:n muuttamisesta ..	51
1.9. Laki sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista	29	21. Laki velkojen maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 4 §:n muuttamisesta	51
1.10. Ulosottolaki	30		
1.11. Laki välimiesmenettelystä	30		
1.12. Merilaki	30		
1.13.—1.18. Vekseli- ja shekkilaki sekä eräät muut lait	30		
1.19. Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta	31		
1.20. Laki rikoslain 39 luvun 2 §:n muuttamisesta	33		
1.21. Laki velkojen maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 4 §:n muuttamisesta	33		
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	33		
3. Voimaantulo	33		
4. Säättämisyjärjestys	33		

	Sivu		Sivu
LIITE	52	13. Laki vekselilain muuttamisesta	67
Rinnakkaistekstit	52	14. Laki shekkilain muuttamisesta	67
5. Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta .	52	15. Laki painovapauslain 49 §:n muuttamisesta .	68
6. Laki oikeudenkäynnistä huoneenvuokra-		16. Laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumi-	
asioissa annetun lain muuttamisesta	59	sen ehkäisemisestä annetun lain 29 §:n muut-	
7. Laki eräiden asunto-oikeuksien perustamisesta		tamisesta	69
annetun lain 1 §:n muuttamisesta	63	17. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovut-	
8. Laki hakemusasioden käsittelystä yleisessä		tamisesta annetun lain muuttamisesta	69
alioikeudessa annetun lain 4 ja 11 §:n muutta-		18. Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovut-	
misesta	63	tamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden	
9. Laki sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä		välillä annetun lain 12 ja 12 a §:n muuttami-	
yleisistä alioikeuksista annetun lain 1 §:n		sesta	71
muuttamisesta	64	19. Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain	
10. Laki ulosottolain 4 luvun 30 §:n muuttamises-		muuttamisesta	72
ta	65	20. Laki rikoslain 39 luvun 2 §:n muuttamisesta .	74
11. Laki välimiesmenettelystä annetun lain 17 §:n		21. Laki velkojien maksunsaantijärjestyksestä an-	
muuttamisesta	65	netun lain 4 §:n muuttamisesta	75
12. Laki merilain 251 §:n muuttamisesta	66		

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Vuonna 1987 on annettu nykyisten kihlakunnanoikeuksien ja raastuvanoikeuksien yhtenäistämistä tarkoittava laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta (354/87). Sen mukaan yleiset alioikeudet yhtenäistetään käräjäoikeuksiksi. Käräjäoikeudessa lainoppineina tuomareina on laamanni ja käräjätuomari. Muut kuin yhden tuomarin istunnossa käsiteltävät rikosasiat käräjäoikeus ratkaisee kokoonpanossa, johon kuuluu lainoppinut puheenjohtaja ja kolme lautamiestä.

Riita-asioden oikeudenkäyntimenettely on uudistettu 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetuilla laeilla (1052—1067/91). Uusien säännösten mukaan riita-asioden käsittely alioikeudessa jakautuu valmisteluun ja pääkäsittelyyn. Valmistelun toimittaa käräjäoikeuden lainoppinut jäsen yksin, ja siinä selvitetään, mikä asiassa on riitaista sekä mitä kullakin todisteella aiotaan näyttää toteen. Valmistelussa asia voidaan jättää tutkimatta, vahvistaa sovinto sekä hyväksyä asianosaisen vaatimus vastapuolen laiminlyönnin perusteella annettavalla yksipuolisella tuomiolla.

Jollei asiaa ole ratkaistu valmistelussa, se siirretään pääkäsittelyyn. Valmistelun toimittanut tuomari voi yksin käsitellä ja ratkaista asian välittömästi valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä, jos asianosaiset tähän suostuvat tai jos asia on selvä. Muussa tapauksessa asia määrätään erilliseen pääkäsittelyyn, jossa käräjäoikeuden perheoikeudellisissa asioissa ja huoneenvuokralain mukaan ratkaistavissa riita-asioissa muodostaa lainoppinut puheenjohtaja ja kolme lautamiestä sekä muissa riita-asioissa kolme lainoppinutta jäsentä. Pääkäsittelyssä asianosaiset esittävät oikeudenkäyntiaineistonsa suullisesti suoraan asian ratkaiseville tuomioistuimen jäsenille. Pääkäsittely on yhtäjaksoinen, eikä sitä saa lykätä muulla kuin laissa mainitulla perusteella.

Samassa yhteydessä on muutettu myös tiedoksiantoja sekä pöytäkirjaa ja tuomiota koskevia säännöksiä. Tiedoksiannosta huolehtiminen on riita-asioissa kantajan asemesta pääsääntöisesti tuomioistuimen tehtävä. Pääkäsittelystä laaditaan ainoastaan suppea käsittelypöytäkirja ja tuomio laaditaan pöytäkirjasta erilliseksi asiakirjaksi. Lisäksi turvaamistoimes-

ta päättäminen on siirretty ulosotonhaltijalta tuomioistuimelle.

Alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaantulon joulukuun 18 päivänä 1992 annetun lain (1417/92) mukaan alioikeuksien yhtenäistäminen ja riita-asioden oikeudenkäyntimenettelyn uudistus tulevat voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

2. Keskeiset ehdotukset

2.1. Yleistä

Kuten alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaantulon annettua lakia tarkoittavan hallituksen esityksen perusteluissa (HE 130/1992 vp.) todetaan, ennen alioikeusuudistuksen voimaantuloa on vielä valmisteltava uudistuksen edellyttämät lakiehdotukset siirtymäsäännöksistä sekä muutoksista muuhun lainsäädäntöön. Esimerkiksi hyväksyessään riita-asiaiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamista alioikeuksissa koskevat lait eduskunta edellytti, että summaarinen menettely käräjäoikeudessa järjestetään atk-pohjaiseksi.

Tähän esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muun muassa siitä, millaisessa kokoonpanossa ja menettelyssä alioikeus käsittelee ennen alioikeusuudistuksen voimaantuloa vireille tulleet asiat, sekä siitä, miten asianosainen voi toimittaa asiakirjan tuomioistuimelle sähköisen viestintävälineen avulla.

2.2. Siirtymäsäännökset

Valmisteltaessa säännöksiä alioikeudessa vireillä olevien riita-asioden käsittelystä alioikeusuudistuksen siirtymävaiheessa, on pyritty siihen, että säännökset olisivat mahdollisimman selkeitä. Sekä alioikeuden työskentelyn että asianosaisten kannalta on pidetty tärkeänä, että alioikeusuudistuksen voimaan tultua alioikeudet joutuisivat mahdollisimman vähän käsittelemään riita-asioita kahdessa erilaisessa menettelyssä ja että *siirtymävaiheessa noudatettava menettely* määräytyisi kaikissa tuomioistuimissa yhtenäisten perusteiden mukaisesti. Siirtymäsäännöksiä valmisteltaessa on kiinnitetty huomiota myös siihen, että asianosaisille ei aiheutuisi kustannuksia yksinomaan sen joh-

dosta, että osittain käsitelty asia jouduttaisiin menettelyuudistuksen vuoksi käsittelemään uudelleen.

Näistä syistä esityksessä ehdotetaan, että sellainen riita-asia, jossa haastehakemus toimitetaan tuomioistuimeen 1 päivänä syyskuuta 1993 tai sen jälkeen ja jossa vastaaja todennäköisesti kiistää kantajan vaatimuksen, käsitellään noudattaen uusia vireillepanoa, valmistelua ja valmistelun yhteydessä pidettävää pääkäsittelyä koskevia säännöksiä. Alioikeus voi nykyisessä kokoonpanossaan toimittaa myös erillisen pääkäsittelyn ennen joulukuun 1 päivää 1993. Ne riita-asiat, joissa haastehakemus on toimitettu tuomioistuimeen ennen syyskuun 1 päivää, ehdotetaan eräitä poikkeuksia lukuunottamatta puolestaan käsiteltäviksi alioikeudessa vanhan, ennen syyskuun 1 päivää voimassa olleen lain mukaan.

Sen sijaan esityksessä ei ehdoteta summaarista menettelyä koskevien säännösten aikaisempaa soveltamista sen vuoksi, että tällaisten asioiden käsittelemiseen ei liity niitä ongelmia, joita uusien säännösten aikaisemmalla soveltamisella pyritään välttämään. Asianosainen voi siten marraskuun viimeiseen päivään saakka hakea maksamismääräystä alioikeudelta sekä lainhakua, häätöä ja virka-apua ulosotonhaltijalta, ja tällaiset asiat käsitellään loppuun nykyisten säännösten mukaisesti. Asianosainen voi mainittuun ajankohtaan saakka hakea turvaamistoimen määräämistä myös ulosotonhaltijalta. Koska maistraatit lakkautetaan alioikeusuudistuksen voimaantullessa, esityksessä ehdotetaan, että maistraatin käsiteltävänä olevat asiat siirretään joulukuun 1 päivänä käsiteltäviksi siinä kärkeäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä maistraatti sijaitsee.

Vaikka sellaiset riita-asiat, joissa haastehakemus on toimitettu tuomioistuimeen ennen syyskuun 1 päivää, käsitelläänkin vanhan lain mukaan, tulevat edellä selostetut alioikeuksien kokoonpanoa koskevat säännökset voimaan joulukuun 1 päivänä 1993. Tämän mukaisesti ja alioikeuden työn tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi esityksessä ehdotetaan, että alioikeuden lainoppinut jäsen voi käsitellä tällaisen vireillä olevan riita-asian yksin loppuun, jos asianosaiset siihen suostuvat. Muussa tapauksessa tällainen asia on sen laadusta riippuen käsiteltävä joko kolmen tuomarin kokoonpanossa tai kokoonpanossa, johon kuuluu puheenjohtajan lisäksi kolme lautamiestä, taikka

kokoonpanossa, johon kuuluu kaksi lainoppinutta jäsentä ja neljä lautamiestä.

Alioikeuksien kokoonpanoa koskevat säännökset muuttuvat myös rikosasioissa. Alioikeuksien työn tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi esityksessä ehdotetaan, että myös rikosasiaa käsittelevän alioikeuden kokoonpano muuttuu alioikeusuudistuksen voimaantullessa. Tällaista järjestelyä on pidetty mahdollisena myös sen vuoksi, että rikosasiat käsitellään alioikeuksissa edelleen sellaista menettelyä noudattaen, jossa muun muassa asian käsittelemiseen osallistuvat jäsenet voivat oikeudenkäynnin kestäessä muutoinkin vaihtua. Siten kihlakunnanoikeudessa vireillä olevassa asiassa lautamiehistä pääsääntöisesti ainoastaan kolme jatkaa asian käsittelyä ja raastuvanoikeudessa kahden lainoppineen jäsenen tilalle tulee pääsääntöisesti kolme uutta lautamiestä.

Voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyy lukuisia sellaisia säännöksiä, jotka koskevat esimerkiksi kihlakunnanoikeutta tai raastuvanoikeutta taikka asian käsittelemistä maalla tai kaupungissa. Jotta vältettäisiin lukuisiin yksittäisiin lakeihin tehtävät lähinnä teknisluontoiset muutokset, esityksessä ehdotetaan lakiin otettaviksi säännökset siitä, miten edellä mainittuja säännöksiä on sovellettava alioikeusuudistuksen voimaantulon jälkeen.

Vastaavista syistä lakiin ehdotetaan otettaviksi säännökset siitä, miten nykyisiä todisteellista tiedoksiantoa ja kanteen vireillepanoa määrääjassa edellyttäviä säännöksiä on sovellettava alioikeusuudistuksen voimaantulon jälkeen. Lisäksi lakiin ehdotetaan otettaviksi yleiset säännökset kiinteistöasioiden käsittelystä sellaisessa käräjäoikeudessa, joka on muodostunut raastuvanoikeudesta ja kihlakunnanoikeudesta, ja siinä noudatettavista määräajoista silloin, kun määräaika voimassa olevien säännösten mukaan on kihlakunnanoikeuden ja raastuvanoikeuden tuomiopiirissä ollut laskettava eri tavoin.

2.3. Sähköisen viestintävälineen käyttö tuomioistuimessa

Voimassa olevaan lainsäädäntöön ei sisälly säännöksiä sähköisen tiedonsiirron käyttämisestä asioitaessa tuomioistuimissa. Nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa asiakirjan toimittamisen tuomioistuimelle ainoastaan postin ja lähetin välityksellä mutta ei sen sijaan sähköis-

ten viestintälaitteiden kuten sähköpostin tai telefax-laitteen avulla.

Korkein oikeus on kuitenkin 20 päivänä toukokuuta 1992 antamassaan täysistuntoratkaisussa numero 1778 katsonut, että telefax-laitteen välityksellä hovioikeuden kirjaamoon määräajassa saapunut muutoksenhakukirjelmä voitiin tutkia. Koska asiaan liittyy niin hyvin periaatteellisia kuin käytännön ongelmia, joita kaikkia ylimmät oikeudet eivät voi ennakko-päätöksillään ratkaista, korkein oikeus on antamansa ratkaisun johdosta samana päivänä esittänyt valtioneuvostolle ryhdyttäväksi lainsäädäntötoimeen, joka koskee sähköisten viestintälaitteiden käyttöä tuomioistuimissa. Aloitteessaan korkein oikeus on lisäksi todennut, että kansalaisten oikeusturvan kannalta on tärkeää, että tuomioistuihin ja niistä ulospäin suuntautuvan sähköisen yhteydenpidon edellytyksistä ja muodoista on voimassa selkeitä ja yhdenmukaisia sääntöjä.

Hyväksyessään riita-asiain oikeudenkäyntimenettelyn uudistamista alioikeuksissa koskevat lait eduskunta edellytti vastauksessaan, että maksamismääräyslaki sellaisenaan kumotaan ja summaarisessa menettelyssä noudatetaan seuraavia periaatteita:

- velkoja, joka katsoo, että hänellä on selvä ja riidaton saatava, velvoitetaan hakemaan saatavalleen täytäntöönpanokelpoisuus summaarisessa menettelyssä,
- järjestelmä on tiettyyn summaan saakka pakollinen ja se toimii atk-pohjaisena,
- hyväksytty hakemus ohjataan edelleen atk-pohjaiseen tiedoksiantoon,
- tiedoksiantoyrityksen epäonnistuessa hyväksytty hakemus raukeaa tai palautuu velkojalle hänen tiedoksiannettavakseen, ja
- vasta, kun velallinen vastustaa hakemusta määräajassa, asia siirtyy riita-asiaksi.

Tämän mukaisesti alioikeuksille on suunniteltu sellainen asiankäsitteilyjärjestelmä, että summaarinen menettely toimii kokonaisuudessaan atk-pohjaisena ja että esimerkiksi suurimmat perintätoimistot voivat toimittaa haastehakemuksensa tuomioistuimelle myös atk:n avulla konekielisinä sähköisten viestien välitysjärjestelmän kautta. Lisäksi asianosainen voi toimittaa hakemuksensa tuomioistuimelle myös sähköpostina. Jos hakemus on toimitettu perinteisellä tavalla kirjallisesti tai telefax-laitteen välityksellä, hakemuksessa olevat tiedot syötetään tuomioistuimen kansliassa asiankäsitteilyjärjestelmään. Tarpeellisten tarkistusten jälkeen

haasteen tiedoksianto suoritetaan postitse koneellisesti tuomioistuimen ja postin atk-järjestelmiä hyväksi käyttäen. Siten haaste tulostetaan ja annetaan postin edelleen kuljetettavaksi vasta postikeskuksessa.

Edellä selostetuista syistä esityksessä ehdotetaan lakiin otettaviksi säännökset sähköisen viestinnän ja automaattisen tietojenkäsittelyn käyttämisestä yleisissä tuomioistuimissa. Sääntelyn selkeyden vuoksi säännökset ehdotetaan sijoitettaviksi erikseen annettavaan lakiin.

Ehdotettu laki antaa jokaiselle oikeuden lähettää postitse toimitettava asiakirja yleiselle tuomioistuimelle myös telefax-laitteen tai sähköpostin välityksellä. Sen sijaan oikeusministeriö myöntää kullekin asianomaiselle erikseen luvan toimittaa haastehakemuksessa esitettävät tiedot tuomioistuimelle konekielisenä atk:n avulla. Lisäksi laissa säädetään sähköisen viestinnän saapumisajankohdasta sekä vastuusta viestinnän lähettämisessä. Tuomioistuimen harkintaan jää, onko ja mitkä sähköisenä viestinä lähetetyt asiakirjat toimitettava tuomioistuimelle myös alkuperäisinä. Laissa on säännökset myös tuomioistuimen velvollisuudesta tulostaa sille sähköisesti lähetetty asiakirja ja järjestää asian käsittely siten, että kustakin toimenpiteestä vastuullinen henkilö on aina jälkikäteen selvitettävissä. Lain säätämiseen liittyen maksamismääräyslaki (319/54) ja -asetus (1117/77) ehdotetaan kumottaviksi.

Koska kaikkien summaaristen asioiden käsittely alkaa alioikeudessa samalla tavalla, järjestelmää ei ole tarvetta muodostaa sellaiseksi, että se olisi ainoastaan tiettyyn summaan saakka pakollinen. Esitykseen ei ehdoteta otettaviksi myöskään säännöksiä siitä, että tiedoksiantoyrityksen epäonnistuessa hyväksytty hakemus raukeaa tai palautuu velkojalle hänen tiedoksiannettavakseen. Tällaista järjestelyä ei ole pidetty tarpeellisena sen vuoksi, että uudessa menettelyssä siitä aiheutuisi ainoastaan lisätyötä ja kustannuksia sekä asianosaisille että tuomioistuimille. Jos tiedoksianto osoitetiedon puutteellisuuden vuoksi ei onnistu, hakemus palautetaan velkojalle täydennettäväksi.

2.4. Tiedoksiantomenettelyn yksinkertaistaminen

Riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisen yhteydessä muutettujen tiedoksiantoa koskevien säännösten mukaan tiedoksianto

on aina toimitettava todisteellisesti joko postitse saantitodistusta tai vastaanottajan palauttamaa vastaanottotodistusta vastaan taikka niin sanottuna haastemiestiedoksiantona. Haasteen tiedoksiannon onkin aina tapahduttava todisteellisesti. Oikeudenkäynnin myöhäisemmissä vaiheissa saattaa tällaisen tiedoksiantotavan poikkeukseton käyttäminen sen sijaan olla tarpeettoman raskasta ja kallista.

Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan tiedoksiantoa koskevia säännöksiä muutettaviksi siten, että muun kuin haasteen tiedoksianto voidaan toimittaa asianosaiselle myös lähettämällä se hänelle postitse tavallisena kirjeenä hänen ilmoittamaansa tiedoksiantojen toimittamista varten tarkoitettuun osoitteeseen. Tähän liittyen esityksessä ehdotetaan lisäksi, että asianosaisella on velvollisuus ilmoittaa tuomioistuimelle oikeudenkäyntiosoite, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää. Kutsu, kehoitus ja ilmoitus voidaan antaa asianosaiselle tiedoksi hänen ilmoittamallaan tavalla myös sähköisen viestintälaitteen kuten sähköpostin avulla.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että summaarisessa menettelyssä tehtyyn haastehakemukseen mahdollisesti liitettyjä asiakirjoja ei tarvitse antaa vastaajalle tiedoksi. Haasteessa on tällöin kuitenkin ilmoitettava, että asiakirjat ovat vastaajan nähtävissä käräjäoikeuden kansliassa ja että ne vastaajan pyynnöstä lähetetään hänelle erikseen postitse.

2.5. Asunto-oikeudet ja huoneenvuokra-asioiden käsittelyssä noudatettava menettely

Eräisiin suurimpiin tuomioistuihin on perustettu asunto-oikeuksia, joissa huoneenvuokrasuhteesta johtuvien riita-asioiden ratkaisemiseen osallistuu lainoppineen puheenjohtajan lisäksi yksi vuokranantaja- ja yksi vuokralaispiirejä edustava henkilö siitä kunnasta, jossa asianomainen vuokrahuoneisto sijaitsee. Myös uudistetun huoneenvuokralain mukaan ratkaistavien riita-asioiden joukossa on huomattava määrä sellaisia asiaryhmiä, joiden ratkaiseminen edellyttää vallitsevan vuokratason ja asunto-tilanteen tuntemusta. Tämän vuoksi asunto-oikeuksien säilyttämistä on ehdotusta valmisteltaessa pidetty edelleen tarpeellisena.

Se että eri etupiiriedustajien osallistumista huoneenvuokralain mukaan ratkaistavien riita-asioiden käsittelemiseen pidetään edelleen tar-

peellisena, vaikuttaa osaltaan myös siihen, kuinka menettelyä asunto-oikeuksissa voidaan uudistaa. Tämän vuoksi asunto-oikeudessa noudatettavaan oikeudenkäyntimenettelyyn ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan alioikeuksien yhtenäistämisestä ja riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisesta johtuvat välttämättömät muutokset.

Alioikeusuudistuksen voimaantullessa eräiden asunto-oikeuksien tuomiopiiriin tulee, toisin kuin nykyisin, kuulumaan useampi kuin yksi kunta. Jotta asunto-oikeuksien jäsenten ei tarvitsi istunnon aikana vaihtua pelkästään siitä riippuen, missä kunnassa sijaitsevasta vuokrahuoneistosta on kysymys, esityksessä ehdotetaan, että asian käsittelyyn osallistuvan jäsenen ei enää tarvitse olla juuri siitä kunnasta, jossa riidan kohteena oleva vuokrahuoneisto sijaitsee. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säilytettäväksi nykyisenkaltaisen huoneenvuokrasaataavaa ja häätöä haettaessa mahdollinen summaarinen menettely. Niissä käräjäoikeuksissa, joihin ei ole perustettu asunto-oikeuksia, ehdotetaan noudatettavaksi uudistettua riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyä.

2.6. Muutoksenhaku ja muutoksenhakuasian käsittely

Oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 14 ja 20 §:ssä olevat *valituksen ja vastauksen sisältöä* koskevat säännökset ovat käytännössä mahdollistaneet ylimalkaisten ja perustelemattomien valitusten ja vastausten tekemisen. Tästä on puolestaan aiheutunut hovioikeuksille runsaasti työtä, kun niiden on pitänyt tutkia asia kokonaisuudessaan uudelleen ja siten myös sellaiselta osalta, jolta asianosaisten kesken ei hovioikeudessa enää todellisuudessa ole ollut erimielisyyttä.

Alioikeusuudistuksen yhteydessä uudistettujen oikeudenkäymiskaaren 22 ja 24 luvun säännösten mukaan alioikeuden pöytäkirjaan merkitään asianosaisten lausumista ainoastaan heidän vaatimuksensa ja niiden perusteena välittömästi olevat seikat. Suullisen todistelun sisältöä ei pöytäkirjata, vaan se äänitetään ja ainoastaan arvioidaan tuomiossa. Jotta uudistetut 22 ja 24 luvun säännökset mahdollisimman hyvin niveltäisivät hovioikeusmenettelyyn, on tarpeen arvioida uudelleen valituksen ja vastauksen sisällölle asetettavia vaatimuksia.

Edellä selostetuista syistä esityksessä ehdote-

taan valitukselle asetettavia vaatimuksia tiukennettaviksi siten, että valituksessa olisi vaatimusten perusteiden lisäksi ilmoitettava, miltä osin alioikeuden ratkaisun perustelut valittajan mielestä ovat virheelliset. Valituksesta olisi siten selvästi ilmettävä, pitääkö valittaja alioikeuden ratkaisua virheellisenä todistelun arvioimisen vai lain soveltamisen osalta. Myös näytön arviointi olisi yksityiskohtaisesti riitautettava. Valittajan tulisi valituksessaan myös nimenomaisesti mainita kaikki ne todisteet, joihin hän vaatimustensa tueksi haluaa nojautua. Vastauksen sisällölle asetettuja vaatimuksia ehdotetaan vastaavalla tavalla tiukennettaviksi. Jotta ehdotus tältä osin toteutuisi myös käytännössä, on välttämätöntä, että alioikeudet perustelevat tuomion oikeudenkäymiskaaren 24 luvussa (1064/91) säädetyllä tavalla.

Alioikeuden erillinen tuomio sekä ehdotetulla tavalla laadittu muutoksenhakukirjelmä ja vastaus turvaavat hovioikeudelle säännönmukaisesti riittävän perustan alioikeuden ratkaisun oikeellisuuden arvioimiseen. Tuomiosta saadaan asian ratkaisemiseen vaikuttaneesta suullisesta todistelusta yhtä riittävä selko kuin nykymuotoisesta pöytäkirjastakin. Silloin kun asianosainen on asian ratkaisseensa tuomioistuimen kanssa eri mieltä siitä, mikä todistelu on asian ratkaisemisen kannalta merkityksellistä tai miten alioikeudessa vastaanotettu todistelu on arvioitava, hovioikeus voi ottaa todistelusta selon äänitteen tai äänitteestä laaditun kirjallisen version avulla taikka toimittamalla asiassa suullisen käsittelyn.

Valituksen ja vastauksen sisällölle asetettavien vaatimusten tiukentamiseen liittyen esityksessä ehdotetaan hovioikeuden *tutkimisvelvollisuutta* rajoitettavaksi. Ehdotuksen mukaan hovioikeus ei ilman erityistä syytä tutki alioikeuden ratkaisun oikeellisuutta muulta kuin valituksessa ja vastauksessa ilmoitettujen seikkojen ja perusteiden osalta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että jos alioikeuden ratkaisuun haetaan muutosta ainoastaan rangaistusseuraamuksen osalta, hovioikeus ei saa tutkia, onko rikosasian vastaaja syyllistynyt hänen syykseen luetuun tekoon.

Ehdotuksen johdosta asian käsittely hovioikeudessa selkeytyy, kun siellä voidaan nykyistä paremmin keskittyä asianosaisten mainitsemien perusteiden sekä alioikeuden ratkaisun perusteluiden ja sen oikeellisuuden tutkimiseen. Mahdollisuus saada oikeusapua ja hovioikeuden velvollisuus pyytää valituksen tai vastauk-

sen täydentämistä turvaavat puolestaan riittävästi sen, että ilman lainopillisen koulutuksen saanutta oikeudenkäyntiavustajaa oleva asianosainen ei ehdotettavan muutoksen johdosta kärsi aiheettomia oikeudenmenetyksiä.

Nykyisin vain hovioikeuden kolmijäseninen jaosto voi esittelyn perusteella päättää useista asian valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä. Menettelyn keventämiseksi ja työn järjeistämiseksi esityksessä ehdotetaan, että *hovioikeudessa yksi jäsen* voi ratkaista myös tiettyjä yksinkertaisia asioita. Ehdotuksen mukaan hän voi tehdä ratkaisun valituksen peruuttamisen johdosta sekä päättää sellaisista asian valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä, joita hovioikeuden esittelijällä ei asiaa esittelemättä ole oikeutta tehdä.

Kun valitus ja vastaus toimitetaan alioikeuteen, on esityksessä katsottu tarpeettomaksi, että asiakirjat lähetetään hovioikeuteen pelkästään valituksen myöhästymisen johdosta tehtävää ratkaisua varten. Sen vuoksi esityksessä ehdotetaan tämän ja siihen liittyvien *ratkaisujen tekemisen siirtämistä alioikeudelle*. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että alioikeus asettaa myös uuden määräajan muutoksen hakemista varten. Alioikeus olisi sille siirrettäväksi ehdotettavia asioita ratkaistessaan päätösvaltainen silloin, kun siinä on yksi lainoppinut jäsen.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Summaarisen menettelyn järjestäminen atk-pohjaiseksi edellyttää laitehankintoja. Tästä aiheutuvat kustannukset on kuitenkin jo otettu huomioon tämän vuoden talousarviossa.

Se että asianosainen voi ehdotuksen mukaan toimittaa asiakirjan tuomioistuimelle myös sähköisen viestintävälineen avulla, helpottaa ja nopeuttaa asiointia tuomioistuimissa ja vähentää asianosaisille oikeudenkäynnistä aiheutuvia kustannuksia. Automaattisen tietojenkäsittelyn käyttö nopeuttaa ja helpottaa myös asian käsittelyä tuomioistuimissa.

Kustannusten ja työn säästöä tuomioistuimissa aiheutuu myös siitä, että tiedoksiantettava asiakirja voidaan oikeudenkäynnin myöhäisemmissä vaiheissa lähettää asianosaiselle postitse tavallisena kirjeenä tai sähköisenä viestinä hänen ilmoittamaansa oikeudenkäyntiosoitteeseen.

Hovioikeuksissa aiheutuu huomattavaa

työnsäästöä siitä, että hovioikeuden tutkimis-
velvollisuutta rajoitetaan sekä että hovioikeu-
dessa yksi jäsen voi ratkaista tietyt yksinker-
taiset asiat ja päättää asian valmisteluun liitty-
vistä toimenpiteistä. Lisäksi hovioikeuden työ-
tä vähentää se, että eräiden ratkaisujen teke-
minen siirretään alioikeudelle.

Saneerausmenettelyä koskevat uudistukset
vähentävät saneerausasioissa tuomioistuinten
työtä ja postituskuluja sekä näin ollen säästä-
vät kustannuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä vir-
katyönä. Ehdotus sotilasoikeudenkäyntiasioita
käsittelevistä yleisistä alioikeuksista annetun
lain muuttamiseksi on valmisteltu yhdessä pää-
esikunnan kanssa. Alioikeusuudistuksen voi-
maanpanoon liittyvistä lakiehdotuksista on
pyydetty lausunnot kaikilta hovioikeuksilta,
asunto-oikeuksilta ja Suomen Asianajaja-
liitolta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki alioikeusuudistuksen siirtymäsäännök- sistä

*Alioikeusuudistukseen liittyviä lakeja koskevat
siirtymäsäännökset*

1 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi sään-
nökset alioikeudessa vireillä olevien riita-asioi-
den käsittelystä alioikeusuudistuksen siirtymä-
vaiheessa. Ehdotusta valmisteltaessa on pyritty
siihen, että siirtymäsäännökset olisivat mahdol-
lisimman selkeitä ja että menettely määräytyisi
kaikissa tuomioistuimissa yhtenäisten perusteiden
mukaisesti. Lisäksi ehdotusta valmisteltaessa
on kiinnitetty huomiota siihen, että alioi-
keusuudistuksen siirtymävaiheessa voidaan tur-
vata menettelyn toimivuus kaikissa alioikeuk-
sissa ja ettei uusien säännösten soveltaminen
käytännössä siirtyisi kovin pitkän ajan päähän.

Edellä selostetuista syistä pykälän 1 momen-
tissa ehdotetaan, että sellainen riita-asia, jossa
haastehakemus on toimitettu tuomioistuimelle
1 päivänä syyskuuta 1993 tai sen jälkeen,
käsitellään noudattaen niitä riita-asioiden vi-
reillepanoa, valmistelua ja valmistelun yhtey-
dessä pidettävää pääkäsittelyä koskevia sään-
nöksiä, jotka sisältyvät alioikeusuudistukseen
liittyvien lakien voimaantulon annettussa
laissa (1417/92) mainittuihin lakeihin.

Momentin nojalla tulevat nimenomaan vi-
reillepanoa, valmistelua ja sen yhteydessä pi-
dettävää pääkäsittelyä koskevien säännösten
lisäksi sovellettaviksi myös muun muassa tie-
doksianto, pöytäkirjaa ja tuomiota, turvaa-

mistointia sekä päätösvaltaisuutta koskevat
säännökset siltä osin kuin ne tarkoittavat val-
mistelua tai sen yhteydessä pidettävää pääkäsit-
telyä. Käytännössä momentti tarkoittaa sitä,
että haasteessa tuomioistuin voi kehottaa vas-
taajaa antamaan kirjallisen vastauksen uhalla,
että asia muutoin ratkaistaan yksipuolisella
tuomiolla ja että kantajan asemesta tuomiois-
tuin huolehtii muun muassa haasteen tiedok-
siannosta.

Momentin mukaan oikeudenkäymiskaaren
erillistä pääkäsittelyä koskevat säännökset tu-
levat sen sijaan sovellettaviksi vasta joulukuun
alusta. Tämä johtuu siitä, ettei kaikissa tuo-
mioistuimissa ole ennen mainittua ajankohtaa
mahdollista muodostaa oikeudenkäymiskaaren
2 luvun 1 ja 3 §:n mukaisia kokoonpanoja.
Momentti ei kuitenkaan estä alioikeutta nykyi-
sessä kokoonpanossaan toimittamasta erillistä
pääkäsittelyä ennen joulukuun 1 päivää 1993.

Myös uudistetun oikeudenkäymiskaaren
summaarista menettelyä koskevat säännökset
tulevat 2 momentin mukaan sovellettaviksi
vasta 1 päivänä joulukuuta 1993. Järjestelyä on
ehdotusta valmisteltaessa pidetty tarkoituksen-
mukaisena lähinnä sen vuoksi, että tällaisten
asioiden käsittelemiseen ei liity niitä ongelmia,
joita uusien säännösten aikaisemmalla sovelta-
misella pyritään välttämään.

2 §. Jotta asianosaisille ei aiheutuisi kustan-
nuksia yksinomaan siitä syystä, että ennen
uuden lain voimaantuloa vireilletullut ja osit-
tain käsitellyt asia jouduttaisiin menettelyuudi-
stuksen vuoksi käsittelemään uudelleen, pykälän
1 momentissa ehdotetaan, että ne riita-asiat,
joissa haastehakemus on toimitettu tuomiois-

tuimeen ennen syyskuun 1 päivää 1993, käsitellään alioikeudessa vanhan lain mukaisesti. Vaikka asia käsitelläänkin vanhan lain mukaan, tulevat alioikeuksien kokoonpanoa koskevat säännökset voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993. Tämän mukaisesti momentissa ehdotetaan lisäksi, että yksi lainoppinut jäsen voi käsitellä vireillä olevan asian yksin loppuun, jos asianosaiset siihen suostuvat. Muussa tapauksessa momentissa tarkoitettu asia on sen laadusta riippuen käsiteltävä joko kokoonpanossa, johon kuuluu lautamiehiä, tai kolmen tuomarin kokoonpanossa.

Momentti mahdollistaa myös sen, että asianosaiset sopivat yhden tuomarin toimittavan valmistelua vastaavan vaiheen, mutta todisteluun vastaanottamiseen ja asian ratkaisemiseen siirryttäessä asia käsitellään oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1, 2 tai 3 §:ssä säädettyssä kokoonpanossa. Asian käsittelyä yksin jatkavan tuomarin tulisi olla sellainen, joka on ollut mukana asian aikaisemmassa käsittelyssä joko puheenjohtajana tai jäsenenä. Jollei tämä ole esimerkiksi käräjäoikeuden tuomarin virkojen määrän vähenemisen vuoksi mahdollista, asian voisi käsitellä yksin loppuun myös muu alioikeuden lainoppinut jäsen. Tällöin on kuitenkin huolehdittava siitä, että asian käsittelevä tuomari määräytyy samalla tavalla sattumanvaraisesti kuin yleensäkin ja etteivät asianosaiset voi keskenään sopia siitä, kuka tuomari käsittelee asian yksin loppuun.

Myös rikosasioissa alioikeuksien kokoonpanot muuttuvat 1 päivänä joulukuuta 1993. Siten kihlakunnanoikeudessa vireillä olevassa asiassa lautamiehistä pääsääntöisesti vain kolme jatkaa asian käsittelyä ja raastuvanoikeudessa kahden lainoppineen jäsenen tilalle tulee pääsääntöisesti kolme uutta lautamiestä. Tällaista järjestelyä on ehdotusta valmisteltaessa pidetty tarkoituksenmukaisena muun muassa sen vuoksi, että alioikeudessa rikosasiat käsitellään edelleen sellaisia menettelysäännöksiä noudattaen, joiden mukaan asian käsittelemiseen osallistuvat jäsenet voivat oikeudenkäynnin kestäessä muutoinkin vaihtua. Puheenjohtajan tulisi kuitenkin käytännössä esitellä lautamiehille, mitä asian aikaisemmissa käsittelyvaiheissa on tapahtunut.

Yleistä prosessioikeudellisista periaatteista johtuu, että se toimivaltainen tuomioistuin, joka on aloittanut asian käsittelyn, käsittelee sen loppuun saakka. Kun alioikeuksia yhennäistettäessä myös alioikeuksien tuomiopiirit

muuttuvat, saattaa käydä niin, ettei asian käsittelyn aloittanutta tuomioistuinta enää joulukuun 1 päivän 1993 jälkeen ole olemassa. Jos toimivaltaista tuomioistuinta ei sen lakkaamisen vuoksi ole olemassa, seuraa lain 9 §:n 1 momentin säännöksistä, että asian käsittelee loppuun se tuomioistuin, joka on tullut lakanneen tuomioistuimen sijaan.

Ehdotusta valmisteltaessa on osoittautunut mahdottomaksi laatia säännös niitä tilanteita varten, joissa alioikeuksien tuomiopiirit muuttuvat siten, että alioikeudesta tulee kuulumaan osia useampaan käräjäoikeuteen. Tällaisissa tapauksissa asian käsittely olisi tarkoituksenmukaisinta järjestää siten, että asian käsittelee loppuun se tuomioistuin, jolla on asiaan vahvin liittymä. Tällainen tuomioistuin voisi olla esimerkiksi se käräjäoikeus, johon asiaa aikaisemmin käsitellyt puheenjohtaja on siirtynyt. Epäselvissä tapauksissa kysymyksessä olevien alioikeuksien tulisi keskenään sopia, mikä tuomioistuin jatkaa asian käsittelyä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset sellaisten vireillä olevien riitaasioiden käsittelystä, joissa 1 momentista poiketen ei ole perusteltua soveltaa vanhan lain menettelysäännöksiä. Silloin kun asia on lykätty odottamaan jonkin toisen asian ratkaisemista ja sen käsittelyä voidaan jatkaa vasta alioikeusuudistuksen voimaantulon jälkeen, on tarkoituksenmukaista käsitellä asia uuden lain mukaisesti.

Jollei asiaa voida määrätä suoraan pääkäsitelyyn, asiassa on toimitettava valmistelu. Pääkäsitelyssä asianosaisten on esitettävä uudelleen vaatimuksensa ja niiden perusteet. Myös aikaisemmin vastaanotettu todistelu on otettava vastaan uudelleen. Näin ei kuitenkaan tarvitse menetellä, jos aikaisemmin vastaanotetulla todistelulla ei ole merkitystä asian ratkaisemisen kannalta tai jos todistelun vastaanottaminen uudelleen ei ole mahdollista.

Myös silloin kun asia on alioikeusuudistuksen voimaantulon jälkeen palautettu muutoksenhakutuomioistuimesta alioikeuteen uudelleen käsiteltäväksi, se on momentin mukaan käsiteltävä uuden lain mukaan. Säännös soveltuu sekä silloin, kun muutoksenhakutuomioistuin on katsonut, ettei alioikeus olisi saanut jättää kannetta tutkimatta, että silloin, kun asia palautetaan alioikeuteen esimerkiksi todistelun vastaanottamista varten.

Yhdennäistettäessä 1 §:n kanssa momentissa ehdotetaan lisäksi, että sellainen asia, jossa

takaisinsaantihakemus on toimitettu tuomioistuimeen 1 päivänä syyskuuta 1993 tai sen jälkeen, käsitellään noudattaen uuden lain viireillepanoa, valmistelua ja valmistelun yhteydessä pidettävää pääkäsittelyä koskevia säännöksiä.

3 §. Jotta asianosaisille ei aiheutuisi tarpeettomia oikeudenmenetyksiä, pykälässä ehdotetaan, että säännöstä, jossa rajoitetaan asianosaisen mahdollisuutta hovioikeudessa vedota uuteen seikkaan tai todisteeseen, sovelletaan haettaessa muutosta vain 1 päivänä joulukuuta 1993 ja sen jälkeen annettuun ratkaisuun. Vastaava siirtymäsäännös on myös tähän esitykseen sisältyvässä oikeudenkäymiskaaren muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa.

4 §. Sellainen riita-asia, jossa haastehakemus on toimitettu alioikeudelle 1 päivänä syyskuuta 1993 tai sen jälkeen, tulee 1 §:n nojalla viireille silloin, kun haastehakemus saapuu tuomioistuinten kansliaan. Oikeudenkäymiskaaren voimassa olevien säännösten mukaan riita-asia tulee puolestaan viireille silloin, kun haaste on annettu tiedoksi vastaajalle. Jotsei syntyisi epäselvyyttä asian viireilletuloajankohdasta silloin, kun haaste, johon liittyvä haastehakemus on toimitettu tuomioistuimeen ennen 1 päivää syyskuuta 1993, saadaan annetuksi vastaajalle tiedoksi vasta riita-asioden oikeudenkäyntimenettelyn uudistuksen voimaantulon jälkeen, pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan riita-asia tulee tällöin viireille 1 päivänä joulukuuta 1993. Tällaisissa tapauksissa kantajan on siten edelleen huolehdittava haasteen tiedoksiantamisesta.

5 §. Tässä esityksessä maksamismääräyslaki (319/54) ja -asetus (1117/77) ehdotetaan kumottaviksi 1 päivästä joulukuuta 1993. Sen vuoksi pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös maksamismääräysasioiden käsittelyyn sovellettavasta laista. Pykälän mukaan asia, jossa on ennen joulukuun 1 päivää 1993 haettu maksamismääräystä, käsitellään loppuun soveltaen, mitä maksamismääräyslaissa ja -asetuksessa säädetään. Ratkaiseva ajankohta sovellettavaa lakia valittaessa on siten maksamismääräyshakemuksen saapumispäivä eikä sitä koskevan ilmoituksen tiedoksianto.

Maksamismääräykseen haetun takaisinsaantihakemisen käsittelyyn sovellettava laki määräytyy 2 §:n 2 momentin nojalla. Jos takaisinsaantia haetaan ennen 1 päivää syyskuuta 1993, asia käsitellään aikaisemman lain menettelysäännöksiä noudattaen. Jos takaisinsaantihakemus

annetaan tuomioistuimelle vasta mainitun ajankohdan jälkeen, asia käsitellään noudattaen 1 §:ssä tarkoitettuja menettelysäännöksiä.

6 §. Pykälään ehdotetaan otettaviksi säännökset ulosotonhaltijan luona viireillepannun lainhakua, häätöä, virka-apua ja turvaamistointia koskevien asioiden käsittelemisestä. Pykälän 1 momentti koskee maistraatissa ja 2 momentti lääninhallituksessa käsiteltävänä olevia asioita.

Pykälän 1 momentin mukaan maistraatissa käsiteltävänä oleva asia siirretään joulukuun 1 päivänä 1993 käsiteltäväksi siinä käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä maistraatti sijaitsee. Säännös on välttämätön sen vuoksi, että maistraatti lakkautetaan alioikeusuudistuksen voimaantullessa. Lisäksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että käräjäoikeudessa asian käsittelee yksi lainoppinut jäsen noudattaen soveltuvin osin ennen 1 päivää joulukuuta 1993 voimassa olleita menettelysäännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan asia, jossa lääninhallitukselta on ennen 1 päivää joulukuuta 1993 haettu lainhakua, häätöä, virka-apua tai turvaamistointia, käsitellään loppuun lääninhallituksessa noudattaen ennen mainittua päivää voimassa olleita menettelysäännöksiä.

Kuten maksamismääräykseen myös tällaisessa asiassa annettuun päätökseen haettu takaisinsaanti käsitellään 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen säännösten mukaan.

7 §. Edellä 1 §:n 1 momentissa on ehdotettu, että riita-asioden oikeudenkäyntimenettelyä koskevia säännöksiä sovellettaisiin osittain jo 1 päivästä syyskuuta 1993. Tähän liittyen ja käräjäoikeuden työskentelyn tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ehdotetaan pykälän 1 momentissa säädettäväksi, että kihlakunnan tuomari ja raastuvanoikeuden pormestari voi 1 päivästä syyskuuta 1993 määrätä notaarin ja kansliahenkilökuntaan kuuluvan suorittamaan 1 §:ssä tarkoitettuun lainkäyttöön liittyviä tehtäviä siten kuin käräjäoikeuslaissa (/93) ja -asetuksessa (/93) tarkemmin säädetään.

Vastaavista syistä pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että laamanni voi 1 päivästä joulukuuta 1993 määrätä toimessaan kaksi kuu-kautta olleen notaarin käsittelemään ja ratkaisemaan maistraatista käräjäoikeuteen siirretyn lainhakua, häätöä ja virka-apua koskevan asian.

8 §. Sekä tuomiokunnissa että raastuvanoikeuksissa on mahdollista suorittaa tuomioistuinten harjoittelu varatuomarin arvonimen saamiseksi.

si. Niille notaareille, jotka ovat aloittaneet tuomioistuinharjoittelunsa ennen alioikeusudistuksen voimaantuloa, mutta päättävät sen vasta alioikeusudistuksen voimaantulon jälkeen, myönnetään varatuomarin arvonimi siten kuin käräjäoikeuslaissa ja -asetuksessa säädetään.

Tuomiokunnassa harjoittelun voi suorittaa myös olemalla notaarina kuusi kuukautta sekä toimimalla tämän jälkeen kihlakunnanoikeuden istunnossa puheenjohtajana vähintään 20 päivää ja hoitamalla kolme viikkoa tuomarin virkaa. Sen varmistamiseksi, että myös tällaisella notaarilla on oikeus suorittaa aloittamansa tuomioistuinharjoittelu loppuun ja saada varatuomarin arvonimi, ehdotetaan pykälän 1 momentissa säädettäväksi, että hänelle on siinä käräjäoikeudessa, joka on tullut tuomiokunnan sijaan, järjestettävä mahdollisuus suorittaa edellä mainitut tehtävät.

Pykälän 2 momentin mukaan tällaiselle samoin kuin ennen alioikeusudistuksen voimaantuloa harjoittelunsa lopettaneelle notaarille myönnetään varatuomarin arvonimi ennen 1 päivää joulukuuta 1993 voimassa olleen lain mukaan.

Eräisiin voimassa oleviin alioikeutta koskeviin säännöksiin liittyvät siirtymäsäännökset

9 §. Voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyy lukuisia säännöksiä, jotka koskevat esimerkiksi kihlakunnanoikeutta tai raastuvanoikeutta taikka asian käsittelemistä maalla tai kaupungissa. Jotta vältettäisiin lukuisiin yksittäisiin lakeihin tehtävät lähinnä teknisluontoiset muutokset, pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, miten edellä mainittuja säännöksiä on sovellettava alioikeusudistuksen voimaantulon jälkeen.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan se, mitä laissa, asetuksessa tai päätöksessä on säädetty tai määrätty kihlakunnanoikeudesta tai raastuvanoikeudesta taikka tuomiokunnan tai raastuvanoikeuden kansliasta, koskee alioikeusudistukseen liittyvien lakien voimaantulon jälkeen annetun lain voimaantulua käräjäoikeutta tai sen kansliaa. Momentin 2 kohdan mukaan vastaavasti se, mitä on säädetty tai määrätty jonkin tietyn paikkakunnan alioikeudesta, koskee alioikeusudistuksen voimaantulon jälkeen sitä käräjäoikeutta, joka on tullut

sanotun kihlakunnanoikeuden tai raastuvanoikeuden sijaan.

Näiden kohtien nojalla on esimerkiksi ulosottomiehenä sellaisessa kaupungissa, jossa on raastuvanoikeutta vastaava käräjäoikeus, edelleen kaupunginvouti. Myös tuomioistuimen määräämien virkavastuulla toimivien julkisten kaupanvahvistajien toimivalta käsittäisi aikaisemman tuomioistuimen sijaan tulleen käräjäoikeuden tuomiopiirissä olevat kiinteistöt. Koska kaupanvahvistajana kuitenkin saattaa toimia myös henkilö, jolla ei ole lainopillista koulutusta, ja koska yleisön tulisi mahdollisimman yksinkertaisella tavalla saada tietoonsa toimivaltaiset kaupanvahvistajat, tulisi käräjäoikeuksien välittömästi alioikeusudistuksen voimaantulon jälkeen erikseen määrätä tuomiopiirissään toimivaltaiset kaupanvahvistajat.

Momentin 3 kohdan mukaan säännökset asian käsittelemisestä maalla tai kaupungissa koskevat vastaisuudessa asian käsittelemistä tuomiokunnan tai raastuvanoikeuden sijaan tullessa käräjäoikeudessa. Momentin 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että säännökset tuomarin, puheenjohtajan, kihlakunnantuomarin, pormestarin tai raastuvanoikeuden lainoppineen jäsenen toimivallasta antaa määräys tai päätös tarkoittavat käräjäoikeuden määräystä tai päätöstä silloin, kun käräjäoikeudessa on vain yksi lainoppinut jäsen. Kohdan nojalla esimerkiksi isyyden tunnustamisen hyväksymistä koskevan asian tai rikesakkoasian käsittelee alioikeudessa edelleen yksi lainoppinut jäsen. Yksi lainoppinut jäsen voi kohdan nojalla myös voimassa olevaa lakia vastaavasti kieltää väliaikaisesti eräiden päätösten täytäntöönpanon. Kohdan nojalla päätös annetaan kuitenkin aina käräjäoikeuden nimissä.

Lisäksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jos laissa, asetuksessa tai päätöksessä viitataan säännökseen tai sillä muutoin tarkoitetaan säännöstä, joka on korvattu alioikeusudistukseen liittyvien lakien voimaantulon jälkeen annetussa laissa mainittuihin lakeihin sisältyvällä säännöksellä, on säännöksen asemesta sovellettava sen tilalle tullutta uutta säännöstä. Momentin nojalla on esimerkiksi ulosottolain lainhakua koskevien säännösten sijasta sovellettava oikeudenkäymiskäärin vastaavaa summaarista menettelyä koskevia säännöksiä.

10 §. Voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyy useita sellaisia säännöksiä, joissa asianosaisen noudatettavaksi säädetyn määräajan pituus

riippuu siitä, käsitelläänkö asia kihlakunnan oikeudessa vai raastuvanoikeudessa. Tällaisista säännöksistä voidaan esimerkkinä mainita lainhuudatuksesta ja kiinteistönsaannon moittimisajasta annetun lain (86/30) 2 §.

Lain 9 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan nojalla määräytyy yksinomaan raastuvanoikeudesta tai kihlakunnan oikeudesta muodostuneessa käräjäoikeudessa noudatettava määräaika kuten nykyisinkin. Ilman nimenomaista säännöstä jää kuitenkin epäselväksi, kumpaa määräaika on noudatettava sellaisessa käräjäoikeudessa käsiteltävässä asiassa, joka on muodostettu kihlakunnan oikeudesta ja raastuvanoikeudesta.

Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että jos määräaika on ollut laskettava eri tavoin kihlakunnan oikeuden ja raastuvanoikeuden tuomiopiirissä, noudatetaan tällaisessa käräjäoikeudessa sitä määräaika, joka on pitempi.

11 §. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan lainhuudatus- ja kiinnitysasioiden käsittelyssä noudatetaan osittain eri lainsäädäntöä siitä riippuen, käsitelläänkö asia kihlakunnan oikeudessa vai raastuvanoikeudessa. Lain 9 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan nojalla noudatetaan yksinomaan raastuvanoikeudesta tai kihlakunnan oikeudesta muodostuneessa käräjäoikeudessa sitä lakia, jota käräjäoikeutta vastanneessa tuomioistuimessa on aikaisemminkin sovellettu.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi nimenomainen säännös kiinteistöasioiden käsittelystä sellaisessa käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiiriin kuuluu alueita aikaisemmasta tuomiokunnasta. Pykälän mukaan tällaisessa käräjäoikeudessa sovelletaan lainhuudatus- ja kiinnitysasian käsittelystä tuomiokunnan arkistossa annetun lain (1052/45) ja sen soveltamisesta annetun asetuksen (1053/45) säännöksiä, jollei asian käsittelyyn vielä sovelleta lainhuuto- ja kiinnityrekisteristä annetun lain (353/87) säännöksiä.

12 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös niitä tilanteita varten, joissa on säädetty määräaika sille, minkä ajan kuluessa haaste on annettava tiedoksi. Tällainen säännös on esimerkiksi osakeyhtiölain (734/78) 16 luvun 5 §:ssä sekä palkkaturvalain (649/73) 9 §:ssä.

Edellä selostetuissa säännöksissä mainittu määräaika haasteen tiedoksiantamiselle tarkoittaa voimassa olevan lain mukaan käytännössä määräaika kanteen vireillepanemiselle. Tämä johtuu siitä, että asia voimassaolevan

lain mukaan tulee vireille haasteen tiedoksiantamisella. Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 1 §:n 2 momentin (1052/91) mukaan kanne tulee vireille silloin, kun haastehakemus on toimitettu tuomioistuimelle.

Riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistuksessa on lähdetty siitä, että kanteen vireillepanolle laissa säädetty määräaika katkeaa silloin, kun hakemus on toimitettu tuomioistuimelle. Tällainen järjestely parantaa kantajan oikeusturvaa, kun vastaaja ei enää välttelemällä haasteen tiedoksiantoa voi estää kantajaa saamasta asiaa tuomioistuimen tutkittavaksi. Kun haasteen tiedoksiantamisesta huolehtiminen siirtyy tuomioistuimen tehtäväksi, ei myöskään ole asianmukaista, että kantaja joutuisi kärsimään oikeudenmenetyksen virallismenettelyssä tapahtuneiden häiriöiden vuoksi.

Edellä selostetuista syistä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että jos laissa on säädetty määräaika sille, minkä ajan kuluessa vaatimusta koskeva haaste on annettava tiedoksi, katsotaan tuota määräaika ehdotetun lain tultua voimaan noudatetuksi silloin, kun haastehakemus on sanotussa määräajassa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 1 §:n mukaisesti toimitettu tuomioistuimelle.

Silloin kun on kysymys saamisen yleisestä kymmenen vuoden vanhentumisajasta, vanhentumisen katkaisee ainoastaan velalliselle tehty nimenomainen muistutus.

Lainsäädännössä on lisäksi lukuisia säännöksiä siitä, että kanne on pantava vireille määräajassa. Tällainen säännös on esimerkiksi isyyslain (700/75) 35 ja 42 §:ssä sekä lapsen elatuksesta annetun lain (704/75) 10 §:ssä. Selvyyden vuoksi pykälään ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännös siitä, että ehdotetun lain voimaan tultua säännökset tarkoittavat sitä ajankohtaa, jona haastehakemus on toimitettu tuomioistuimelle.

13 §. Voimassa olevassa lainsäädännössä on useita sellaisia tiedoksiantoa koskevia säännöksiä, joiden mukaan asiakirja on annettava tiedoksi niin kuin haasteen tai niin kuin kirjallisen haasteen tiedoksiantamisesta on säädetty. Tällainen säännös on esimerkiksi liikennevaikutuslain (279/59) 13 §:ssä.

Kun oikeudenkäymiskaaren ei alioikeusuu-distuksen voimaantultua sisälly enää erityistä haasteen tiedoksiantoa koskevaa säännöstä, on ehdotusta valmisteltaessa lähdetty siitä, että pykälässä mainitut säännökset tarkoittavat tämän lain voimaantultua tiedoksiantamista siinä

järjestyksessä kuin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 4 §:n 1 momentissa riita-asioiden osalta säädetään. Silloin kun tuomioistuin tai muu viranomainen huolehtii tiedoksiannosta, tiedoksianto voidaan pykälän mukaan toimittaa myös postitse vastaanotto- tai saantitodistusta vastaan.

Voimaantulo

14 §. Ehdotettavan lain mukaan uudistettua riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyä aloitettiin eräiltä osin soveltaa 1 päivästä syyskuuta 1993. Tämän vuoksi laki ehdotetaan tulevaksi voimaan jo 1 päivänä syyskuuta 1993.

1.2. Laki eräiden raastuvanoikeutta ja maistraattia koskevien lakien kumoamisesta

1 §. Alioikeusuudistuksen yhteydessä on uudistettu myös tuomareiden nimitysjärjestelmä. Pormestarin ehdottamis- sekä neuvosmiesten ja maistraatinsihteerin valitsemisoikeudesta annetussa laissa (302/27) tarkoitettu porvariston ja kaupunkien erioikeutena voimassa oleva oikeus ehdottaa pormestarit ja valita neuvosmiehet kumotaan raastuvanoikeuksien ja raastuvanoikeuksien yhteydessä olevien maistraattien osalta alioikeusuudistukseen liittyvällä lailla Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta (637/87), joka tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993. Erillisiä maistraatteja ei enää ole, ja raastuvanoikeudenkin yhteydessä olevat maistraatit lakkaavat 1 päivästä joulukuuta maistraateista annetun lain kumoamisesta annetun lain (1419/92) tullessa voimaan. Tämän vuoksi ensiksi mainittu laki ja siihen liittyvä laki pormestarin, neuvosmiesten ja maistraatinsihteerin vaalista (303/27) ehdotetaan kumottaviksi pykälän 1 ja 2 kohdassa.

Pykälän 3 kohdassa ehdotetaan kumottavaksi raastuvanoikeuksien ja kaupunkien syyttäjälaitoksen siirtämisestä valtion haltuun annettu laki (353/76) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Käräjäoikeuden syyttäjistä on säädetty erikseen samanaikaisesti alioikeusuudistuksen kanssa voimaan tulevassa laissa (1436/92).

2 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti alioikeusuudistuksen voimaantulon kanssa.

1.3. Laki maksamismääräyslain ja -asetuksen kumoamisesta

1 §. Hyväksyessään riita-asiain oikeudenkäyntimenettelyn uudistamista alioikeuksissa koskevat lait eduskunta edellytti vastaukseen, että maksamismääräyslaki sellaisenaan kumotaan ja että summaarinen menettely järjestetään atk-pohjaiseksi. Tämän mukaisesti pykälässä ehdotetaan kumottaviksi maksamismääräyslaki (319/54) ja sen nojalla annettu -asetus (1117/77) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti alioikeusuudistuksen voimaantulon kanssa. Maksamismääräysasioiden käsitteilyä koskeva siirtymäsäännös sisältyy alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä annettavan lain 5 §:ään.

1.4. Laki sähköisen viestinnän ja automaattisen tietojenkäsittelyn käyttämisestä yleisissä tuomioistuimissa

Asiakirjan lähettäminen

1 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että sellainen asiakirja, jonka asianomainen voi lähettää yleiselle tuomioistuimelle postitse, voidaan toimittaa yleiselle tuomioistuimelle myös lähettämällä se telefaxina, sähköpostina tai teknisen käyttöyhteyden avulla konekielisenä sähköisten viestien välitysjärjestelmään, josta viesti ohjataan edelleen asianomaisille tuomioistuimille (*sähköinen viesti*). Momentin nojalla sähköisen viestinnän käyttö on mahdollista asioitaessa käräjäoikeudessa, hovioikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa.

Esimerkkeinä asiakirjoista, jotka voidaan lähettää tuomioistuimelle myös sähköisenä viestinä, mainitaan momentissa haastehakemus ja vastaus. Muita tällaisia asiakirjoja ovat esimerkiksi hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa annetussa laissa tarkoitettu hakemus, konkurssihakemus, tyytymättömyyden ilmoitus ja muutoksenhakemus.

Alioikeusuudistuksen voimaan tullessa summaarinen menettely järjestetään atk-pohjaiseksi. Tähän liittyen ehdotetaan pykälän 2 momenttiin otettavaksi säännös siitä, että oikeusministeriö myöntää kullekin asianomaiselle erikseen luvan esimerkiksi velkomusasian vi-

reillepanemiseen siten, että haastehakemuksessa tarvittavat tiedot toimitetaan tuomioistuimen käyttämään tietojärjestelmään atk:n avulla. Vastaava säännös sisältyy myös ulosottoasetuksen 4 §:n 2 momenttiin (1637/91).

Tuomioistuinta palvelemaan tarkoitettu järjestelmä on rakennettu siten, että lupa sen käyttämiseen myönnetään jokaiselle, jolla on järjestelmän edellyttämien konekielisten viestien lähettämiseen tarvittavat tekniset valmiudet. Järjestelmä on lisäksi suunniteltu siten, että suurimmilla perimistoihmistoilla on käytännössä jo lain voimaan tullessa edellytykset hoitaa velkomusasiansa yksinomaan atk:n avulla.

2 §. Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 4 §:ssä on ainoastaan asianajaja ja yleinen oikeusavustaja vapautettu velvollisuudesta esittää oikeudenkäynnissä päämiehen omakätisesti allekirjoittama valtakirja. Toimittaessaan esimerkiksi haastehakemuksen tuomioistuimelle joko sähköpostina tai atk:n avulla tuomioistuimen käyttämään tietojärjestelmään kantajan olisi siten aina erikseen toimitettava tuomioistuimelle päämiehen hänelle antama valtakirja.

Menettelyn yksinkertaistamiseksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että tällaisissa tapauksissa oikeudenkäyntiasiamiehen ei tarvitse esittää valtakirjaa, ellei tuomioistuin yksittäistapauksessa niin määrää. Sähköisessä viestissä olisi kuitenkin tällöin esitettävä yksilöity selvitys siitä, mihin oikeudenkäyntiasiamiehen toimivalta perustuu. Hakemuksessa olisi esimerkiksi oltava maininta: ”avoin asianajovaltakirja 1.12.1993”.

Sen sijaan silloin kun asiakirja toimitetaan tuomioistuimelle telefaxina, siihen tulee liittää myös päämiehen oikeudenkäyntiasiamiehelleen antama valtakirja.

3 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, milloin sähköisenä viestinä lähetetyn asiakirjan katsotaan saapuneen tuomioistuimelle. Eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille annetun lain (248/65) 2 §:n mukaan postitse lähetetty asiakirja on katsottava viranomaiselle annetuksi sinä päivänä, jona asiakirjan sisältävä postilähetys tai ilmoitus lähetysten saapumisesta postin osoitetoimipaikkaan on annettu viranomaiselle.

Tämän mukaisesti pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi tuomioistuimelle sinä ajankohtana, kun se on tuomioistuimen käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että se on tulostettavissa ja siten myös luettavis-

sa. Useimmiten tuomioistuimen telekopiolaite tulostaa asiakirjaan lähettäjän telefax-numeron lisäksi myös saapumisajankohdan. Sähköpostissa viestin lähettämisaikakohta tallentuu postin ylläpitäjän järjestelmästä. Myös automaattiseen tietojenkäsittelyyn perustuvassa tietojärjestelmässä hakemukseen tallennetaan sen saapumisajankohta.

Kuten edellä on todettu, automaattiseen tietojenkäsittelyyn perustuvaan tietojärjestelmään saapuneet asiakirjat ohjataan edelleen asianomaisen tuomioistuimen sähköiseen viestintälaitteeseen. Käytännössä tämä tapahtuu vasta saapumispäivää seuraavan päivän aikana. Koska asianosainen ei enää viestin lähettämisen jälkeen voi vaikuttaa sen käsittelemiseen, momentissa ehdotetaan oikeudenmenetysten syntymisen estämiseksi säädettäväksi, että automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen lähetetty asiakirja katsotaan saapuneeksi tuomioistuimelle silloin, kun se on saapunut tuomioistuimen käyttämään tietojärjestelmään.

Jos edellä 1 momentissa tarkoitetusta ajankohdasta ei ole selvitystä, viesti katsotaan pykälän 2 momenttiin otettavaksi ehdotetun säännöksen mukaan saapuneeksi sinä ajankohdasta, jona se on lähetetty. Tällöin edellytetään kuitenkin, että lähettämisaikakohtasta esitetään esimerkiksi lähettäjän tietovälineen tulostama lähetysilmoitus tai muu vastaava luotettava selvitys.

Toissijaisen saapumisajankohdan määrittely on katsottu tarpeelliseksi niitä poikkeuksellisia tilanteita varten, joissa sähköisessä viestinnässä käytetty laite ei ole tallentanut tietoa viestin saapumisajankohdasta. Käytännössä saapumisajankohdan ja lähettämisaikakohtan välinen ero on useimmiten varsin vähäinen.

Säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/30) 6 §:n 1 momentin nojalla myös sähköisenä viestinä lähetetyn asiakirjan kuten haastehakemuksen ja valituksen tulee olla saapunut tuomioistuimelle viimeisen määräpäivän virka-ajan loppuun mennessä, jotta määräaika katsotaan noudatetun. Määräaika olisi katsottava noudatetun silloin, kun sähköinen viesti on virka-aikana kokonaisuudessaan saapunut tuomioistuimen vastaanottolaitteeseen.

Tämän mukaisesti tuomioistuimen olisi myös annettava esimerkiksi kanteen hyväksyvä yksipuolinen tuomio, jos kirjallinen vastaus on saapunut tuomioistuimelle määräpäivänä mutta vasta virka-ajan jälkeen. Tällaisissa tapauksissa vastaaja tulisi kuitenkin hakemaan ta-

kaisinsaantia yksipuoliseen tuomioon. Menettelyn yksinkertaistamiseksi ja oikeudenkäynnistä aiheutuvien kustannusten säästämiseksi pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että käräjäoikeuden asian käsittelyssä pyytämän vastauksen, kirjallisen lausuman ja muun asiakirjan katsotaan saapuneen tuomioistuimeen määräajassa, jos 1 tai 2 momentissa mainittu toimenpide on suoritettu määräajan viimeisen päivän aikana. Siten tuomioistuin ei voi ratkaista asiaa yksipuolisella tuomiolla, vaikka vastaus olisikin saapunut tuomioistuimelle virkaan jälkeen esimerkiksi kello 23.55.

4 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, kuka kantaa vastuun lähettämisen epäonnistumisesta. Vastaavalla tavalla kuin lähetettäessä asiakirja tuomioistuimelle postitse pykälässä ehdotetaan, että asiakirjan lähettäminen myös sähköisenä viestinä tapahtuu lähettäjän vastuulla.

Tuomioistuimen virkavelvollisuuksiin kuuluu huolehtia siitä, että sen käytössä olevat sähköiset viestintälaitteet ovat toimintakunnossa viraston aukioloaikana. Tämä merkitsee sitä, että yleiseen käyttöön tarkoitettu, esimerkiksi käräjäoikeuden kansliaan tai hovioikeuden kirjaimoon sijoitettu telefax-laite on silmälläpidon alaisena siten, että mahdolliset toimintahäiriöt havaitaan ilman viivytystä ja että puutteellisia saapuneisiin viesteihin voidaan puuttua mahdollisimman nopeasti.

5 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös sähköisenä viestinä lähetetyn asiakirjan täydentämisenettelystä. Jos tuomioistuimelle toimitetusta sähköisestä viestistä puuttuu selvitys suoritetusta leimaverosta taikka sähköisenä viestinä lähetetty asiakirja on esitettävä alkuperäisenä tai jos viestin muodossa on muu puutteellisuus, lähettäjälle on varattava tilaisuus poistaa puute, jollei se ole tarpeetonta.

6 §. Ehdotusta valmisteltaessa ei ole pidetty tarpeellisena järjestää menettelyä sellaiseksi, että sähköisenä viestinä tuomioistuimelle toimitettu asiakirja olisi aina täydennettävä toimittamalla jälkeensä alkuperäinen allekirjoitettu asiakirja. Tuomioistuimen tulee kuitenkin voida tarvittaessa tarkistaa, että sähköinen viesti vastaa lähettäjän tarkoitusta ja että sen lähettäjäksi on ilmoitettu oikea henkilö. Tuomioistuin voi esimerkiksi vaatia sähköisenä viestinä lähetetyn asiakirjan esitettäväksi alkuperäisenä.

Jotta tällainen menettely olisi myös käytännössä mahdollinen, pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että tuomioistuimelle

saapuneessa sähköisessä viestissä on oltava sellaiset tiedot, että tuomioistuin tarvittaessa voi ottaa yhteyttä viestin lähettäjään. Jos asiakirja sisältää tällaiset tiedot, asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa oikeudenkäymiskaaren säännösten mukaisesti.

Asian käsittely tuomioistuimessa

7 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös sähköisenä viestinä lähetetyn asiakirjan tulostamisesta. Pykälän mukaan tuomioistuimen on tulostettava sähköisenä viestinä vastaanottamansa asiakirja, jos se on tarpeen arkistointia koskevien säännösten tai määräysten mukaan. Säännöksen tarkoituksena on turvata se, että tuomioistuimessa on vastaisuudessaakin käytettävissä nykymuotoinen asiakirjavihko.

Pykälä asettaa ainoastaan vähimmäisvaatimukset sille, milloin asiakirjan tulostaminen on tarpeellista. Pykälä ei siten estä tuomioistuinta tulostamasta vastaanottamaansa asiakirjaa aina, kun asian käsitteleminen sitä edellyttää. Arkistolainsäädäntö sisältää puolestaan säännökset siitä, millainen asiakirja on arkistokelpoinen, ja milloin viranomaisen on valmistettava tällainen asiakirja.

Lakiin ei sen sijaan ehdoteta otettavaksi säännöstä siitä, milloin tuomioistuimen on tulostettava asianosaiselle lähettämänsä sähköinen viesti. Ilman nimenomaista säännöstäkin on selvää, että tällainen asiakirja on tulostettava aina silloin, kun vastaavia tietoja ei sisälly muuhunkaan tuomioistuimessa tulostettuun asiakirjaan.

8 §. Oikeudenkäymiskaaren 11 luvun säännöksiä ehdotetaan tässä esityksessä muutettaviksi siten, että asianosainen on velvollinen ilmoittamaan tuomioistuimelle oikeudenkäyntiosoitteensa, johon kutsut ja ilmoitukset voidaan oikeudenkäynnin myöhäisemmissä vaiheissa lähettää postitse tavallisella kirjeellä. Tämän mukaisesti pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että käräjäoikeus voi riita-asiaa antaa muun kuin haasteen tiedoksi myös lähettämällä sen asianosaiselle sähköisenä viestinä asianosaisen ilmoittamalla tavalla.

Summaarinen menettely järjestetään käräjäoikeudessa siten, että haastehakemus ohjataan atk-pohjaiseen tiedoksiantoon, jolloin haaste tulostetaan vasta postikeskuksessa, josta se

lähetetään vastaanottajalle postitse. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että käräjäoikeus voi riita-asiassa allekirjoittaa haasteen myös ko-neellisesti. Vastaavalla tavalla käräjäoikeus voi momentin mukaan allekirjoittaa myös sähköi-senä viestinä lähettämänsä asiakirjan.

Koska tuomioistuimelle jää aina selvitys sii-tä, milloin se on lähettänyt sähköisen viestin, lakiin ei tarvita säännöstä siitä, milloin asian-osaisten on katsottava saaneen tiedon näin lähetetystä asiakirjasta.

Vastuukysymysten selvittäminen edellyttää asian käsittelyn järjestämistä käräjäoikeudessa siten, että jälkeinpäin on aina todennettavissa, kuka tuomioistuimessa vastaa kustakin asian käsittelyyn liittyvästä toimenpiteestä. Tätä kos-keva nimenomainen säännös ehdotetaan otet-tavaksi pykälän 3 momenttiin.

Tarkemmat säännökset

9 §. Asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöön-panemisesta.

Voimaantulo

10 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarvittaviin toimenpi-teisiin. Tällainen toimenpide voi olla esimerkik-si luvan myöntäminen toimittaa haastehake-muksessa esitettävät tiedot automaattisen tieto-jenkäsittelyn avulla tuomioistuimen käyttä-mään tietojärjestelmään.

1.5. Oikeudenkäymiskaari

2 luku. Pääösvaltaisuudesta

5 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, milloin käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on vain puheenjohtaja. Pykälässä puheenjohtajalla tarkoitetaan käräjäoikeuden lakimiesjäsentä.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan käräjäoikeudessa on vain puheenjohtaja myös käsiteltäessä konkurssi- ja akordiasiaa. Yritys-ten velkajärjestelyä koskevan lainsäädännön säätämisen yhteydessä on akordista kuitenkin

luovuttu. Koska lisäksi käräjäoikeuden ko-koonpanosta käsiteltäessä konkurssiasiaa eh-dotetaan säädettäväksi erikseen annettavassa konkurssimenettelyn yksinkertaistamista kos-kevassa hallituksen esityksessä, momentin 4 kohta ehdotetaan kumottavaksi.

8 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädetään hovioikeuden pää-tösvaltaisuudesta tehtäessä ratkaisua muutok-senhakemuksen peruuttamisen johdosta ja asi-an valmistelussa. Nykyinen säännös hovioikeu-den päätösvaltaisuudesta kolmijäsenisenä jää pykälän 1 momentiksi.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavak-si säännökset siitä, milloin hovioikeus on pää-tösvaltainen yksijäsenisenä. Jos muutoksenha-kemus on peruutettu kokonaan, hovioikeuden on rajoituttava ainoastaan toteamaan, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa. Koska tällaista kirjaamisen luontoista asiaa ei ole tarpeen saattaa täysilukuisen jaoston käsiteltä-väksi, momentissa ehdotetaan, että tämän rat-kaisun voi hovioikeudessa tehdä yksi jäsen.

Merkittävää työnsäätöä ei kuitenkaan saa-vuteta, jos kysymyksessä on muutoksenhake-muksen osittaisperuutus, jolloin muutoksenha-kemus tulee muilta osiltaan joka tapauksessa käsitellä jaostolla sen säännönmukaisessa ko-koonpanossa. Tämän vuoksi edellytyksenä yh-den jäsenen toimivallalle momentin mukaan on, että muutoksenhakija on peruuttanut muu-toksenhakemuksensa kokonaan.

Jos muutoksenhakijan vastapuoli on vastan-nut valitukseen ja vaatinut oikeudenkäyntiku-lujensa korvaamista, peruuttamisen johdosta tehtävässä ratkaisussa tulee lausua myös kulu-vaatimuksesta.

Suullisen käsittelyn toimittamisesta ja sen kohteen rajoittamisesta samoin kuin asian-osaisten kutsumisesta ja heille asetettavista uhista voi nykyisin päättää vain hovioikeuden kolmijäseninen jaosto esittelyn perusteella. Ho-vioikeuden täysilukuisen kokoonpano päättää myös eräistä muista valmistelevista toimenpi-teistä. Tämän vuoksi samaa asiaa joudutaan käsittelemään jaostolla useaan kertaan, mistä aiheutuu tarpeetonta työtä.

Riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uu-distaminen saattaa johtaa hovioikeudessa pi-dettävien suullisten käsittelyjen lisääntymiseen. Tämä edellyttää sitä, että suullisen käsittelyn järjestämisestä päättämistä ja muiden siihen liittyvien ratkaisujen tekemistä nopeutetaan ja yksinkertaistetaan. Tällaiset ratkaisut pitäisi

pääosin pystyä tekemään jo valmistelun kestäessä ilman, että asia niiden vuoksi joudutaan esittelemään jaostolle.

Menettelyn keventämiseksi ja työn järjeistämiseksi momentissa ehdotetaan lisäksi säädetäväksi, että hovioikeudessa yksi jäsen voi päättää, että asiassa toimitetaan suullinen käsittely, ja tehdä suullisen käsittelyn toimittamiseen liittyvät ratkaisut. Yksi jäsen voi ratkaista myös sen, miltä osin suullinen käsittely toimitetaan sekä keitä suulliseen käsittelyyn kutsutaan ja millä uhalla. Uhkien tuomitsemisesta päättää kuitenkin jaosto.

Yksi jäsen ei kuitenkaan asiaa valmistellessaan voi tehdä jaostoa sitovaa kielteistä ratkaisua suullisen käsittelyn toimittamisesta. Yksi jäsen ei voi jaostoa sitovasti päättää myöskään uuden selvityksen tai todistelun vastaanottamisesta eikä muutoinkaan päättää, ettei todistajaa tai muuta todistelutarkoituksessa kuultavaksi pyydettyä henkilöä kuulla suullisessa käsittelyssä. Hovioikeuden jaosto voi siten päättää suullisen käsittelyn toimittamisesta ja todistajan kuulemisesta silloinkin, kun valmistelusta vastaava jäsen ei ole pitänyt sitä tarpeellisena. Tämän vuoksi valmistelusta vastaavan jäsenen tulisi vähänkin epäselvissä tapauksissa neuvotella näistä kysymyksistä jaoston muiden jäsenien kanssa.

Lisäksi momentissa ehdotetaan, että yksi hovioikeuden jäsen voi päättää myös muista sellaisista asian valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä, joita esittelijällä ei asiaa esittelemättä ole oikeutta tehdä. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi lausuntojen hankkiminen viranomaisilta.

Jotta hovioikeudessa yksi jäsen voisi päättää suullisen käsittelyn toimittamisesta ja muista valmistavista toimenpiteistä, käsiteltävät asiat tulisi jakaa joko jaostolle tai suoraan jäsenelle. Jaettaessa käsiteltävät asiat jaostolle olisi kuitenkin asialle välittömästi jakamisen jälkeen määrättävä tarkastava jäsen ja esittelijä. Tarkastava jäsen vastaisi asian asianmukaisesta ja joutuisasta käsittelemisestä sekä ohjaisi tarvittaessa esittelijän valmistelutyötä.

Oikeudenkäymiskaaren 25 luvun säännöksiä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että uuden määräajan asettamisesta valituksen tekemistä varten ja valituksen tutkimatta jättämisestä myöhästymisen vuoksi päättää käräjäoikeudessa sen lakimiesjäsen.

10 §. Pykälään on riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisen yhteydessä siir-

retty eduskunnan hyväksymän oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta annetun lain (354/87) 7 §:ään sisältynyt viittaussäännös eri laeissa oleviin yleisten tuomioistuinten kokoonpanoa koskeviin säännöksiin. Siirron yhteydessä ovat säännöksestä jääneet pois sanat ”eräissä asioissa”, jotka nyt ehdotetaan lisättäväksi pykälään.

Esimerkiksi patenttilain (550/67) 66 §:n mukaan tulee tuomioistuimen apuna eräitä patenttilain mukaan ratkaistavia asioita käsiteltäessä olla kaksi tuomioistuimen kutsumaa teknillisen alan asiantuntijaa. Säännös soveltuu sekä valmisteluun että välittömästi valmistelun yhteydessä pidettävään ja erilliseen pääkäsittelyyn. Myös merilain 251 §:n (295/84) mukaan tulee merilain mukaan ratkaistavia juttuja käsiteltäessä kahden meriasioita tuntevan ja niihin perehtyneen henkilön olla tuomioistuinta avustavina asiantuntijoina läsnä tuomioistuimessa, jollei merioikeuden puheenjohtaja asian vähäisen merkityksen tai sen laadun vuoksi toisin päättä. Tällaisissa asioissa puheenjohtaja voi mainitun säännöksen nojalla vastaisuudessakin päättää, toimittaako hän yksin asian valmistelun ja sen yhteydessä välittömästi pidettävän pääkäsittelyn vai onko asia sen laatuinen, että asiantuntijoiden tulee olla läsnä asian käsittelyssä tuomioistuinta avustavina asiantuntijoina. Vastaava harkintamahdollisuus puheenjohtajalla on luonnollisesti myös silloin, kun asia käsitellään erillisessä pääkäsittelyssä.

Asiantuntijoiden osallistumista patentti- ja merilain mukaan ratkaistavien asioiden käsittelyyn ei ole voimassa olevassa laissa järjestetty kaikilta osiltaan tyydyttävällä tavalla. Asiantuntijoiden osallistuminen asioiden käsittelyyn tulee kuitenkin kokonaisuudessaan myöhemmin erikseen harkittavaksi.

5 luku. Riita-asian vireillepano ja valmistelu

2 §. Pykälä sisältää säännöksen haastehakemuksen sisällöstä. Pykälän 2 momentin mukaan haastehakemuksessa on asianosaisten nimien lisäksi ilmoitettava myös muun muassa postiosoite, johon asiaa koskevat ilmoitukset voidaan lähettää. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kantajan on haastehakemuksessaan ilmoitettava oikeudenkäyntiosoitteensa, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan hänelle lähettää.

Muutos johtuu siitä, että muutettavaksi ehdotetun 11 luvun säännösten mukaan muun

kuin haasteen tiedoksianto voidaan toimittaa asianosaiselle myös postitse tavallisella kirjeellä. Tämän vuoksi asianosaisella tulee olla velvollisuus ilmoittaa tuomioistuimelle oikeudenkäyntiosoitteensa. Vastaava osoitteen ilmoittamisvelvollisuutta koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi myös vastausta koskevan 10 §:n 2 momenttiin.

3 §. Pykälässä säädetään siitä, millainen haastehakemuksen summaarisessa menettelyssä tulee olla. Jäljempänä ehdotetaan 4 §:ää muutettavaksi siten, että kantajan ei tarvitse liittää summaarista menettelyä tarkoittavaan haastehakemukseensa sellaista asiakirjaa, johon hän vetoaa. Jotta vastaaja tällöinkin saisi riittävän täsmälliset tiedot häntä vastaan esitetyn vaatimuksen perusteista voidakseen antaa häneltä pyydetyn perustellun vastauksen, pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että haastehakemuksessa on täsmällisesti yksilöitävä se sopimus, sitoumus tai muu kirjallinen todiste, johon kantaja vaatimuksensa tueksi vetoaa.

Silloin kun haastehakemukseen ei ole liitetty vaatimuksen perusteena olevaa asiakirjaa, haastehakemuksessa on täsmällisesti yksilöitävä vaatimusten perusteet. Esimerkiksi vaadittaessa korkoa maksamattomalle pääomalle on haastehakemuksessa oltava sellaiset tiedot, että tuomioistuin ja vastaaja voivat ottaa kantaa koronmaksuvelvollisuuden alkamispäivään.

4 §. Pykälän 1 momentissa säädetään, että haastehakemukseen on aina liitettävä joko alkuperäisenä tai jäljennöksenä se asiakirja, johon kantajan vaatimus perustuu. Lisäksi haastehakemukseen on momentin mukaan liitettävä ne kirjalliset todisteet, joihin kantaja vetoaa.

Silloin kun kantaja haastehakemuksessaan ilmoittaa, ettei vaatimus hänen käsityksensä mukaan ole riittävä, eikä vastaaja kiistä häntä vastaan esitettyä vaatimusta, kirjallisten todisteiden kuten vaatimuksen perusteena olevien asiakirjojen esittäminen on tarpeetonta, koska vaatimus on joka tapauksessa hyväksyttävä. Kun summaarinen menettely järjestetään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tapahtuvaksi ja kun kantaja voi toimittaa haastehakemuksensa tuomioistuimelle myös sähköpostina, ei kirjallisten todisteiden esittäminen tällöin ilman olennaista hankaluutta aina myöskään ole mahdollista. Näistä syistä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ainoastaan luvun 2 §:ssä tarkoitettuun haastehakemukseen on liitettävä se sopimus, sitoumus tai muu kirjallinen todiste, johon kantaja vetoaa.

Jos vastaaja antamassaan vastauksessa kiistää kantajan vaatimuksen, tulee kantajan asian jatkovalmistelussa luonnollisesti esittää kaikki ne todisteet, joihin hän vaatimuksensa tueksi vetoaa. Silloin kun vaatimus perustuu juoksevaan velkakirjaan, vekseliin tai shekkiin, tulee se luvun 14 §:n 3 momentin mukaan edelleen toimittaa tuomioistuimelle alkuperäisenä haastehakemuksen yhteydessä.

10 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, millainen vastaus vastaajaa on kehotettava antamaan. Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jonka mukaan vastaajaa on haasteessa kehotettava ilmoittamaan myös se postiosoite, johon asiaa koskevat kutsut ja ilmoitukset voidaan lähettää. Vastaava osoitteen ilmoittamisvelvollisuutta koskeva säännös sisältyy myös haastehakemusta koskevan 2 §:n 2 momenttiin. Muutoksen johdosta pykälän nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi.

Momentin säännös johtuu siitä, että muutettavaksi ehdotetun 11 luvun säännösten mukaan muun kuin haasteen tiedoksianto voidaan toimittaa asianosaiselle myös postitse tavallisella kirjeellä. Tämän vuoksi asianosaisella tulee olla velvollisuus ilmoittaa tuomioistuimelle oikeudenkäyntiosoitteensa. Momentin nojalla asianosaisen on ilmoitettava tuomioistuimelle myös osoitetiedoissaan tapahtuneet muutokset. Koska asianosainen vastaa tuomioistuimelle ilmoittamiensa osoitetietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta, tiedoksianto on oikein toimitettu, kun tuomioistuin on lähettänyt asiakirjan asianosaiselle tämän viimeksi ilmoittamaan osoitteeseen.

Jotta asianosainen tietäisi, mikä merkitys osoitteen ilmoittamisella on, momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että haasteessa asianosaiselle on ilmoitettava, että asiakirja voidaan antaa hänelle tiedoksi lähettämällä se postitse hänen vastauksessaan ilmoittamaan osoitteeseen.

Jollei asianosainen ilmoita oikeudenkäyntiosoitettaan, tulee kutsut ja ilmoitukset myös oikeudenkäynnin myöhäisemmässä vaiheessa antaa asianosaiselle tiedoksi todisteellisesti oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa säädetyllä tavalla.

12 §. Pykälän mukaan haaste, haastehakemus ja siihen liitetyt asiakirjat on annettava vastaajalle tiedoksi siten kuin 11 luvussa säädetään. Ohjattaessa esimerkiksi summaarisessa menettelyssä annettu haaste automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tapahtuvaan tiedoksian-

toon ei haastehakemukseen mahdollisesti liitettyjen kirjallisten todisteiden tiedoksianto kuitenkin ole ilman olennaista hankaluutta mahdollista. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jonka mukaan summaarisessa menettelyssä tehtyyn haastehakemukseen liitettyjä asiakirjoja ei tarvitse antaa vastaajalle tiedoksi. Haastehakemuksessa esitetyt vaatimukset ja niiden perusteet on sen sijaan luonnollisesti aina annettava vastaajalle tiedoksi.

Jotta vastaajalla kuitenkin halutessaan olisi mahdollisuus saada tiedokseen ne asiakirjat, joihin kantaja vetoaa, momentissa asetetaan tuomioistuimelle velvollisuus haasteessa ilmoittaa, että asiakirjat ovat vastaajan nähtävissä kärjäoikeuden kansliassa ja että ne vastaajan pyynnöstä lähetetään hänelle erikseen postitse.

26 §. Pykälä sisältää säännöksen sovinnon edistämisestä. Pykälää ehdotetaan selvytyden vuoksi muutettavaksi siten, että tuomioistuimen on sovintoa edistäessään ja sovintoehdotuksen tarpeellisuutta harkitessaan kiinnitettävä huomiota myös asianosaisten tahtoon, asian laatuun ja muihin seikkoihin. Sovintoehdotuksen tekemistä koskeva säännös ehdotetaan siirrettäväksi pykälän 2 momenttiin.

Jos asianosainen ilmoittaa, että hän haluaa saada asian ratkaistuksi tuomiolla, tuomioistuimen tulee luopua yrityksestä saada sovinto aikaan. Tämä johtuu siitä, että asianosaisella on oikeus saada asiansa oikeudellisesti tutkituksi ja tuomioistuimen perusteltu ratkaisu asiassa. Sovintoehdotuksen tekeminen tulee kysymykseen ainoastaan silloin, kun molemmat asianosaiset ilmoittavat tuomioistuimelle haluavansa sitä.

Sekä sovintoa edistäessään että sovintoehdotuksen tarpeellisuutta harkitessaan tuomioistuimen tulee pykälän mukaan kiinnittää huomiota myös asian laatuun ja muihin seikkoihin. Sovinnon edistämällä ja sovintoehdotuksen tekemisellä tuomioistuin ei saa pyrkiä siihen, että se tällä tavoin voisi välttää ottamasta kantaa muutoin sen ratkaistavaksi kuuluvaan kysymykseen.

6 luku. Riita-asian pääkäsittely

2 a §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi 14 luvun 4 §:ää vastaavat oikeudenkäynnin johtamista pääkäsittelyssä koskevat säännökset. Ehdotus johtuu siitä, että rikosasioissa noudatet-

tavaa oikeudenkäyntimenettelyä uudistettaessa rikosasiain oikeudenkäyntilain pääkäsittelyä koskevaan lukuun ehdotetaan otettavaksi oikeudenkäynnin johtamista koskevat säännökset, minkä vuoksi mainittu 4 § ehdotetaan kumottavaksi.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi 14 luvun 4 §:n ensimmäiseen virkkeeseen sisältyvä oikeudenkäynnin muodollista johtamista koskeva säännös. Momentin mukaan tuomioistuimen on valvottava, että asian käsittelyssä noudatetaan selvyyttä ja järjestystä, ja tuomioistuimella on tällöin valta määrätä, että asian eri kysymykset tai erilliset osat käsitellään kukin erikseen. Luvun 2 §:n 3 momentin mukaan tuomioistuin voi lisäksi erityisestä syystä määrätä, että jokin muu poikkeus tehdään siitä järjestyksestä, jossa asia 2 §:n mukaan on pääkäsittelyssä käsiteltävä.

Pykälän 2 momentti sisältää 14 luvun 4 §:n toista virkettä vastaavan oikeudenkäynnin aineellista johtamista koskevan säännöksen. Sen mukaan tuomioistuimen tulee valvoa, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi ja ettei asiaan sekoiteta mitään siihen kuulumatonta. Aineellista oikeudenkäyntiä harjoittaessaan tuomioistuimen tulee käyttää muun muassa kyselyoikeuttaan asianosaisia kuulustellessaan. Tämän vuoksi momenttiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi 14 luvun 1 §:n 1 momenttia vastaava säännös siitä, että tuomioistuimen on tehtävä asianosaisille riitakysymysten selvittämistä varten tarpeelliset kysymykset, jos asianosaisen esitys havaitaan epäselväksi tai epätäydelliseksi.

Riita-asian valmistelua varten ei vastaavaa erillistä säännöstä tarvita, koska valmistelun toimittamista koskevat 5 luvun säännökset sisältävät myös tarpeelliset oikeudenkäynnin johtamista ja tuomioistuimen kyselyoikeuden ja vastaavan -velvollisuuden käyttämistä koskevat säännökset.

17 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, mikä oikeudenkäyntiaineisto otetaan huomioon valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä. Oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 13 §:n 1 momentti sisältää puolestaan säännöksen siitä, minkä oikeudenkäyntiaineiston tuomioistuin saa ottaa huomioon asiaa ratkaistessaan. Sääntelyn johdonmukaisuuden vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitataan viimeksi mainittuun säännökseen.

11 luku. Tiedoksiannosta oikeudenkäynnissä ja haasteesta rikosasiassa

3 §. Pykälän 1 momentissa säännellään käytettävissä olevista tiedoksiantotavoista silloin, kun tuomioistuin huolehtii tiedoksiannosta tai kun tiedoksianto on annettu haastemiehen tehtäväksi. Koska alioikeuksien yhtenäistämisen yhteydessä kaikkiin kärjäoikeuksiin on perustettu myös haastemiehen virkoja, ovat kaikki kärjäoikeudet tiedoksiantojen toimittamisen suhteen keskenään samassa asemassa. Tästäkin syystä tuomioistuin voi siten aina huolehtia tiedoksiannosta antamalla sen myös haastemiehen tehtäväksi. Sen vuoksi momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säännellään tiedoksiantotavoista ainoastaan tuomioistuimen huolehtiessa tiedoksiannosta.

3 a §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös tuomioistuimen mahdollisuudesta toimittaa muun kuin haasteen tiedoksianto riita-asiassa myös siten, että asiakirja lähetetään asianosaiselle postitse tavallisena kirjeenä asianosaisen tuomioistuimelle ilmoittamaan osoitteeseen. Säännös johtuu siitä, että todisteellisen tiedoksiannon poikkeuksetonta käyttämistä on oikeudenkäynnin myöhäisemmissä vaiheissa pidettävä tarpeettoman raskaana ja kalliina menettelynä. Myös hovioikeudella ja korkeimmalla oikeudella on 26 luvun 12 §:n ja 30 luvun 24 §:n 2 momentin nojalla mahdollisuus tiedoksiannon toimittamiseen vastaavalla tavalla.

Tarvittaessa kärjäoikeus voi käyttää myös todisteellista tiedoksiantotapaa. Silloin kun asiakirja on annettava tiedoksi asianosaiselle itselleen, voidaan tiedoksianto toimittaa postitse tavallisena kirjeenä vain, jos asianosainen on ilmoittanut kotiosoitteensa oikeudenkäyntiosoitteekseen.

Säännökset asianosaisen velvollisuudesta ilmoittaa oikeudenkäyntiosoitteensa ja siinä tapahtuneet muutokset sisältyvät 5 luvun 2 §:n 2 momenttiin ja 10 §:ään otettavaksi ehdotettuun uuteen 2 momenttiin. Koska asianosainen vastaa tuomioistuimelle ilmoittamiensa osoitetietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta, tiedoksianto on oikein toimitettu, kun tuomioistuin on lähettänyt asiakirjan asianosaiselle tämän viimeksi ilmoittamaan osoitteeseen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan selvyiden vuoksi otettavaksi säännös siitä, että asianosaisen katsotaan saaneen asiakirjasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja

on annettu postin kuljetettavaksi. Jotta sekä asianosainen että tuomioistuin pystyisivät määrittelemään mahdollisen asiakirjan tiedoksisäämisestä laskettavan määräajan päättymispäivän, momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että asiakirjaan on merkittävä päivä, jona se on annettu postin kuljetettavaksi. Momentin säännös vastaa eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille annetun lain (248/65) 6 §:n 1 momenttia.

14 luku. Asian käsittelystä oikeudessa

1 §. Pykälä sisältää tuomioistuimen kyselyoikeutta ja asianosaisen totuudessapysymisvelvollisuutta riita-asiassa koskevat säännökset. Koska kyselyoikeuden käyttämistä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi pääkäsittelyä koskevan 6 luvun 2 a §:n 2 momenttiin, pykälän 1 momentti ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi. Tämän vuoksi pykälään jää ainoastaan sen nykyinen 2 momentti, jonka mukaan riita-asian asianosaisen on tehdessään selkoa niistä seikoista, joihin hän vetoaa jutussa, ja lausueessaan mielensä vastapuolen esittämistä seikoista sekä vastatessaan tehtyihin kysymyksiin pysyttävä totuudessa. Säännös koskee sekä riita-asian valmistelua että pääkäsittelyä.

24 luku. Tuomioistuimen ratkaisu

13 §. Pykälässä säädetään se, mikä oikeudenkäyntiaineisto saadaan tuomiossa ottaa huomioon. Pykälän 1 momentti sisältää säännöksen muun muassa valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä asiaa ratkaistaessa huomioon otettavasta oikeudenkäyntiaineistosta. Tältä osin säännöksessä viitataan myös 6 luvun valmistelun yhteydessä pidettävää pääkäsittelyä koskevaan 17 §:ään. Asian ratkaisemisessa huomioon otettava oikeudenkäyntiaineisto on kuitenkin tyhjentävästi säännelty käsiteltävänä olevassa pykälässä. Tästä syystä ja selvyiden vuoksi sanottu viittaus ehdotetaan poistettavaksi momentista.

18 §. Pykälä sisältää säännöksen erilliseksi asiakirjaksi laadittavan kärjäoikeuden tuomion sisällöstä. Pykälän 3 momentissa säädetään muutoksenhakutuomioistuimen tuomion sisällöstä eräissä tapauksissa sekä yksipuolisen tuomion ja myöntämisen tai luopumisen perusteel-

la annettavan tuomion sisällöstä. Koska muilta osiltaan pykälä koskee vain käräjäoikeuden tuomiota ja koska muutoksenhakutuomioistuinten tuomion muoto ja sisältö on tyhjentävästi säännelty 24 luvun 4 §:ssä, 30 luvun 26 §:ssä ja korkeimman oikeuden päätöksessä hovioikeuksien työjärjestykseksi, momentti on tältä osin tarpeeton.

Tuomion perusteluna yksipuolisessa tuomiossa on aina asianosaisen laiminlyönti ja se, että vastapuolen vaatimusta ei voida pitää selvästi perusteettomana. Kanteen myöntämisen tai siitä luopumisen perusteella annettavassa tuomiossa perusteluna on puolestaan aina kanteen myöntäminen tai siitä luopuminen. Koska tuomion laatiminen tällaisissa tapauksissa ei lisäksi muutoinkaan aiheuta lisätyötä sen vuoksi, että tuomioon sisältyvä selostus voidaan 2 momentin nojalla korvata liittämällä tuomioon jäljennös haastehakemuksesta tai vastauksesta, momentti ehdotetaan kokonaisuudessaan kumottavaksi.

25 luku. Muutoksenhaku alioikeudesta hovioikeuteen

9 §. Pykälä sisältää säännökset tyytymättömyyden ilmoituksen hyväksymisestä. Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, kuka tällaisen päätöksen alioikeudessa tekee. Momenttiin ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan alioikeuksien yhtenäistämistä johtuvat teknisluontoiset muutokset. Käräjäoikeuden puheenjohtajan ollessa estynyt tyytymättömyyden ilmoituksen hyväksymisestä päättää momentin mukaan alioikeuden muu lainoppinut jäsen.

12 a §. Nykyisin myöhästyneen valituksen tutkimatta jättämisestä päättää hovioikeus esittelyn perusteella kolmijäsenisessä jaostossa. Koska valitus ja siihen annettava vastaus jätetään asian ratkaisseen alioikeuden kansliaan, on tarpeetonta lähettää asiakirjoja hovioikeuteen pelkästään myöhästymisen johdosta tehtävää ratkaisua varten. Jäljempänä ehdotettavan tämän luvun 21 §:n 1 momentin muuttamisen johdosta ei asiaa ratkaistaessa yleensä tarvitse käyttää harkintaa, vaan tällöin voidaan rajoitua vain tiettyjen päivämäärien vertaamiseen.

Näistä syistä pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että valituksen tutkimatta jättämisestä myöhästymisen vuoksi päättää hovioikeuden asemesta alioikeus, jossa on tällöin yksi lainoppinut jäsen. Jos sitä

vastoin vastaus jätetään määräajan jälkeen, ratkaisun sen myöhästymisen johdosta tekee edelleen hovioikeus valituksen käsittelyn yhteydessä.

Jos vastapuoli on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista, myöhästymistä koskevassa ratkaisussa on lausuttava myös tästä vaatimuksesta. Kysymykseen tulee yleensä vain vastaajan puhevallan valvomisesta aiheutuneiden kulujen korvaaminen, koska vastapuolen tulee huolehtia siitä, ettei hän anna vastausta myöhässä olevaan valitukseen. Jotta vastapuoli saisi tietoonsa valituksen myöhästymisen, valituksen saapumispäivä on käräjäoikeuden kansliassa esimerkiksi merkittävä myös vastapuolelle annettavaan jäljennökseen.

Jos valitus on myöhästymisen vuoksi jätetty tutkimatta, asianosainen voi valittaa ratkaisusta hovioikeuteen. Jotta asianosainen saisi tiedon kansliassa annettavasta ratkaisusta ja voisi hakea siihen muutosta, pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että tutkimatta jättämisestä ja mahdollisesta kuluratkaisusta on kirjallisesti ilmoitettava asianosaisille hyvissä ajoin ennen ratkaisun antamista. Siinä tapauksessa, ettei käräjäoikeudessa ole huomattu valituksen myöhästymistä, hovioikeus voi jättää valituksen tutkimatta.

13 §. Pykälässä säädetään mahdollisuudesta pyytää hovioikeudelta uusi määräaika muutoksen hakemista varten. Myös tällainen asia käsitellään hovioikeudessa nykyisin esittelyn perusteella jaoston täysilukuisessa kokouksessa. Vaikka kysymyksessä onkin harkintaa edellyttävä päätös, uuden määräajan asettamisesta tarkoittavat hakemukset koskevat pääosin selviä ja yksinkertaisia tapauksia.

Tämän vuoksi pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että käräjäoikeus on toimivaltainen asettamaan uuden määräajan valituksen tekemistä varten. Pykälään otettavaksi ehdotettavan uuden 3 momentin mukaan myös uuden määräajan asettamisesta päättää käräjäoikeudessa sen lakimiesjäsen. Tämä jouduttaa myös asian käsittelyä.

Jos hakemus hylätään, hakija voi valittaa ratkaisusta hovioikeuteen. Jotta asianosainen saisi tiedon kansliassa annettavasta ratkaisusta ja voisi hakea siihen muutosta, momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että hakemuksen hylkäävästä ratkaisusta on kirjallisesti ilmoitettava hakijalle hyvissä ajoin ennen ratkaisun antamista.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi

ainoastaan 1 momentin muuttamisesta johtuvat tekniset muutokset.

14 §. Pykälässä säädetään valituskirjelmän sisällöstä. Säännös on käytännössä mahdollistanut ylimalkaisten ja perustelemattomien valitusten tekemisen. Tästä on puolestaan aiheutunut hovioikeuksille runsaasti työtä, kun niiden on pitänyt tutkia asia kokonaisuudessaan uudelleen ja siten myös sellaiselta osalta, jolta asianosaisten kesken ei hovioikeudessa enää todellisuudessa ole ollut erimielisyyttä.

Alioikeusuudistuksen yhteydessä uudistettujen oikeudenkäymiskaaren 22 ja 24 luvun säännösten mukaan alioikeuden pöytäkirjaan asianosaisten lausumista vastaisuudessa merkitään ainoastaan heidän vaatimuksensa ja niiden perusteena välittömästi olevat seikat. Suullisen todistelun sisältöä ei pöytäkirjata, vaan se äänitetään ja ainoastaan arvioidaan tuomiossa. Jotta uudistetut 22 ja 24 luvun säännökset mahdollisimman hyvin niveltäisivät hovioikeusmenettelyyn, ehdotetaan valitus- ja vastauskirjelmän sisällölle asetettavia vaatimuksia tiukennettaviksi.

Edellä selostetuista syistä pykälän 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että valituskirjelmässä on nimenomaisesti mainittava, miltä osin alioikeuden ratkaisun perustelut valittajan mielestä ovat virheelliset. Muutoksenhakemuksessa alioikeuden tuomion oikeellisuus olisi siten riitautettava sillä tavalla, että muutoksenhakemuksesta kävisi selvästi ilmi, missä suhteessa valittaja on tyytymätön alioikeuden ratkaisuun. Uudistuksen toteutuminen myös käytännössä edellyttää, että alioikeudet perustelevat tuomion 24 luvussa säädettyllä tavalla.

Muutoksenhakemuksesta on ensinnäkin selvästi ilmettävä, pitääkö valittaja alioikeuden ratkaisua virheellisenä todistelun arvioimisen vai lain soveltamisen osalta. Myös näytön arviointi on yksityiskohtaisesti riitautettava. Valittajan on esimerkiksi lausuttava, ettei käräjäoikeuden kertomista todisteista voida tehdä tuomion perusteiksi otettuja johtopäätöksiä, koska todisteet ovat epäluotettavia tai riittämättömiä tai painavat vastatodisteet puhuvat toiseen suuntaan. Kiistäessään näytetyksi katsottujen tosiseikkojen oikeudellisen merkityksen valittajan pitää perustellusti riitauttaa alioikeuden omaksuma kanta. Valittajalta ei kuitenkaan voida vaatia tällaisia yksityiskohtaisia perusteluita, ellei käräjäoikeus kirjoita selkeästi näkyviin sekä tosiasia- että oikeusperusteitaan.

Todisteiden yksilöinnin osalta ehdotetaan pykälän 3 momenttia muutettavaksi siten, että valittajan tulee ilmoittaa kaikki todisteet, joihin hän haluaa nojautua. Momentin säännös liittyy osaltaan jäljempänä 26 lukuun otettavaksi ehdotettuun uuteen 11 a §:ään, jossa rajoitetaan hovioikeuden tutkimisvelvollisuutta.

Yksilöintivelvollisuus koskee sekä jo alioikeudessa esitettyjä että vasta hovioikeudessa esitettäviä uusia todisteita. Uusi kirjallinen todiste on myös liitettävä valitukseen. Uuden todistelun esittäminen hovioikeudessa edellyttää 25 luvun 14 §:n 2 momentin mukaan kuitenkin asianosaisten saattavan todennäköiseksi, ettei hän ole voinut vedota todisteeseen alioikeudessa tai että hänellä muuten on ollut pätevä aihe olla tekemättä niin.

Nykyisessä 3 momentissa valittajalle säädetty velvollisuus selvittää, mistä syystä uutta todistetta ei ole aikaisemmin esitetty, tulee täytetyksi jo siinä yhteydessä, kun valittaja 2 momentin mukaan saattaa todennäköiseksi, ettei hän ole voinut vedota todisteeseen tai hänellä on ollut pätevä aihe olla tekemättä niin.

Alioikeuden erillinen tuomio ja ehdotetulla tavalla laadittu muutoksenhakukirjelmä turvaavat hovioikeudelle säännönmukaisesti riittävän perustan alioikeuden ratkaisun oikeellisuuden arvioimiseen. Riitakysymyksen ratkaisemisen kannalta merkityksellisestä suullisesta todistelusta saadaa erilliseksi asiakirjaksi laaditusta tuomiosta yhtä riittävä selko kuin nykyisestä pöytäkirjastakin. Silloin kun asianosainen on asian ratkaiseen tuomioistuimen kanssa eri mieltä siitä, mikä todistelu on asian ratkaisemisen kannalta merkityksellistä tai miten alioikeuden tuomiossa selostettu todistelu on arvioitava, todistelusta voidaan ottaa selko joko äänitteeseen, äänitteestä laaditun kirjallisen version tai hovioikeudessa vastaanotettavan todistelun avulla. Kaikkien äänitteiden saattaminen kirjalliseen muotoon ei siten ole tarkoituksenmukaista.

20 §. Jotta myös vastaus mahdollisimman hyvin palvelisi asian käsittelemistä ja ratkaisemista, vastaukselta on vaadittava samanlaista yksityiskohtaisuutta kuin valitukselta. Tämän vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan edellä 14 §:ään ehdotettuja muutoksia.

Vastauksen antajan on pykälän mukaan yksilöitävä todistelu, johon hän haluaa nojautua, ja liitettävä vastaukseensa uudet kirjalliset todisteet sekä perusteltava mahdollinen todittajan kuulemista koskeva pyyntönsä.

21 §. Jos valitus- tai vastauskirjelmä on saapunut määräajassa alioikeuden kanslian sijasta hovioikeuteen, asianosainen ei pykälän 1 momentin mukaan tämän vuoksi menetä puhevaltaansa, jos on syytä olettaa, että kirjelmän toimittaminen hovioikeuteen on johtunut erehdyksestä. Viimeksi mainittu lisäedellytys on asetettu sen vuoksi, että asianosaiset on haluttu ohjata toimittamaan valitus- ja vastauskirjelmänsä alioikeuden kansliaan.

Mainittu oletettua erehdystä koskeva edellytys on aiheuttanut ongelmia säännöksen soveltamisessa ja oikeuskäytäntö on ollut epäyhtenäistä. Kun valituksen tutkimatta jättämisestä myöhästymisen vuoksi päättää hovioikeuden sijasta käräjäoikeus, tulisi tämän ratkaisun tekemisen olla mahdollisimman yksinkertaista eikä se saisi riippua harkinnasta. Näistä syistä momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan mainittu oletettua erehdystä koskeva edellytys.

26 luku. Valitusasian käsittelystä hovioikeudessa

2 §. Pykälä sisältää säännöksen muutoksenhakemuksen täydentämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan valittajaa on hovioikeuden määräämässä ajassa kehotettava täydentämään puutteellista valitusta, jos puute ei ole vähäinen. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että täydentämiskehoitus on annettava, jos valituksen täydentäminen on oikeudenkäynnin jatkamiseksi tarpeen.

Täydentämiskehoitus tulisi, paitsi muutoksenhakemuksessa olevien muodollisten puutteiden korjaamiseksi, antaa myös silloin, kun valituksessa ei ole ilmoitettu kaikkia asian käsittelyn ja ratkaisemisen kannalta tarpeellisia seikkoja. Täydentämiskehoutuksen antaminen on tällöin ajanhukan ja turhien kustannusten estämiseksi välttämätöntä, jotta hovioikeus voisi asiaa valmistellessaan muun muassa arvioida suullisen käsittelyn tarpeellisuuden. Valituksen yksilöimisen ja perustelemisen tärkeyttä korostaa osaltaan myös se, että lukuun otettavaksi ehdotetun uuden 11 a §:n nojalla hovioikeus ei ilman erityistä syytä tutki alioikeuden ratkaisun oikeellisuutta muulta kuin valituksessa ja vastauksessa ilmoitettujen seikkojen ja perusteiden osalta.

Valituksen täydentäminen on oikeudenkäynnin jatkamiseksi käytännössä tarpeen silloin, kun muutoksenhakemuksesta ei käy ilmi, millä

perusteilla valittaja katsoo alioikeuden tuomion perustelut virheellisiksi. Täydentämiskehoitus tulisi antaa myös silloin, kun valittaja ei ole ilmoittanut, mihin todisteisiin hän alioikeuden suorittamaa näytön arviointia arvostellessaan haluaa nojautua tai mitä hän kullakin ilmoittamallaan todisteella haluaa näyttää toteen. Samoin olisi meneteltävä silloin, kun valittaja ei ole valitukseensa liittänyt niitä kirjallisia todisteita, joita ei ole esitetty alioikeudessa mutta joihin hän valituksessaan nojautuu.

Täydentämiskehotusta ei puutteesta huolimatta tarvitse antaa esimerkiksi silloin, kun on selvää, että valitus on joka tapauksessa hylättävä. Myöskään silloin, kun puute on muutoin asiaan vaikuttamaton tai vähäinen, valittajaa ei tulisi kehottaa täydentämään valitustaan.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan vähäisin kielellisin korjauksin siirrettäväksi nykyisin 3 momenttiin sisältyvä säännös siitä, että asianosaiselle saadaan erityisestä syystä varata uusi tilaisuus valituksen täydentämiseen.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi nykyinen 2 momentin säännös valituksen tutkimatta jättämisestä. Momenttia ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, että valitus on täydentämiskehoutuksen noudattamatta jättämisen johdosta jätettävä tutkimatta, jos se on niin puutteellinen, ettei se kelpaa oikeudenkäynnin perustaksi hovioikeudessa. Momentin nojalla valitus on siten jätettävä tutkimatta, vaikka siihen sisältyisikin riittävän täsmällinen muutוסvaatimus, jos siitä ei käy ilmi, pitääkö valittaja alioikeuden ratkaisua virheellisenä todistelun arvioimisen vai lain soveltamisen osalta. Esimerkiksi valitus, jossa on ainoastaan viitattu alioikeudessa esitettyyn, on jätettävä tutkimatta.

Laiminlyönti ilmoittaa todistelua koskevat tiedot tai liittää valitukseen uudet kirjalliset todisteet ei kuitenkaan johda valituksen tutkimatta jättämiseen. Tämä johtuu siitä, että näytön puutteellisuus ei sinänsä estä valituksen tutkimista, vaan vaikuttaa ainoastaan asiassa annettavan ratkaisun sisältöön. Se, millä tavalla todistelu on muutoksenhakemuksessa yksilöity, vaikuttaa lukuun otettavaksi ehdotetun uuden 11 a §:n mukaan myös osaltaan hovioikeuden tutkimisvelvollisuuden laajuuteen. Laiminlyönnistä mahdollisesti aiheutunut oikeudenkäynnin pitkittyminen tulisi lisäksi ottaa huomioon oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuudesta päätettäessä.

Tutkimisvelvollisuudesta

11 a §. Esityksessä ehdotetaan lukuun otettavaksi uusi väliotsikko ja säännökset, joissa rajoitetaan hovioikeuden tutkimisvelvollisuutta. Pykälän 1 momentissa hovioikeuden tutkimisvelvollisuus rajoitetaan yleensä vain valituksessa ja vastauksessa ilmoitettuihin perusteisiin ja seikkoihin. Momentissa ei sen sijaan puututa siihen kysymykseen, missä määrin hovioikeudella on muutoksenhaun kohteena olevassa asian osassa oikeus tehdä muita kuin vaadittuja muutoksia. Tämä kysymys jäisi edelleen oikeuskäytännön varaan, sikäli kuin 2 momentista ei muuta johdu.

Keskittyminen asianosaisten nimenomaisesti mainitsemien perusteiden ja seikkojen tutkimiseen merkitsee hovioikeuden kannalta työnsäätöä, mutta asettaa asianosaisten kirjelmille nykyistä korkeammat vaatimukset. Tällaiseen järjestelyyn siirtyminen tuo myös selkeyttä asian käsittelyyn, koska valittajan ja vastauksen antajan tulee aikaisempaa yksilöidymmin esittää, miltä osin asia on riitainen, sekä perusteet vastakkaisille kannoilleen.

Edellä 25 luvun 14 ja 20 §:n kohdalla on selostettu, miten valituksen ja vastauksen yksilöintivaatimuksia ehdotetaan lisättäväksi. Koska asianosainen ei enää saa kirjelmässään vain viitata asiassa alioikeudessa esittämäänsä, hovioikeus tutkii ainoastaan ne perusteet ja seikat, joihin on valituksessa nimenomaisesti ja yksityiskohtaisesti vedottu. Momentin sanamuodosta jo ilmenee, että seikat ja perusteet on ilmoitettava valituksessa ja siihen annetussa vastauksessa. Siten aineiston myöhempi täydentäminen lisäkirjelmässä tai suullisessa käsittelyssä edellyttää erityistä syytä.

Käytännössä rajoitussäännös tarkoittaa sitä, että hovioikeus ei asianosaisen yleisviittauksen perusteella tutki kaikkea alioikeudessa kertynyttä oikeudenkäyntiaineistoa. Momentti johtaa siihen, että muutoksenhakumenettely aikaisempaa selkeämmin erotetaan alioikeusmenettelystä, jolloin valitus- ja vastauskirjelmät saavat entistä itsenäisemmän aseman.

Tutkimisvelvollisuuden rajoitussäännös koskee vaatimuksen perusteena välittömästi olevia seikkoja ja todisteita, mutta ei oikeusohjeita. Koska oikeusohjeiden soveltaminen kuitenkin edellyttää tiettyä tosiseikastoa, puutteellinen vetoaminen vaatimuksen perusteena välittömästi oleviin seikkoihin saattaa sitoa hovioikeutta myös oikeudellisen puolen osalta.

Momentti koskee sekä riita, rikos- että hakemusasioita. Momentin mukaan tutkimisvelvollisuuden rajoituksesta voidaan kuitenkin poiketa erityisten syiden vaatiessa. Tällainen erityinen syy olisi esimerkiksi asianosaisen oikeussuojan tarve asioissa, joihin liittyy julkinen etu. Jos esimerkiksi riita-asiassa, jossa sovinto ei ole sallittu, tai rikosasiassa havaitaan, ettei asianomistaja tai rikosasian vastaaja ole osannut vedota merkitykselliseen tosiseikkaan tai riitauttaa kyseenalaista näyttöä, hovioikeuden tulisi puuttua asiaan. Jos tällainen tutkimisvelvollisuus katsotaan aiheelliseksi, vastapuolelta olisi oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla pyydettävä viran puolesta vastaus siltä osin kuin juttu poikkeuksellisesti tutkitaan.

Momentti ei koske ehdottomia oikeudenkäynnin edellytyksiä. Momentti tulee sen sijaan sovellettavaksi siltä osin kuin on kysymys tahdonvaltaisen oikeudenkäynnin edellytyksen olemassaolosta.

Hovioikeuden tutkimisvelvollisuus on rikosasioissa ollut jonkin verran epäselvä. Epäselvyyttä on lähinnä aiheuttanut se, miltä osin hovioikeuden on tutkittava valituksen kohteena oleva rikosasia silloin, kun muutosta on haettu ainoastaan rangaistusseuraamuksen osalta. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan hovioikeuden tutkimisvelvollisuutta tällaisissa tapauksissa täsmennettäväksi siten, että hovioikeus ei saa tutkia, onko rikosasian vastaaja syylistynyt alioikeuden hänen syykseen lukemaan tekoon.

Momentti tulee sovellettavaksi sekä silloin, kun rikosasian vastaaja on tuomittu rangaistukseen, että silloin, kun hänet on jätetty rangaistukseen tuomitsematta. Momentti koskee paitsi rikosasian vastaajan myös virallisen syyttäjän ja asianomistajan tekemien valitusten käsittelyä. Momentti on ehdoton eikä hovioikeudella siten ole oikeutta tutkia valitusta momentissa mainituilta osin.

Momentti koskee ensiksikin rikoksen objektiivista tunnusmerkistöä. Hovioikeus ei siten esimerkiksi törkeää varkautta koskevassa asiassa saa tutkia, onko anastettu omaisuus ollut sen arvoinen kuin alioikeus tuomiossaan on katsonut. Momentti koskee myös rikoksen syyksiluettavuuden edellytyksiä. Hovioikeus ei siten saa puuttua myöskään siihen, onko rangaistavuuden edellytyksenä oleva tahallisuus tai tuottamuksellisuus olemassa.

Silloin kun muutosta on haettu ainoastaan

rangaistusseuraamuksen osalta, hovioikeus ei momentin nojalla saa myöskään tutkia, onko rikosasian vastaaja tehnyt teon hätävarjelutilanteessa tai pakkotilassa. Jos muutosvaatimus sen sijaan perustellaan esimerkiksi anastetun omaisuuden arvoon tai hätävarjelutilanteeseen vetoamalla, hovioikeuden on tutkittava myös nämä seikat.

Momentti ei sen sijaan estä hovioikeutta muuttamasta rikosnimeä. Momentin estämättä hovioikeus voi lisäksi hylätä syytteen silloin, kun se havaitsee, että syyteoikeus on jo vanhentunut tai että teko ei ole lainkaan rangaistava.

1.6. Laki oikeudenkäynnistä huoneenvuokra-asioissa

Yleistä

Eräisiin suurimpiin tuomioistuimiin perustetuissa asunto-oikeuksissa riita-asian ratkaisemiseen osallistuu lainoppinen puheenjohtajan lisäksi yksi vuokranantaja- ja yksi vuokralaispiirejä edustava henkilö. Myös uudistetun huoneenvuokralain mukaan ratkaistavien riita-asioiden joukossa on huomattavia sellaisia asiarhymia, joiden ratkaiseminen edellyttää vallitsevan vuokratason ja asuntotilanteen tuntemusta. Tämän vuoksi asunto-oikeuksien säilyttämistä on ehdotusta valmisteltaessa pidetty edelleen tarpeellisena.

Se että eri etupiiriedustajien osallistumista huoneenvuokralain mukaan ratkaistavien riita-asioiden käsittelemiseen pidetään edelleen tarpeellisena, vaikuttaa osaltaan myös siihen, kuinka menettelyä asunto-oikeuksissa voidaan uudistaa. Tämän vuoksi oikeudenkäynnistä huoneenvuokra-asioissa annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan alioikeuksien yhtenäistämistä ja riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisesta johtuvat välttämättömät muutokset.

6 §. Pykälä sisältää säännökset siitä, kuka toimii raastuvanoikeuteen ja kihlakunnanoikeuteen asetetun asunto-oikeuden puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi alioikeuksien yhtenäistämistä ja niiden organisaation uudistamisesta johtuvat muutokset.

Pykälän mukaan asunto-oikeuden puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana on yleisen alioikeuden lainoppinut jäsen. Puheenjohtajan

ja varapuheenjohtajan tehtävään määrääminen tapahtuisi kussakin kärjäoikeudessa esimerkiksi laamannin vahvistaman tuomioistuimen sisäisen työjärjestyksen mukaisesti. Säännös kärjäoikeuden työjärjestyksestä ja sen vahvistamisesta sisältyy kärjäoikeuslain (/93) 21 §:ään.

8 §. Pykälän mukaan asunto-oikeuden jäsenen ja varajäsenen tulee olla kelpoinen kihlakunnanoikeuden lautamiehen toimeen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että siinä kihlakunnanoikeuden asemesta puhutaan yleisestä alioikeudesta.

10 §. Pykälä sisältää asunto-oikeuden päätösvaltaisuutta koskevan säännöksen. Pykälän 1 momentin mukaan asunto-oikeus on tuomiovoipa, kun asian käsittelyyn osallistuvat puheenjohtaja sekä jäsenet siitä kunnasta, jossa asianomainen vuokrahuoneisto sijaitsee.

Alioikeuksien yhtenäistämisen yhteydessä uudistetun alioikeuksien tuomiopiiriin johdosta eräiden asunto-oikeuksien tuomiopiireihin tulee, toisin kuin nykyisin, kuulumaan useampi kuin yksi kunta. Jotta asunto-oikeudessa samat jäsenet voisivat tällöinkin osallistua asioiden käsittelyyn koko istuntopäivän ajan, momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että asian käsittelyyn osallistuvien jäsenten ei tarvitse olla siitä kunnasta, jossa asianomainen vuokrahuoneisto sijaitsee. Esimerkiksi valittaessa jäseniä asunto-oikeuteen tulisi kiinnittää huomiota siihen, että jäsenten avulla asunto-oikeudelle turvattu asiantuntemus on käytössä myös silloin, kun jäsen on muusta kunnasta kuin missä vuokrahuoneisto sijaitsee. Sama tavoite voidaan toteuttaa myös esimerkiksi jäsenten keskinäisellä yhteydenpidolla.

Lain 4 §:n mukaan asunto-oikeudessa on puheenjohtajan lisäksi kaksi jäsentä jokaisesta sen yleisen alioikeuden tuomiopiiriin kuuluvasta kunnasta, johon asunto-oikeus on asetettu. Kustakin kunnasta valitut etupiiriedustajat muodostavat sen ryhmän, jonka joukosta asunto-oikeuden kokoonpanoon kulloinkin kuuluvat jäsenet valitaan.

Momentti ei estä asunto-oikeutta järjestämästä istuntoja siten, että asian käsittelyyn edelleen osallistuvat puheenjohtajan lisäksi jäsenet siitä kunnasta, jossa riidan kohteena oleva vuokrahuoneisto sijaitsee. Tällainen järjestely saattaa olla eräissä tapauksissa tarkoituksenmukainen sen vuoksi, että eri etupiirejä edustavat jäsenet tuntevat parhaiten juuri siinä

kunnassa noudatetun vuokratason, josta heidät on valittu.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan 1 momentin muuttamisesta johtuvat teknisluontoiset muutokset.

12 §. Pykälän 1 momentin mukaan asia tulee asunto-oikeudessa vireille, kun haastehakemus on toimitettu asunto-oikeuden kansliaan. Pykälän 2 momentin mukaan asunto-oikeuden kansliana toimii asianomaisen raastuvanoikeuden tai tuomiokunnan kanslia. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että siinä raastuvanoikeuden ja tuomiokunnan asemesta puhutaan yleisestä alioikeudesta.

14 §. Pykälän 1 momentti sisältää säännöksen haasteessa ilmoitettavista tiedoista. Momentin mukaan haasteessa on annettava vastaajalle kutsu saapua tuomioistuimeen vastaamaan kanteeseen ja muun muassa ilmoitettava, että vastaaja voi toimittaa vastineensa tuomioistuimelle jo ennen asian käsittelyä ja että asia voidaan vastaajan poissaollessa ratkaista yksipuolisella tuomiolla riippumatta siitä, onko vastaaja antanut vastineen vai ei.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jonka mukaan vastaajaa on aina kehoitettava toimittamaan kirjallinen vastineensa asunto-oikeuden kansliaan asunto-oikeuden määräämässä ajassa haasteen tiedoksiannosta, jos asia koskee yksinomaan tietyn määräistä saamista tai häätöä. Vastaajaa ei tällöin kutsuta istuntoon. Tältä osin ehdotus vastaa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 9 §:ää ja 11 §:n 1 momenttia (1052/91).

Momentin säännös johtuu siitä, että maksamismääräyslain ja ulosottolain 7 luvun 15 §:n kumoamisen johdosta ei kirjallinen summaarinen menettely ole mahdollinen, jos huoneenvuokrastaavaa tai häätöä koskeva asia on pantava vireille sellaisessa käräjäoikeudessa, johon on asetettu asunto-oikeus. Maksamismääräyslain 2 §:n 2 momentin mukaan antaa maksamismääräyksen silloin, kun saamista koskevaa kannetta olisi ajettava asunto-oikeudessa, sen yleisen alioikeuden puheenjohtaja, jonka tuomiopiirissä asianomainen vuokrahuoneisto sijaitsee. Ulosottolain 7 luvun 15 § on vastaavasti mahdollistanut summaarisen menettelyn häätöä haettaessa. Jotta oikeudenkäyntimenettelyä ei tällaisissa tapauksissa tarpeettomasti mutkistettaisi, momentissa ehdotetaan, että asunto-oikeuden olisi tällöin aina pyydettävä vastaajalta kirjallinen vastine.

Muutettavaksi ehdotetun 20 §:n mukaan

asunto-oikeudessa puheenjohtaja ratkaisee yksin tällaisen asian yksipuolisella tuomiolla, jos vastaaja ei ole määrääjässä antanut vastinetta taikka ei ole vastineessaan esittänyt perustetta kiistämislleen tai vetoaa ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta asian ratkaisemiseen. Asia ratkaistaan tällöin asunto-oikeuden kansliassa.

Kirjallista vastinetta pyydettyä vastaajaa on haasteessa luonnollisesti kehoitettava vastineessaan esittämään myös sellaiset kiistämisen perusteet, joilla voi olla merkitystä asian ratkaisemisen kannalta.

Ehdotetun muutoksen johdosta pykälän nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi. Momentin mukaan asunto-oikeuden puheenjohtajan tulee, ellei ole erityistä syytä käyttää muunlaista tiedoksiantotapaa, lähettää kantajan ilmoittamalla osoitteella vastaajalle postitse saantitodistusta vastaan haaste, haastehakemuksen toistekappale ja lomakkeita vastineen antamista varten.

Menettelyn yksinkertaistamiseksi ja riittävän joustavuuden takaamiseksi momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tiedoksianto voidaan toimittaa myös virkakirjeellä, jos voidaan olettaa, että vastaanottaja saa tiedon asiakirjoista ja määräpäivään mennessä palauttaa todistuksen tiedoksiannon vastaanottamisesta. Vastaavalla tavalla on yksinkertaistettu tiedoksiannon toimittamista myös riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisen yhteydessä muutetun oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 §:ssä (1056/91).

Kun haasteen oikeudenkäymiskaaren säännösten nojalla antaa tuomioistuimen nimissä sen lainoppinut jäsen, ehdotetaan momenttia lisäksi selvytyden vuoksi muutettavaksi siten, ettei siinä enää puhuta asunto-oikeuden puheenjohtajan toimesta tapahtuvasta haasteen tiedoksiannosta.

15 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, milloin tiedoksianto on toimitettava niin sanottuna haastemiestiedoksiantona. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan sellaiset teknisluontoiset muutokset, jotka johtuvat edellä 14 §:n 3 momentissa ehdotetusta vastaanottotodistusta vastaan tapahtuvan tiedoksiannon käyttöönottamisesta.

16 §. Pykälän 1 momentti sisältää haasteaikaa koskevan säännöksen silloin, kun vastaaja asuu Suomessa. Pykälän 2 momentin mukaan muutoin on haasteajasta noudatettava, mitä siitä on oikeudenkäymiskaareissa säädetty.

Koska oikeudenkäymiskaaren ei enää sisällä kiinteitä haasteaikoja koskevia säännöksiä, momentti ehdotetaan kumottavaksi. Lain 37 §:n nojalla sovellettavaksi tulevan oikeudenkäymiskaaren 11 luvun säännösten mukaan asunto-oikeus määrää, milloin haaste on esimerkiksi ulkomailla asuvalle vastaajalle viimeistään annettava tiedoksi.

20 §. Pykälän uudeksi 3 momentiksi ehdotetaan siirrettäväksi 37 §:n asian ratkaisemista yksipuolisella tuomiolla koskeva 3 momentti. Momentin mukaan asia saadaan ratkaista yksipuolisella tuomiolla, jos toinen asianosainen on ilman laillista estettä poissa asian ensikäsittelystä eikä asunto-oikeudelle ennen asian käsitteilyä toimitetussa vastineessa ole esitetty asian ratkaisemiseen olennaisesti vaikuttavia seikkoja.

Edellä on 14 §:n 1 momenttia ehdotettu muutettavaksi siten, että vastaajalta on aina pyydettävä kirjallinen vastine, jos asia koskee yksinomaan tietyin määräistys saamista tai häättöä. Tähän muutokseen liittyen pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 4 momentti, jonka mukaan asunto-oikeudessa puheenjohtaja ratkaisee tällaisen asian yksin yksipuolisella tuomiolla, jos vastaaja ei ole määrääjässä antanut vastinetta taikka ei ole vastineessaan esittänyt perustetta kiistämislleen tai on vedonnut ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta asian ratkaisemiseen. Asia ratkaistaan tällöin asunto-oikeuden kansliassa. Säännös vastaa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 13 §:ää (1052/91).

Yksipuolisessa tuomiossa voidaan antaa ratkaisu ainoastaan niihin kantajan vaatimuksiin, jotka on annettu vastaajalle tiedoksi. Tuomiossa ei siten voida tuomita maksettavaksi sellaisia oikeudenkäynnin aikana erääntyviä vuokrasaattavia, joita ei ole haastehakemuksessa yksilöity ja joista vastaajalle ei siten ole annettu tietoa.

Jos vastaaja vastauksessaan perustellusti kiistää kantajan vaatimuksen, asian käsittelyä on jatkettava istunnossa, johon asunto-oikeus kutsuu kantajan lain 14 §:n 3 momentissa säädettyllä tavalla. Vastaajaa vastaan ei lain 20 §:n 2 momentin nojalla voida antaa yksipuolista tuomiota hänen jäädessä pois istunnosta, vaan kanteen hyväksyminen edellyttää, että kantaja näyttää kanteensa toteen.

21 §. Pykälä sisältää säännöksen äänestyksen toimittamisesta asunto-oikeudessa. Pykälän mukaan asunto-oikeudessa äänestys toimitetaan siten kuin äänestyksestä raastuvanoikeu-

dessä on säädetty. Alioikeuksien yhtenäistämisen ja oikeudenkäymiskaaren 23 luvun äänestämistä koskevien säännösten uudistamisen vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että äänestys asunto-oikeudessa suoritetaan virkaikäjärjestyksessä siten, että nuorin jäsen lausuu ensin ja puheenjohtaja viimeksi mielipiteensä. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevaa oikeutta.

Lisäksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että muutoin äänestämässä noudatetaan, mitä siitä oikeudenkäymiskaaren 23 luvussa säädetään. Momentin nojalla on oikeudenkäyntiä koskevasta kysymyksestä myös asunto-oikeudessa äänestettävä erikseen. Myös jokaisesta asiassa esitetystä useasta vaatimuksesta ja kuitausvaatimuksesta on äänestettävä erikseen. Samoin on meneteltävä, jos samaa vaatimusta koskevassa asiassa on useita kysymyksiä, jotka vaikuttavat ratkaisun lopputulokseen. Asunto-oikeuden jäsenen on lausuttava jokaisesta ratkaistavasta kysymyksestä.

22 §. Pykälässä säädetään pöytäkirjan ja tuomion laatimisesta asunto-oikeudessa. Pykälän 2 momentin mukaan asia ratkaistaan asunto-oikeudessa erilliseksi asiakirjaksi laadittavalla tuomiolla, josta asianosaisille annettavat toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan oikeudenkäymiskaaren 14 luvun (1064/91) säännöksiä siten, että asianosaiselle annetaan toimituskirjana tuomion jäljennös, jonka todistaa oikeaksi asunto-oikeuden puheenjohtaja tai tehtävään määrätty virkamies.

Pykälän 3 momentin mukaan tuomion tulee sisältää lyhyt selostus itse riidasta, ratkaisun perustelu, sovelletut lainkohdat, tuomiolauselmä ja muutoksenhakuosoitus. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tuomiossa on oltava myös asian ratkaisemiseen osallistuneiden jäsenten nimet ja ilmoitus siitä, onko tuomiosta äänestetty. Jos tuomiosta on äänestetty, tuomioon on momentin mukaan lisäksi liitettävä eri mieltä olleiden jäsenten mielipiteet. Tältäkin osin säännös vastaa oikeudenkäymiskaaren 24 luvun käräjäoikeuden tuomiota koskevia säännöksiä. Lisäksi momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 2 momentin muuttamisesta johtuvat teknisluontoiset muutokset.

23 §. Pykälä sisältää säännöksen toimituskirjan antamisesta asianosaisille. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan 22 §:n 2 momentin muuttamisesta johtuva teknisluontoinen tarkistus.

24 §. Pykälä sisältää muutoksenhakuoikeutta koskevat säännökset. Pykälän mukaan asunto-oikeuden ja yleisen alioikeuden säännönmukaisessa kokoonpanossaan antamaan ratkaisuun huoneenvuokra-asiassa saa hakea muutosta hovioikeudelta. Koska 37 §:n 1 ja 2 momentin mukaan oikeudenkäynnissä huoneenvuokra-asioissa on noudatettava, mitä oikeudenkäymiskaassa on säädetty, ja koska oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 2 §:n mukaan alioikeuden tuomioon saa hakea muutosta hovioikeudelta, jollei muutoksenhakua ole erikseen kielletty, säännös ehdotetaan tältä osin tarpeettomana poistettavaksi pykälästä. Tämän vuoksi pykälään jää ainoastaan säännös siitä, että muuttopäivän siirtoa koskevaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta.

37 §. Pykälä sisältää viittaussäännöksen yleisessä alioikeudessa ja asunto-oikeudessa noudatettavasta oikeudenkäyntimenettelystä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että käsiteltäessä huoneenvuokrasuhteesta johtuvia riita-asioita niissä käräjäoikeuksissa, joihin ei ole asetettu asunto-oikeutta, noudatetaan kokonaisuudessaan uudistettua riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyä. Tämän vuoksi myös pykälän nykyinen 3 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 20 §:n uudeksi 3 momentiksi.

Pykälän 1 momentin muuttamiseen liittyen ehdotetaan 2 momenttia muutettavaksi siten, että muilta kuin tässä laissa säädettyiltä osin oikeudenkäynnissä asunto-oikeudessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä oikeudenkäymiskaassa on säädetty oikeudenkäynnistä riita-asioissa. Siten asunto-oikeudessa voidaan esimerkiksi tarvittaessa toimittaa asian valmistelu, mutta asunto-oikeuden puheenjohtajalla ei kuitenkaan ole oikeutta yksin ratkaista asiaa.

1.7. Laki eräiden asunto-oikeuksien perustamisesta

1 §. Pykälässä on lueteltu ne yleiset alioikeudet, joihin on perustettu asunto-oikeus. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että siinä nykyisten yleisten alioikeuksien asemesta puhutaan niiden sijaan tulevista käräjäoikeuksista.

1.8. Laki hakemusasioden käsittelystä yleisessä alioikeudessa

Yleistä

Myös hakemusasioden käsittelystä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan alioikeuksien yhtenäistämisestä ja riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisesta johtuvat välttämättömät muutokset. Lain 20 §:ään sisältyvän viittaussäännöksen nojalla alioikeus voi sellaisessa hakemusasiasa, jossa se on perusteltua, toimittaa asian valmistelun sekä keskitetyn, välittömän ja suullisen pääkäsitteilyn. Tällainen hakemusia voi olla kysymyksessä esimerkiksi silloin, kun on päätettävä, kummalle vanhemmista lapsen huolto on uskottava.

4 §. Pykälässä säännellään alioikeuden kokoonpano hakemusiaa käsiteltäessä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan alioikeuksien yhtenäistämisestä johtuvat teknisluontoiset muutokset.

11 §. Pykälä sisältää valmistavia toimenpiteitä koskevan säännöksen. Sen 1 momentin mukaan tuomioistuimen on varattava sellaiselle asiaan osalliselle, joka ei ole saapuvilla tuomioistuimessa mutta jonka kuuleminen on tarpeellista, tilaisuus antaa kirjallinen lausuma tai kutsuttava hänet istuntoon. Momenttia ehdotetaan selvyiden vuoksi muutettavaksi siten, että myös hakemusasiasa tuomioistuin huolehtii tiedoksiannosta viran puolesta.

Momentin mukaan tuomioistuimen on annettava kehoitus tai kutsu ja hakemus asiaan osalliselle tiedoksi siten kuin oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa tiedoksiannosta säädetään. Tuomioistuimen käytettävissä on siten vastaanotto- ja saantitodistusta vastaan tapahtuva tiedoksianto sekä niin sanottu haastemiestiedoksianto. Asian käsittelyn myöhemmissä vaiheissa tiedoksianto voidaan toimittaa myös postitse tavallisella kirjeellä asiaan osallisen tuomioistuimelle ilmoittamaan oikeudenkäyntiosoitteeseen.

1.9. Laki sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista

1 §. Pykälässä on lueteltu ne yleiset alioikeudet, jotka käsittelevät sotilasoikeudenkäyntiasioita. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä nykyisten yleisten alioikeuksien ase-

mesta puhutaan niiden sijaan tulevista käräjäoikeuksista.

Koska Porin raastuvanoikeuden käsiteltäväksi ei nykyään enää tule sotilasoikeudenkäyntiasioita, ei sitä vastaavaa käräjäoikeutta ehdoteta sotilasoikeudenkäyntiasioita käsitteleväksi alioikeudeksi. Vastaavista syistä ehdotetaan, että Euran kihlakunnanoikeuden sijaan tulevan Rauman käräjäoikeuden asemesta sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevänä yleisenä alioikeutena olisi Kokemäen käräjäoikeus.

1.10. Ulosottolaki

4 luku. Ulosmittauksesta

30 §. Pykälän 2 momentissa säädetään, että jos tuomioistuim on määrännyt saatavan maksettavaksi kiinteästä omaisuudesta, on tämän omaisuuden osalta soveltuvin osin noudatettava, mitä kiinteän omaisuuden takavarikosta on ulosottolain 7 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetty. Sanamuotonsa mukaan säännös koskee siten vain tuomioistuimen niin sanotun hypoteekikanteen johdosta antaman ulosmittausmääräyksen oikeusvaikutuksia. Koska vastaavat oikeusvaikutukset on tarkoitettu koskemaan myös tavallista ulosottomiehen toimittamaa kiinteän omaisuuden ulosmittausta, momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se soveltuu sekä silloin, kun kiinteä omaisuus on ulosmittattu, että silloin, kun tuomioistuim on määrännyt saamisen maksettavaksi kiinteästä omaisuudesta.

1.11. Laki välimiesmenettelystä

17 §. Pykälä sisältää sekä säännöksen siitä, milloin tuomioistuimen on nimettävä välimies, että säännöksen tällöin noudatettavasta toisen asianosaisen kuulemisvelvollisuudesta. Pykälään ehdotetaan otettavaksi aikaisemman välimiesmenettelylain (46/28) 25 §:n 2 momenttia vastaava uusi 3 momentti, jonka mukaan tuomioistuimen päätökseen välimiehen määräämistä koskevassa asiassa ei saa hakea muutosta. Lain 19 §:n 3 momentin mukaan ei myöskään tuomioistuimen päätökseen välimiehen erottamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta.

Selvää on, että säännös ei estä asianosaista

turvautumasta oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädettyihin ylimääräisiin muutoksenhakukeinoihin.

1.12. Merilaki

251 §. Pykälän 1 momentissa on lueteltu ne yleiset alioikeudet, jotka käsittelevät merilain mukaan ratkaistavat asiat. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että siinä nykyisten yleisten alioikeuksien asemesta puhutaan niiden sijaan tulevista käräjäoikeuksista.

Meriselitystä vastaanotettaessa ei tapahdu asian varsinaista käsittelyä. Koska asian käsittelyä tuomioistuimen täysilukuisessa kokouksessa on tällöin pidettävä tarpeettomana, pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jonka mukaan meriselitystä käsiteltäessä tuomioistuim on päätösvaltainen, kun siinä on merioikeuden puheenjohtaja yksin. Pykälän 3 momentti vastaa eräin teknisluontoisiin muutoksiin nykyistä 2 momenttia ja 4 momentti sellaisenaan nykyistä 3 momenttia.

1.13.—1.18. Vekseli- ja shekkilaki sekä eräät muut lait

Voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyy eräitä sellaisia oikeuspaikkasäännöksiä, joiden mukaan asia käsitellään muutoin toimivaltaisen kihlakunnanoikeuden sijasta lähimmän kaupungin raastuvanoikeudessa. Tällainen säännös on vekselilain 93 §:ssä, shekkilain 71 §:ssä, painovapauslain 49 §:ssä, aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 29 §:n 1 momentissa, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain 19 §:n 1 momentissa ja rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden annetun lain 12 §:n 1 momentissa.

Raastuvanoikeuden säätäminen toimivaltaiseksi kihlakunnanoikeuden asemesta tai sen ohella on johtunut siitä, että aikaisemmin kihlakunnanoikeuksissa järjestettiin istuntoja huomattavasti raastuvanoikeutta harvemmin. Jotta kiireellisesti käsiteltävän asian ratkaiseminen ei olisi viivästynyt pelkästään tästä syystä, on ollut välttämätöntä säätää, että asia voidaan tällöin käsitellä myös raastuvanoikeudessa. Koska alioikeuksien yhtenäistämisen johdosta istuntojen pitämisen velvollisuus ja tuomio-

istuimen kokoonpano määräytyvät kaikissa kärajäioikeuksissa samojen perusteiden mukaan, ehdotetaan tällaiset säännökset poistettaviksi edellä mainituista pykälistä. Lisäksi edellä mainittujen lakien säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi tästä ja muun lainsäädännön muuttumisesta johtuvat teknisluontoiset muutokset.

Koska ulosottolaissa säädetty lainhakumennettely on riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamisen yhteydessä lakkautettu, ehdotetaan myös vekselilain 96 §:ään ja shekkilain 74 §:ään sisältyvät viittaussäännökset ulosottolaissa säädettyyn lainhakuun kumottaviksi.

1.19. Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta

24 §. *Suhde konkurssiin.* Lain 67 §:n 3 ja 4 momentista ilmenee, että saneerausasiaa käsittelevä tuomioistuin on normaalin konkurssituomioistuimen asemesta toimivaltainen myös konkurssiin asettamista koskevassa asiassa, jos saneeraushakemus ja konkurssihakemus ovat samanaikaisesti vireillä. Saneerausmenettelyn alkaessa konkurssihakemus raukeaa. Jos sitä vastoin saneeraushakemus hylätään, tuomioistuimen on esillä olevan momentin viimeisen virkkeen mukaan samalla ratkaistava konkurssia koskeva asia. Tällaista järjestelyä keskenään kilpailevien hakemusten osalta pidettiin selkeimpänä, koska saneerausmenettely ja konkurssi mainitunlaisissa tapauksissa ovat toistensa vaihtoehtoja. Järjestely merkitsee, että saneeraushakemuksen tullessa hylätyksi päätös konkurssiin asettamisesta pitää tehdä samalla kertaa. Myös mahdollisen muutoksenhaun kannalta tätä pidettiin etuna. Peruslähdekohtana on, että muutoksenhaun saneerausmenettelyä koskevasta päätöksestä ei tule lykätä konkurssiasian ratkaisua, koska muuten saneeraushakemusta ja muutoksenhakua siihen olisi mahdollista käyttää keinona konkurssin lykkäämiseen.

Edellä kerrotusta toimivallan järjestelystä aiheutuu kuitenkin tarpeettomia hankaluuksia silloin, kun saneeraushakemus on selvästi perusteeton ja sen pontimena on lähinnä katteen pyrkimys välttää konkurssi viimeiseen saakka. Käytännössä tällaisia tapauksia on esiintynyt. Kun välttämätöntä tarvetta nykyisenlaiseen toimivallan järjestelyyn ei ole, ehdotetaan, että saneeraus- ja konkurssihakemuksen kilpaillessa keskenään konkurssiin

asettamista ei olisi välttämätöntä ratkaista saneeraushakemuksen hylkäämisen yhteydessä. Sen vuoksi 67 §:n 4 momentti, joka koskee ennen saneeraushakemusta vireille tulleen konkurssihakemuksen siirtämistä saneerausasiaä käsittelevään tuomioistuimeen, ehdotetaan kumottavaksi, ja 67 §:n 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi niin, että vain saneerausmenettelyn aikana, siis menettelyn aloittamisen jälkeen, tehtävä konkurssihakemus käsitellään samassa tuomioistuimessa, jossa saneerausmenettely on vireillä. Vastaavasti 24 §:n 1 momentin viimeinen virke on tämän vuoksi muutettava. Ehdotetun säännöksen mukaan siinä tapauksessa, että saneerausmenettelyä koskeva hakemus hylätään, olisi konkurssiasiaissa toimivaltaisen tuomioistuimen jatkettava konkurssihakemuksen käsittelyä. Edelleenkin ei siis olisi mahdollista saada konkurssiin asettamista lykkäytymään hakemalla muutosta saneerausmenettelyyn. Saneeraustuomioistuimen olisi viipymättä ilmoitettava hylkäävästä päätöksestä konkurssituomioistuimelle, jotta se voi ryhtyä asiassa heti jatkotoimiin. Tästä on tarkoitus säätää asetuksella.

Samalla on tarpeen tarkistaa momentin toista virkettä niin, että siitä nimenomaisesti ilmenee konkurssihakemuksen käsittelyn lykkäytymän vain siihen saakka, kunnes kysymys saneerausmenettelyn aloittamisesta on ratkaistu samassa oikeusasteessa. Sen enempää momentin ensimmäisen kuin toisenkaan virkkeen tarkoitamisissa tapauksissa konkurssihakemuksen käsittely ei lykkäydy sen vuoksi, että saneeraushakemus on vireillä muutoksenhaun vuoksi.

Edellä mainitut toimivaltasäännösten muutokset edellyttävät muutoksenhakutilanteita varten uutta säännöstä, joka ehdotetaan otettavaksi 96 §:n 2 momentiksi.

67 §. *Toimivaltainen tuomioistuin.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi erityinen konsernitilanteita koskeva oikeuspaikkasäännös, joka mahdollistaisi sen, että samaan konserniin kuuluvia yhtiöitä koskevat saneerausmenettelyasiat voidaan käsitellä samanaikaisesti yhdessä tuomioistuimessa. Se tuomioistuin, jossa emoyhtiön saneerausmenettelyä koskeva asia on vireillä, käsittelee myös muiden samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden saneerausmenettelyä koskevat, samanaikaisesti tai myöhemmin vireille tulevat asiat.

Jollei saneerausmenettelyä koskeva asia ole emoyhtiön osalta vireillä, toimivalta tytäryhtiötä koskevassa saneerausasiassa määräytyisi sa-

moin kuin yleensä eli momentin 1 virkkeen mukaan. Jos emoyhtiön saneerausmenettelyä koskeva asia tulee myöhemmin vireille, voisi tytäryhtiön saneerausmenettelyä koskevaa asiaa käsittelevä tuomioistuimien tarvittaessa siirtää asian emoyhtiön saneerausmenettelyä käsittelevään tuomioistuimeen.

Konsernikäsittelyä ei ole säännöksessä sidottu osakeyhtiölain nykyisin voimassaolevaan konsernimääritelmään. Ei ole estettä soveltaa nyt ehdotettua säännöstä tapauksiin, joissa on kysymys kirjanpitolaisista tarkoitetusta konsernista.

Edellä 24 §:n yhteydessä selostetuista syistä pykälän 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että velallista koskevan konkurssihakemuksen osalta toimivalta konkurssiin asettamisesta päätettäessä kuuluu saneeraustuomioistuimelle ainoastaan silloin, kun konkurssihakemus tehdään saneerausmenettelyn aikana eli sen jälkeen, kun menettely on aloitettu, mutta ennen kuin se on lakannut (konkurssiin asettamisen edellytyksistä tällöin ks. 24 §:n 3 momentti). Jos konkurssihakemus tehdään saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille mutta ennen kuin päätöstä menettelyn aloittamisesta on tehty, toimivaltainen tuomioistuin olisi siten sama kuin yleensäkin eli velallisen kotipaikan alioikeus. Säännökset konkurssihakemuksen käsittelyn lykkäytymisestä siihen saakka, kunnes päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty, ovat 24 §:n 1 momentissa.

70 §. *Välitoimenpiteet hakemuksen johdosta.* Säännöksessä ehdotetaan lisättäväksi tuomioistuinten harkintavaltaa sen suhteen, missä laajuudessa velkojia kuullaan velallisen tekemästä saneerausmenettelyä koskevasta hakemuksesta jo ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta tehdään. Pykälän voimassa olevan 1 momentin mukaan tuomioistuimen on annettava velallisen hakemus tiedoksi velallisen ilmoittamille velkojille sekä varattava näille tilaisuus antaa määräpäivään mennessä kirjallinen lausuma. Säännöksen tarkoituksena on antaa velkojille mahdollisuus esittää kantansa siitä, täytyvätkö saneerausmenettelyn aloittamisen edellytykset ja onko menettelyn aloittamiselle laissa tarkoitettuja esteitä. Velkojen kuulemisvelvollisuutta lievennettäisiin siten, että tuomioistuimen tulisi varata tilaisuus lausuman antamiseen vain saataviensa suuruuden mukaan merkittävinä pidettävillä velkojilla. Lisäksi tuomioistuin voisi harkintansa mukaan

varata muillekin velkojille tilaisuuden lausuman antamiseen. Lähinnä kysymykseen tulevat sellaiset velkojat, joilla voi olla vartenotettavia tietoja tai käsityksiä velallisyhtymän saneerauskelvottomuudesta. Niilläkin velkojilla, joille ei ole esillä olevan säännöksen nojalla annettu tilaisuutta lausuman antamiseen, on tilaisuus vedota menettelyn esteperusteisiin vielä menettelyn alettua, koska 7 §:ssä tarkoitetut esteet ovat samalla perusteita jo aloitetun menettelyn keskeyttämiselle.

81 §. *Tiedoksiantotapa.* Voimassa olevan pykälän mukaan laissa tarkoitetut tiedoksiannot voidaan suorittaa postitse vastaanottotodistusta tai saantitodistusta vastaan, jollei ole erityistä syytä käyttää muuta riita-asiaa varten säädettyä tiedoksiantotapaa, esimerkiksi haastetiedoksiantoa. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että tiedoksiantomenettelystä tulisi entistä joustavampi ja edullisempi. Tiedoksiannot voitaisiin siten toimittaa postitse taikka telekopiota tai sähköpostia käyttäen. Tuomioistuimen tai selvittäjän harkinnan mukaan voitaisiin käyttää myös todisteellista tiedoksiantotapaa.

96 §. *Muutoksenhaku.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka koskisi saneeraus- ja konkurssiasioiden suhdetta silloin, kun saneerausmenettelyä koskeva hakemus on hylätty ja tätä koskevaan päätökseen on haettu muutosta. Jos samanaikaisesti on ollut vireillä konkurssihakemus, sen käsittely jatkuisi 24 §:n 1 momentin mukaan saneeraushakemuksen tultua hylätyksi. Konkurssihakemus voi tulla vireille myös saneeraushakemuksen hylkäämisen jälkeen, ja tällöinkin se käsitellään normaalisti saneeraushakemusta koskevan muutoksenhaun vireilläolosta huolimatta. Saneeraushakemuksen tultua hylätyksi mutta ennen hylkäävän päätöksen lainvoimaiseksi tuloa velallinen siis voi tulla asetetuksi konkurssiin. Koska muutoksenhaku konkurssiin asettamista koskevasta päätöksestä ei lykkää konkurssin oikeusvaikutusten alkamista, ei näytä tarpeelliselta, että saneeraushakemusta koskevan muutoksenhaun tutkimisen edellytykseksi olisi asetettava se, että myös sittemmin tehtyyn konkurssiin asettamispäätökseen haetaan muutosta. Jos muutoksenhakutuomioistuin päättää, että saneerausmenettely aloitetaan, väliaikana alkanut konkurssi raukeaisi ehdotetun säännöksen mukaan riippumatta siitä, onko päätös konkurssiin asettamisesta lainvoimainen vai ei. Tällaisessa tapauksessa saneerausvelkoina pidettäi-

siin ennen konkurssin alkamista syntyneitä velkoja, kun taas konkurssin alkamisen ja saneerausmenettelyn alkamisen välisenä aikana syntyneet velat rinnastettaisiin saneerausmenettelyn aikana syntyviin velkoihin. Samansisältöinen säännös on siirtymävaihetta koskeneessa 102 §:n 2 momentissa.

Selvyyden vuoksi momenttiin on otettu nimellinen maininta myös siitä, että jos konkurssihakemus on vireillä vasta siinä vaiheessa, kun saneerausmenettely muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa.

Voimaantulosäännös. Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun laki on hyväksytty ja vahvistettu. Uusia säännöksiä voitaisiin soveltaa myös lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa.

1.20. Laki rikoslain 39 luvun 2 §:n muuttamisesta

Rikoslain 39 luvun 2 §:n säännöstä velallisen petoksesta muutettiin 8 päivänä helmikuuta 1993 voimaan tullessa lailla niin, että rangaitavaksi tuli säännöksessä tarkoitettu petollinen menettely myös velkajärjestely- ja saneerausmenettelyn yhteydessä. Tällöin kuitenkin 2 §:n 1 momentin johdantokappaleen suomenkielisessä tekstissä sana "ulosottomenettely" muuttui epähuomiossa sanaksi "ulosmittausmenettely". Tämä tekninen virhe ehdotetaan nyt suomenkielisessä tekstissä korjattavaksi.

1.21. Laki velkojen maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Pykälän 2 momentissa oleva virheellinen momenttiviittaus ehdotetaan korjattavaksi.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Sähköisen viestinnän ja automaattisen tietojenkäsittelyn käyttämisestä tuomioistuimessa annettavan lain täytäntöönpanemisesta voidaan tarvittaessa tarkemmin säätää asetuksella.

Esitykseen sisältyvät ehdotukset edellyttävät myös lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun asetuksen (848/83) 1 §:n 2 momentin kumoamista.

3. Voimaantulo

Alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaantulon annettun lain mukaan alioikeuksien yhtenäistämistä ja riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamista tarkoittavat lait tulevat voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993. Käsiteltävänä olevaan esitykseen sisältyvät lait ehdotetaan pääosin tuleviksi voimaan samanaikaisesti alioikeusuudistuksen kanssa.

Oikeudenkäymiskaaren 25 ja 26 lukuun ehdotetut muutokset koskevat sekä muutoksenhakua alioikeudesta hovioikeuteen että asian käsittelyä hovioikeudessa. Koska säännösehdoitukset ovat asiayhteydessä toisiinsa, ne ehdotetaan saatettaviksi voimaan yhtenä kokonaisuutena siten, että niitä sovelletaan silloin, kun alioikeuden päätös on julistettu tai annettu oikeudenkäymiskaaren muuttamista koskevan lain voimaantulon jälkeen.

Alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä annettavan lain mukaan uudistettua riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyä aloitettaisiin eräiltä osin soveltaa 1 päivästä syyskuuta 1993. Tämän vuoksi mainittu laki ehdotetaan tulevaksi voimaan jo 1 päivänä syyskuuta 1993.

Saneerausmenettelyä koskevat muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun laki on hyväksytty ja vahvistettu.

4. Säättämisjärjestys

Esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa 2 kumottavaksi ehdotettu laki pormestarin ehdottamis- sekä neuvosmiesten ja maistraattisihteerin valitsemisoikeudesta on säädetty perustuslainsäätämisjärjestyksessä. Koska kysymyksessä ei ole perustuslaki vaan niin sanottu poikkeuslaki, se voidaan kumota tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Laissa tarkoitettu porvariston ja kaupunkien erioikeutena voimassa oleva oikeus ehdottaa pormestareita ja valita neuvosmiehet kumotaan raastuvanoikeuksien ja raastuvaoikeuksien yhteydessä olevien maistraattien osalta alioikeusuudistukseen liittyvällä lailla Suomen hallitusmuodon muuttamisesta (637/87), joka tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1993. Erillisiä maistraatteja ei enää ole, ja raastuvanoikeudenkin yhteydessä olevat maistraatit lakkautetaan 1 päivästä joulukuuta 1993 maistraateista annetun lain kumoamisesta annetun lain (1419/92) tullessa voimaan.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä säädettyä lakia. Lakiin ehdotetut muutokset eivät kuitenkaan merkitse poikkeusta hallitusmuodossa Suomen kansalaisille taatuista oikeuksista,

minkä vuoksi lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Alioikeusuudistukseen liittyviä lakeja koskevat siirtymäsäännökset

1 §

Sen estämättä, mitä alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaantulon annettun lain (1417/92) 1 §:ssä säädetään, sovelletaan pykälässä mainittuihin lakeihin sisältyviä riita-asian vireillepanoa, valmistelua ja valmistelun yhteydessä pidettävää pääkäsittelyä koskevia säännöksiä jo 1 päivästä syyskuuta 1993 käsiteltäessä sellaista riita-asiaa, jota koskeva haastehakemus on toimitettu tuomioistuimeen 1 päivänä syyskuuta tai sen jälkeen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske riita-asiaa, johon sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ää sellaisena kuin se on 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1052/91).

2 §

Riita-asia, jossa haastehakemus on toimitettu tuomioistuimeen ennen 1 päivää syyskuuta 1993, käsitellään alioikeudessa noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita menettelysäännöksiä. Tällainen asia käsitellään kuitenkin 1 päivästä joulukuuta 1993 oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1, 2 tai 3 §:ssä tarkoitetussa kokoonpanossa, jolleivät asianosaiset suostu siihen, että käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

Jos 1 momentissa tarkoitettu asia on lykätty odottamaan jonkin toisen asian ratkaisemista tai se on alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaantulon annettun lain voimaan tultua palautettu muutoksenhakutuomioistuimesta alioikeuteen, asia käsitellään kuitenkin noudattaen 1 päivänä joulukuuta 1993 voimaan tul-

leita säännöksiä. Asia, jossa takaisinsaantihakemus on toimitettu tuomioistuimeen 1 päivänä syyskuuta 1993 tai sen jälkeen, käsitellään noudattaen 1 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä.

3 §

Oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 14 §:n 2 momenttia, sellaisena kuin se on 1 §:n 2 momentissa mainitussa laissa, sovelletaan asiaan, jossa alioikeuden tuomio on julistettu tai annettu 1 päivänä joulukuuta 1993 tai sen jälkeen.

4 §

Jos riita-asiaa koskeva haaste, johon liittyvä haastehakemus on toimitettu tuomioistuimeen ennen 1 päivää syyskuuta 1993, saadaan annetuksi vastaajalle tiedoksi vasta alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaantulon annettun lain voimaantulon jälkeen, asian katsotaan tulleen vireille 1 päivänä joulukuuta 1993.

5 §

Asia, jossa on haettu maksamismääräystä ennen 1 päivää joulukuuta 1993, käsitellään loppuun noudattaen maksamismääräyslain ja -asetuksen säännöksiä.

6 §

Asia, jossa maistraatilta on ennen 1 päivää joulukuuta 1993 haettu lainhakua, häätöä, virka-apua tai turvaamistointia, siirtyy mainittuna päivänä käsiteltäväksi siinä käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiiriin kuuluvalla paikkakunnalla maistraatti sijaitsee. Käräjäoikeudessa asian käsittelee yksi lainoppinut jäsen noudattaen soveltuvin osin ennen 1 päivää joulukuuta 1993 voimassa olleita menettelysäännöksiä.

Asia, jossa lääninhallitukselta on ennen 1 päivää joulukuuta 1993 haettu lainhakua, häättöä, virka-apua tai turvaamistointia, käsitellään loppuun lääninhallituksessa noudattaen ennen mainittua päivää voimassa olleita säännöksiä.

7 §

Kihlakunnantuomari tai raastuvanoikeuden pormestari voi 1 päivästä syyskuuta 1993 määrätä notaarin ja kansliahenkilökuntaan kuuluvan suorittamaan 1 §:ssä tarkoitettuun lainkäyttöön liittyviä tehtäviä siten kuin kärjäoikeuslaissa (/93) ja -asetuksessa (/93) säädetään.

Laamanni voi 1 päivästä joulukuuta 1993 määrätä kaksi kuukautta toimeissaan olleen notaarin käsittelemään ja ratkaisemaan maistraatista kärjäoikeuteen siirretyn lainhakua, häättöä ja virka-apua koskevan asian.

8 §

Sellaiselle hovioikeuden auskultantille, joka on ennen 1 päivää joulukuuta 1993 ollut tuomiokunnassa notaarina puoli vuotta, on varatuomarin arvonimen saamiseksi järjestettävä tuomiokunnan sijaan tullessa kärjäoikeudessa mahdollisuus suorittaa tuomiokuntain hoidosta annetun asetuksen 19 d §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tehtävät.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulle hovioikeuden auskultantille ja sellaiselle hovioikeuden auskultantille, joka on lopettanut harjoittelunsa ennen 1 päivää joulukuuta 1993, myönnetään varatuomarin arvonimi ennen mainittua ajankohtaa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Eräisiin voimassa oleviin alioikeutta koskeviin säännöksiin liittyvät siirtymäsäännökset

9 §

Mitä laissa, asetuksessa tai päätöksessä säädetään tai määrätään:

1) kihlakunnanoikeudesta tai raastuvanoikeudesta taikka tuomiokunnan tai raastuvanoikeuden kansliasta, koskee alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaannpanosta annetun lain voimaan tultua kärjäoikeutta tai sen kansliaa;

2) jonkin tietyn paikkakunnan kihlakunnanoikeudesta tai raastuvanoikeudesta, koskee alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaannpanosta annetun lain voimaan tultua sitä kä-

räjäoikeutta, joka on tullut sanotun kihlakunnanoikeuden tai raastuvanoikeuden sijaan;

3) asian käsittelemisestä maalla tai kaupungissa, koskee alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaannpanosta annetun lain voimaan tultua asian käsittelemistä sellaisessa kärjäoikeudessa, joka on tullut tuomiokunnan tai raastuvanoikeuden sijaan; sekä

4) tuomarin, tuomioistuimen puheenjohtajan, kihlakunnantuomarin, pormestarin tai raastuvanoikeuden lainoppineen jäsenen toimivallasta antaa määräys tai päätös, tarkoittaa alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaannpanosta annetun lain voimaan tultua kärjäoikeuden määräystä tai päätöstä silloin, kun kärjäoikeudessa on vain puheenjohtaja.

Jos laissa, asetuksessa tai päätöksessä viitataan säännökseen tai siinä muutoin tarkoitetaan säännöstä, joka on korvattu alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaannpanosta annetussa laissa mainittuihin lakeihin sisältyvällä säännöksellä, on säännöksen asemesta sovelletava sen tilalle tullutta uutta säännöstä.

10 §

Jos määräaika on ollut laskettava eri tavoin kihlakunnanoikeuden ja raastuvanoikeuden tuomiopiirissä, noudatetaan sellaisessa kärjäoikeudessa, joka on muodostettu kihlakunnanoikeudesta ja raastuvanoikeudesta, sitä määräaikaa, joka on pitempi.

11 §

Kärjäoikeudessa, jonka tuomiopiiriin kuuluu alueita aikaisemmasta tuomiokunnasta, käsitellään sellaiset lainhuudatus- ja kiinnitysasiat, joissa ei vielä sovelleta lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä annetun lain (353/87) säännöksiä, noudattaen lainhuudatus- ja kiinnitysasiain käsittelystä tuomiokunnan arkistossa annetun lain (1052/45) ja sen soveltamisesta annetun asetuksen (1053/45) säännöksiä.

12 §

Jos muualla laissa kuin vekselilain (242/32) 71 §:n 1 momentissa ja shekkilain (244/32) 53 §:n 1 momentissa säädetään määräaika sille, minkä ajan kuluessa kanne riita-asiassa on pantava vireille tai vaatimusta koskeva haaste on annettava tiedoksi, katsotaan määräaika tämän lain voimaan tultua noudatetuksi silloin, kun kanne on määräajan kuluessa pantu vireille siten kuin oikeudenkäymiskaaren 5 luvun

1 §:ssä, sellaisena kuin se on 1 §:n 2 momentissa mainitussa laissa, säädetään.

13 §

Jos laissa on säännös tiedoksiantamisesta siten kuin haasteesta tai kirjallisesta haasteesta säädetään, tarkoittaa säännös tämän lain voimaan tultua tiedoksiantamista siinä järjestyksessä kuin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 4 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1056/91), säädetään. Kun tuomioistuin tai

muu viranomainen huolehtii tiedoksiannosta, tiedoksianto voidaan toimittaa myös siten kuin saman luvun 3 §:ssä, sellaisena kuin se on mainitussa laissa, säädetään.

Voimaantulo

14 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1993.

2.

Laki

eräiden raastuvanoikeutta ja maistraattia koskevien lakien kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan:

1) pormestarin ehdottamis- sekä neuvosmiesten ja maistraattinsihteerin valitsemisoikeudesta 19 päivänä marraskuuta 1927 annettu laki (302/27);

2) pormestarin, neuvosmiesten ja maistraattinsihteerin vaalista 19 päivänä marraskuuta 1927 annettu laki (303/27) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen; sekä

3) raastuvanoikeuksien ja kaupunkien syytätälälaitoksen siirtämisestä valtion haltuun 23 päivänä huhtikuuta 1976 annettu laki (353/76) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

3.

Laki

maksamismääräyslain ja -asetuksen kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan 16 päivänä heinäkuuta 1954 annettu maksamismääräyslaki (319/54) ja sen nojalla 30 päivänä joulukuuta 1977 annettu maksamismääräysasetus (1117/77) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

4.

Laki

sähköisen viestinnän ja automaattisen tietojenkäsittelyn käyttämisestä yleisissä tuomioistuimissa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Asiakirjan lähettäminen

1 §

Haastehakemus, vastaus ja muu sellainen asiakirja, jonka asianomainen voi lähettää yleiselle tuomioistuimelle postitse, saadaan toimittaa yleiselle tuomioistuimelle myös lähettämällä se telekopiona tai sähköpostina taikka automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tuomioistuimen käyttämään tietojärjestelmään (*sähköinen viesti*).

Oikeusministeriö voi myöntää asianomaiselle luvan toimittaa haastehakemuksessa esitettävät tiedot automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen käräjäoikeuden käyttämään tietojärjestelmään.

2 §

Muuna kuin telekopiona tuomioistuimelle toimitetussa sähköisessä viestissä tulee olla selvitys siitä, mihin oikeudenkäyntiasiamiehen toimivalta perustuu. Tällöin asiamiehen ei tarvitse esittää päämiehen omakätisesti allekirjoittamaa valtakirjaa, ellei tuomioistuin niin määrää.

3 §

Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi tuomioistuimelle silloin, kun se on tuomioistuimen käytettävissä vastaanottolaitteessa siten, että se on tulostettavissa, tai kun automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tehty hakemus on saapunut tuomioistuimen käyttämään tietojärjestelmään.

Jos 1 momentissa mainitusta ajankohdasta ei ole selvitystä, tuomioistuimelle tullut sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi sinä ajankohtana, jona se on lähetetty, jos lähettämisaikankohdasta esitetään luotettava selvitys.

Käräjäoikeuden asian käsittelyssä pyytämän vastauksen, kirjallisen lausuman ja muun asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu toimenpide on suoritettu määräajan viimeisen päivän aikana.

4 §

Asiakirjan toimittaminen tuomioistuimelle sähköisenä viestinä tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

5 §

Jos tuomioistuimelle toimitetusta sähköisestä viestistä puuttuu selvitys suoritetusta leimaveroista tai jos sähköisenä viestinä lähetetty asiakirja on esitettävä alkuperäisenä taikka jos viestin muodossa on muu puutteellisuus, lähettäjälle on varattava tilaisuus poistaa puute, jollei se ole tarpeetonta.

6 §

Kun tuomioistuimelle saapuneessa sähköisessä viestissä on sellaiset tiedot, että tuomioistuin voi ottaa yhteyttä viestin lähettäjään, jos tuomioistuin epäilee sähköisenä viestinä lähetetyn asiakirjan alkuperäisyyttä, asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa.

Asian käsittely tuomioistuimessa

7 §

Tuomioistuimen on tulostettava sähköisenä viestinä vastaanottamansa asiakirja, jos se on tarpeen arkistointia koskevien säännösten tai määräysten mukaan.

8 §

Käräjäoikeus voi riita-asiassa antaa muun kuin haasteen tiedoksi myös lähettämällä sen asianosaiselle sähköisenä viestinä hänen ilmoittamallaan tavalla.

Käräjäoikeus voi riita-asiassa allekirjoittaa haasteen ja sähköisenä viestinä lähetettävän asiakirjan myös koneellisesti.

Asian käsittely käräjäoikeudessa on järjestettävä siten, että jälkeinpäin on todennettavissa, kuka tuomioistuimessa vastaa kustakin asian käsittelyyn liittyvästä toimenpiteestä.

Tarkemmat säännökset

9 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanemisesta voidaan antaa asetuksella.

Voimaantulo

10 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

5.

Laki**oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 18 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1064/91),

muutetaan 2 luvun 5 §:n 1 momentti ja 10 §, 5 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 26 §, 6 luvun 17 §, 11 luvun 3 §:n 1 momentti, 14 luvun 1 §, 24 luvun 13 §:n 1 momentti, 25 luvun 9 §:n 2 momentti, 13 §, 14 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, 20 § ja 21 §:n 1 momentti sekä 26 luvun 2 §,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 5 §:n 1 momentti ja 10 §, 5 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 26 §, 6 luvun 17 § ja 25 luvun 14 §:n 3 momentti 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1052/91), 11 luvun 3 §:n 1 momentti 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1056/91), 14 luvun 1 § muutettuna 12 päivänä elokuuta 1960 annetulla lailla (362/60) ja mainitulla 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetulla lailla (1052/91), 24 luvun 13 §:n 1 momentti mainitussa 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1064/91), 25 luvun 9 §:n 2 momentti, 13 §, 14 §:n 1 momentin 4 kohta ja 26 luvun 2 § 31 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (661/78), 25 luvun 20 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainitulla 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetulla lailla (1052/91) sekä 25 luvun 21 §:n 1 momentti 15 päivänä joulukuuta 1978 annetussa laissa (968/78), sekä

lisätään 2 luvun 8 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1052/91), uusi 2 momentti, 5 luvun 10 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 12 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, 6 lukuun, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 a §, 11 lukuun, sellaisena kuin se on mainitussa 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1056/91), uusi 3 a §, 25 lukuun, sellaisena kuin se on mainitussa 31 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa, uusi 12 a § ja 26 lukuun, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 11 a § ja sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

5 §

Käräjäoikeudessa on vain puheenjohtaja:

1) riita-asian valmistelussa ja valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä;

2) otettaessa vastaan todistelua pääkäsittelyn ulkopuolella; sekä

3) käsiteltäessä erikseen 7 luvun mukaista turvaamistointia koskevaa asiaa.

8 §

Jos valitus on peruutettu kokonaan, yksi jäsen voi tehdä siitä johtuvan ratkaisun. Yksi jäsen voi lisäksi päättää, että asiassa toimitte-

taan suullinen käsittely, ja tehdä suullisen käsittelyn toimittamiseen liittyvät ratkaisut sekä päättää myös muista asian valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä.

10 §

Yleisten tuomioistuinten päätösvaltaisuudesta eräissä asioissa on säädetty erikseen.

5 luku

Riita-asian vireillepano ja valmistelu

2 §

Haastehakemuksessa on lisäksi ilmoitettava tuomioistuimen nimi, asianosaisten nimet, ammatit ja kotipaikat, asianosaisten taikka heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä ja todistajan tai muun kuultavan puhelinnumero sekä se postiosoite, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää. Jos kantaja ei tiedä vastaajan osoitetta, hänen on ilmoitettava, mitä hän on tehnyt osoitteen selvittämiseksi.

3 §

Jos asia koskee

- 1) tietyn määräistä saamista,
- 2) hallinnan tai rikkoutuneen olosuhteen palauttamista taikka
- 3) häätöä

ja kantaja ilmoittaa, ettei asia hänen käsityksensä mukaan ole riitainen, haastehakemuksessa on vaatimuksen perusteena tarpeen mainita ainoastaan ne seikat, joihin vaatimus välittömästi perustuu. Tällöin ei tarvitse ilmoittaa myöskään 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittuja todisteita. Haastehakemuksessa on kuitenkin täsmällisesti yksilöitävä se sopimus, sitoumus tai muu kirjallinen todiste, johon kantaja vetoaa.

4 §

Edellä 2 §:ssä tarkoitettuun haastehakemuksen on lisäksi liitettävä se sopimus, sitoumus tai muu kirjallinen todiste, johon kantaja vetoaa.

10 §

Haasteessa vastaajaa on kehoitettava ilmoit-

tamaan myös se postiosoite, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää. Haasteessa on ilmoitettava, että asiakirja voidaan antaa asianosaiselle tiedoksi lähettämällä se postitse hänen vastauksessaan ilmoittamaan osoitteeseen.

12 §

Edellä 3 §:ssä tarkoitettuun haastehakemuksen liitettyjä asiakirjoja ei kuitenkaan tarvitse antaa vastaajalle tiedoksi. Haasteessa on tällöin ilmoitettava, että asiakirjat ovat vastaajan nähtävissä tuomioistuimen kansliassa ja että ne vastaajan pyynnöstä lähetetään hänelle postitse.

26 §

Asiassa, jossa sovinto on sallittu, tuomioistuimen on asianosaisten tahto, asian laatu ja muut seikat huomioon ottaen pyrittävä saamaan asianosaiset sopimaan asian.

Katsoessaan sen sovinnon edistämiseksi aiheelliseksi tuomioistuin voi 1 momentissa mainituilla edellytyksillä myös tehdä asianosaisille ehdotuksensa asian sovinnolliseksi ratkaisuksi.

6 luku

Riita-asian pääkäsittely

2 a §

Tuomioistuimen on valvottava, että asian käsittelyssä noudatetaan selvyyttä ja järjestystä. Tuomioistuin voi myös määrätä, että asian erilliset kysymykset tai erilliset osat käsitellään erikseen.

Tuomioistuimen tulee myös valvoa, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi eikä asiaan sekoiteta mitään siihen kuulumatonta. Jos asianosaisen esitys havaitaan epäselväksi tai epätäydelliseksi, tuomioistuimen on tehtävä hänelle riitakysymysten selvittämistä varten tarpeelliset kysymykset.

17 §

Valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä otetaan oikeudenkäyntiaineistona huomioon valmistelun oikeudenkäyntiaineisto siten kuin 24 luvun 13 §:n 1 momentissa säädetään esittämättä sitä uudelleen, jollei tuomioistuin toisin määrää.

11 luku

Tiedoksiannosta oikeudenkäynnissä ja haasteesta rikosasiassa

3 §

Kun tuomioistuin huolehtii tiedoksiannosta, tiedoksianto riita-asiassa toimitetaan lähettämällä asiakirja asianosaiselle:

- 1) postitse saantitodistusta vastaan; tai
- 2) virkakirjeellä, jos voidaan olettaa, että vastaanottaja saa tiedon asiakirjasta ja määräpäivään mennessä palauttaa todistuksen tiedoksiannon vastaanottamisesta.

3 a §

Kun tuomioistuin huolehtii tiedoksiannosta, muun kuin haasteen tiedoksianto voidaan riita-asiassa toimittaa myös lähettämällä asiakirja asianosaiselle postitse asianosaisen tuomioistuimelle ilmoittamaan osoitteeseen.

Asianosaisen katsotaan saaneen asiakirjasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi. Asiakirjaan on merkittävä päivä, jona se on annettu postin kuljetettavaksi.

14 luku

Asian käsittelystä oikeudessa

1 §

Riita-asiassa asianosaisen on tehdessään selkoa niistä seikoista, joihin hän vetoaa jutussa, ja lausuaan mielensä vastapuolen esittämistä seikoista sekä vastatessaan tehtyihin kysymyksiin pysyttävä totuudessa.

24 luku

Tuomioistuimen ratkaisu

13 §

Tuomiossa saadaan ottaa huomioon vain se oikeudenkäyntiaineisto, joka on esitetty pääkäsittelyssä. Jos asiassa on toimitettu uusi pääkäsittely, saadaan tuomiossa ottaa huomioon vain se, mitä on esitetty tässä käsittelyssä. Tuomiossa saadaan kuitenkin ottaa huomioon myös se oikeudenkäyntiaineisto, joka on esitetty pääkäsittelyä 6 luvun 14 §:n nojalla täydennettäessä, sekä viimeisessä suullisen valmistelun istunnossa tapahtunut, joka otetaan oikeudenkäyntiaineistona huomioon valmistelu-

lun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä.

25 luku

Muutoksenhaku alioikeudesta hovioikeuteen

9 §

Tyytymättömyyden ilmoituksen hyväksymisestä päättää alioikeuden puheenjohtaja. Jos hän on estynyt, kysymyksen ratkaisee alioikeuden muu lainoppinut jäsen. Jos tyytymättömyyden ilmoitusta ei ole hyväksytty, siitä on heti kirjallisesti ilmoitettava asianomaiselle.

12 a §

Valituksen tutkimatta jättämisestä myöhästyksen vuoksi päättää alioikeudessa sen lainoppinut jäsen. Jos vastapuoli on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista, ratkaisussa tulee lausua myös tästä vaatimuksesta.

Edellä 1 momentissa mainitun ratkaisun antamispäivä on kirjallisesti ilmoitettava asianomaisille hyvissä ajoin ennen ratkaisun antamista.

13 §

Jos tyytymättömyyttä ilmoittanut asianosainen ei laillisen esteen vuoksi tai muusta hyväksyttävästä syystä voi määräajassa hakea muutosta, alioikeus asettaa hakemuksesta uuden määräajan valituksen tekemistä varten.

Uutta määräaikaa on ennen valitusajan päättymistä pyydettyä alioikeudelta kirjallisella hakemuksella. Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijaa kohdanneesta esteestä tai muusta hakemuksen perusteena olevasta syystä.

Uuden määräajan asettamisesta päättää alioikeudessa sen lainoppinut jäsen. Jos hakemus hylätään, ratkaisun antamispäivä on kirjallisesti ilmoitettava hakijalle hyvissä ajoin ennen ratkaisun antamista.

14 §

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan asianomaiselle hovioikeudelle, on mainittava:

- 4) perusteet, joilla muutosta vaaditaan, ja miltä osin alioikeuden ratkaisun perustelut valittajan mielestä ovat virheelliset.

Valituksessa on ilmoitettava todisteet, joihin

halutaan nojautua, ja mitä kullakin todisteella halutaan näyttää toteen. Kirjallinen todiste, jota ei ole aikaisemmin esitetty, tulee liittää valituskirjelmään.

20 §

Vastauksessa sen antajan on ilmoitettava:

- 1) asia, jossa vastaus annetaan;
- 2) myöntääkö vai kiistääkö hän muutosvaatimuksen; sekä
- 3) käsityksensä valittajan vaatimusten perusteista ja seikat, joihin hän haluaa nojautua.

Vastaukseen ja sen antajaan sovelletaan, mitä 14 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään valituksesta ja valittajasta. Mitä 15 §:ssä säädetään valituskirjelmästä, koskee myös vastauskirjelmää.

21 §

Jos alioikeuden kansliaan toimitettava valitus- tai vastauskirjelmä on saapunut määräajassa hovioikeuteen, asianosainen ei menetä puhevaltaansa. Kirjelmä on hovioikeudesta viipymättä lähetettävä alioikeuden kansliaan.

— — — — —

26 luku

Valitusasian käsittelystä hovioikeudessa

2 §

Jos määräajassa toimitettu valitus on puut-

teellinen ja sen täydentäminen on oikeudenkäynnin jatkamiseksi tarpeen, valittajaa on kehoitettava korjaamaan puute hovioikeuden määräämässä ajassa.

Erityisestä syystä saadaan asianosaiselle, jonka valitus on täydennyksen jälkeenkin puutteellinen, varata uusi tilaisuus sen täydentämiseen.

Jollei valittaja noudata kehotusta ja valitus on niin puutteellinen, ettei se kelpaa oikeudenkäynnin perustaksi hovioikeudessa, valitus on jätettävä tutkimatta.

Tutkimisvelvollisuudesta

11 a §

Hovioikeus ei ilman erityistä syytä tutki alioikeuden ratkaisun oikeellisuutta muulta kuin valituksessa ja vastauksessa ilmoitettujen perusteiden ja seikkojen osalta.

Jos alioikeuden tuomioon rikosasiassa haetaan muutosta ainoastaan rangaistusseuraamuksen osalta, hovioikeus ei saa tutkia, onko rikosasian vastaaja syyllistynyt hänen syykseen luettuun tekoon.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

Lain 25 ja 26 luvun säännöksiä sovelletaan asiaan, jossa alioikeuden tuomio julistetaan tai annetaan lain voimaantulon jälkeen.

6.

Laki

oikeudenkäynnistä huoneenvuokra-asioissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan oikeudenkäynnistä huoneenvuokra-asioissa 10 päivänä elokuuta 1973 annetun lain (650/73) 16 §:n 2 momentti,

muutetaan 6 ja 8 §, 10 §:n 1 ja 2 momentti, 12 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti, 15 ja 21 §, 22 §:n 2 ja 3 momentti, 23 §:n 1 momentti sekä 24 ja 37 §,

sellaisina kuin niistä ovat 14 §:n 2 momentti, 15 § sekä 22 §:n 2 ja 3 momentti 7 päivänä tammikuuta 1977 annetussa laissa (2/77) ja 37 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 13 päivänä marraskuuta 1987 annetulla lailla (840/87), sekä

lisätään 14 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 7 päivänä tammikuuta 1977 annetussa laissa, uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti ja nykyinen 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, sekä 20 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

6 §

Asunto-oikeuden puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana on yleisen alioikeuden lainopinnut jäsen.

8 §

Asunto-oikeuden jäsenen ja varajäsenen tulee olla kelpoinen yleisen alioikeuden lautamiehen toimeen. Jos hän menettää tämän kelpoisuutensa toimikauden aikana, asunto-oikeuden on vapautettava hänet tehtävästään.

10 §

Asunto-oikeus on päätösvaltainen, kun siinä on puheenjohtaja ja kaksi jäsentä.

Asunto-oikeuden puheenjohtajan virkavapauden tai vuosiloman aikana, hänen ollessaan muiden virkatehtäviensä takia tai muuten satunnaisesti estynyt taikka puheenjohtajan viran ollessa avoimena toimii puheenjohtajan tilalla varapuheenjohtaja. Tällöin asunto-oikeus on päätösvaltainen, kun siinä on varapuheenjohtaja ja kaksi jäsentä. Jollei erikseen toisin säädetä, puheenjohtajan tilalla toimivasta varapuheenjohtajasta on voimassa, mitä jäljempänä tässä laissa puheenjohtajasta säädetään.

12 §

Asunto-oikeuden kansliana toimii asianomaisen yleisen alioikeuden kanslia.

14 §

Jos asia koskee yksinomaan tietyn määräistä

saamista tai häätöä, haasteessa vastaajaa on kehotettava asunto-oikeuden määräämässä ajassa haasteen tiedoksiannosta toimittamaan kirjallinen vastine tuomioistuimen kansliaan.

Jos kantaja on ilmoittanut vastaajan tai tämän asiamiehen osoitteen, tulee haaste, haastehakemuksen toistekappale ja lomakkeita vastineen antamista varten lähettää vastaajalle tällä osoitteella postitse saantitodistusta vastaan, jollei ole erityistä syytä käyttää muunlaista tiedoksiantotapaa. Tiedoksianto voidaan toimittaa myös virkakirjeellä, jos voidaan olettaa, että vastaanottaja saa tiedon asiakirjoista ja määräpäivään mennessä palauttaa todistuksen tiedoksiannon vastaanottamisesta. Milloin aviopuoliset yhdessä pitävät hallussaan vuokralle otettua asuinhuoneistoa, osoitetaan saantitodistustiedote heille molemmille. Saantitodistustiedote oikeushenkilölle on osoitettava sellaiselle henkilölle, joka on oikeutettu oikeushenkilön puolesta ottamaan haasteen vastaan. Saantitodistustiedotukseen on merkittävä, että se voidaan luovuttaa vain vastaanottajan tai tämän asiamiehen allekirjoitusta vastaan.

15 §

Jollei kantaja ole ilmoittanut vastaajan tai tämän asiamiehen osoitetta tai jollei tiedoksiantoa ole saatu toimitetuksi 14 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla taikka jos siihen on muu erityinen syy, tulee asunto-oikeuden puheenjohtajan huolehtia siitä, että tiedoksianto toimitetaan siinä järjestyksessä kuin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 4 §:ssä säädetään. Jos

käsittelyaikaa joudutaan tällöin siirtämään, on siitä heti ilmoitettava kantajalle.

20 §

Asia saadaan, jollei 2 momenttia ole sovellettava, ratkaista yksipuolisella tuomiolla, jos toinen asianosainen on ilman laillista estettä poissa asian ensikäsittelyssä. Menettelystä yksipuolista tuomiota annettaessa on voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaressa säädetään.

Asunto-oikeudessa puheenjohtaja ratkaisee yksin tietyn määräistä saamista ja häätöä koskevan asian yksipuolisella tuomiolla, jos vastaaja ei ole määräjassa antanut vastinetta tai ei ole vastineessaan esittänyt perustetta kiistämislleen taikka vetoaa ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta asian ratkaisemiseen.

21 §

Äänestys asunto-oikeudessa suoritetaan virkaikäjärjestyksessä siten, että nuorin jäsen lausuu ensin ja puheenjohtaja viimeksi mielipiteensä. Muutoin noudatetaan, mitä oikeudenkäymiskaaressa 23 luvussa säädetään äänestämisestä.

22 §

Asia ratkaistaan asunto-oikeudessa lopullisesti tuomiolla, joka laaditaan erikseen. Tuomion allekirjoittaa puheenjohtaja. Asianosaiselle annettavan tuomion jäljennöksen todistaa oikeaksi puheenjohtaja tai tehtävään määrätty virkamies. Muut asunto-oikeuden ratkaisut annetaan päätöksen muodossa joko erillisinä tai kirjoitettuna pöytäkirjaan. Jos asiassa laadi-

taan pöytäkirja, sen allekirjoittaa pöytäkirjan pitäjä.

Tuomion tulee sisältää lyhyt selostus itse riidasta, ratkaisun perustelu, sovelletut lainkohdat, tuomiolauselman ja muutoksenhakusoitus sekä asian ratkaisemiseen osallistuneiden jäsenten nimet ja ilmoitus siitä, onko tuomiosta äänestetty. Jos tuomiosta on äänestetty, tuomioon on liitettävä eri mieltä olleiden jäsenten mielipiteet. Selostus riidasta voidaan korvata liittämällä tuomioon jäljennökset haastehakemuksesta ja vastineesta. Kertyneistä asiakirjoista ja pöytäkirjasta, mikäli sellainen on laadittu, muodostetaan erillinen kirjavihko, johon liitetään tuomio.

23 §

Asunto-oikeuden tuomiosta on, mikäli mahdollista heti julistamisen jälkeen, annettava jäljennös kantajalle ja vastaajalle.

24 §

Muuttopäivän siirtoa koskevaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta.

37 §

Käsiteltäessä huoneenvuokrasuhteesta johtuvaa riita-asiaa sellaisessa yleisessä alioikeudessa, johon ei ole asetettu asunto-oikeutta, on noudatettava, mitä oikeudenkäymiskaaressa säädetään oikeudenkäynnistä riita-asioissa.

Mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, on oikeudenkäynnissä asunto-oikeudessa soveltuvin osin noudatettava, mitä oikeudenkäymiskaaressa säädetään oikeudenkäynnistä riita-asioissa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

7.

Laki**eräiden asunto-oikeuksien perustamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden asunto-oikeuksien perustamisesta 10 päivänä elokuuta 1973 annetun lain (646/73) 1 § seuraavasti:

1 §

Huoneenvuokrasuhteesta johtuvia riita-asioita käsittelemään asetetaan erityinen osasto, jota sanotaan asunto-oikeudeksi, Espoon, Helsingin, Jyväskylän, Kuopion, Lahden, Oulun,

Porin, Tampereen, Turun ja Vantaan käräjäoikeuksiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

8.

Laki**hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa annetun lain 4 ja 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa 30 päivänä huhtikuuta 1986 annetun lain (307/86) 4 §:n 1 momentti ja 11 §:n 1 momentti, näistä 11 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1054/91), seuraavasti:

4 §

Alioikeuden kokoonpano

Kansliassa ja, jollei 5 §:stä muuta johdu, istunnossa alioikeus on asiaa käsitellessään päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

osalliselle, joka ei ole saapuvilla, tilaisuus tulla kuulluksi, tuomioistuimen on varattava asiaan osalliselle tilaisuus antaa kirjallinen lausuma tai kutsuttava hänet istuntoon. Tuomioistuimen on annettava kehoitus tai kutsu ja hakemus asiaan osalliselle tiedoksi siten kuin oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa säädetään tiedoksianta oikeudenkäynnissä.

11 §

Valmistavat toimenpiteet

Milloin hakemusasiassa on varattava asiaan

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

9.

Laki**sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetun lain (327/83) 1 § seuraavasti:

1 §

Sotilasoikeudenkäyntiasioita käsitteleviä käräjäoikeuksia, joissa on sotilasjäsenet, ovat Helsingin, Hämeenlinnan, Ikaalisten, Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kokemäen, Kotkan, Kouvolan, Kuopion, Lahden, Lapin, Lap-

peenrannan, Mikkelin, Oulun, Raaseporin, Rovaniemen, Tampereen, Turun ja Vaasan käräjäoikeudet.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

10.

Laki**ulosottolain 4 luvun 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulosottolain 4 luvun 30 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1055/91) seuraavasti:

4 luku

Ulosmittauksesta

30 §

Kun kiinteä omaisuus on ulosmitattu tai kun tuomioistuimien määränsäntä saamisen maksettavaksi kiinteästä omaisuudesta, on tämän

omaisuuden osalta soveltuvin osin noudatettava, mitä 7 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään kiinteän omaisuuden takavarikosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

11.

Laki**välimiesmenettelystä annetun lain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään välimiesmenettelystä 23 päivänä lokakuuta 1992 annetun lain (967/92) 17 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

17 §

Tuomioistuimen päätökseen välimiehen määräämistä koskevassa asiassa ei saa hakea muutosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

12.

Laki**merilain 251 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä kesäkuuta 1939 annetun merilain (167/39) 251 § sellaisena kuin se on 13 päivänä huhtikuuta 1984 annetussa laissa (295/84) seuraavasti:

251 §

Toimivaltaiset alioikeudet (*merioikeudet*) ju-
 tuissa ja asioissa, jotka on ratkaistava tämän
 lain mukaan, ovat hovioikeuspiireittäin seuraa-
 vat:

Turun hovioikeuspiiri:	Ahvenanmaan ja Turun käräjä- oikeudet;
Vaasan hovioikeuspiiri:	Vaasan käräjä- oikeus;
Itä-Suomen hovi- oikeuspiiri:	Savonlinnan käräjäoikeus;
Helsingin hovioikeus- piiri:	Helsingin ja Raaseporin käräjä- oikeudet;
Kouvolan hovioikeus- piiri:	Kotkan käräjä- oikeus; ja
Rovaniemen hovi- oikeuspiiri:	Oulun käräjäoikeus

Meriselitystä käsiteltäessä tuomioistuimien on
 päätösvaltainen, kun siinä on merioikeuden
 puheenjohtaja yksin.

Käsiteltäessä 1 ja 2 momentissa mainittuja
 juttuja ja asioita tulee kahden meriasioita
 tuntevan ja niihin perehtyneen esteettömän
 henkilön olla tuomioistuinta avustavina asian-
 tuntijoina läsnä tuomioistuimessa. Asiantunti-
 joiden läsnäolo ei kuitenkaan ole tarpeellista,
 milloin merioikeuden puheenjohtaja asian vä-
 häisen merkityksen tai sen laadun vuoksi näin
 päättää.

Merioikeus määrää kaksivuotiskaudeksi me-
 riasiantuntijat ja heille neljä varamiestä. Ku-
 kaan ei ilman laillista estettä voi kieltäytyä
 tehtävästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulu-
 kuuta 1993.

13.

Laki**vekselilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1932 annetun vekselilain (242/32) 96 § ja
muutetaan 93 § seuraavasti:

93 §

Vekseliasian tuomioistuimien on sen paikka-
 kunnan käräjäoikeus, missä velallinen asuu tai
 tavataan taikka missä vekseli on asetettu mak-
 settavaksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulu-
 kuuta 1993.

14.

Laki

shekkilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1932 annetun shekkilain (244/32) 74 § ja
muutetaan 71 § seuraavasti:

71 §

Shekkiasiain tuomioistuimien on sen paikkakunnan käräjäoikeus, missä velallinen asuu tai tavataan taikka missä shekki on asetettu maksettavaksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

15.

Laki

painovapauslain 49 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä tammikuuta 1919 annetun painovapauslain 49 § seuraavasti:

49 §

Syyte rikoksesta, jonka rangaistavuus perustuu julkaistun painokirjoituksen sisällykseen, sekä tämän lain säännösten rikkomisesta on käsiteltävä siinä käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä syytteessä tarkoitettu kirjoitus on painettu tai näytelmä on esitetty. Jos painokirjoituksessa ei ole mainittu kirjoituksen painatuspaikkaa tai jos se on mainittu väärin taikka

jos kirjoitus on painettu ulkomailla, painatuspaikkana on pidettävä sitä paikkakuntaa, mistä kirjoitusta on levitetty. Syyte ilmoitusvelvollisuuden laiminlyömisestä on kuitenkin käsiteltävä sen paikkakunnan käräjäoikeudessa, missä ilmoitusvelvollisuus olisi ollut täytettävä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

16.

Laki

aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/79) 29 § seuraavasti:

29 §

Laillisena tuomioistuimena tiettyä alusta tai

siitä aiheutuneeksi väitettyä vesien pilaantumista koskevassa asiassa, jossa tätä lakia on

sovellettava, on sen paikkakunnan käräjäoikeus, jolla oikeudenkäynnin aiheuttanut tapahtuma on sattunut. Jos tapahtuma on sattunut aluksen ollessa matkalla, voidaan asia panna vireille myös sen paikkakunnan käräjäoikeudessa, jonka satamaan alus ensimmäiseksi saapuu.

Milloin 28 §:ssä tarkoitettu teko on tapahtunut Suomen alueen ulkopuolella, syyte on pantava vireille Helsingin käräjäoikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

17.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetun lain (456/70) 18 §, 19 §:n 1 momentti, 20 §:n 1 momentti ja 31 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 19 §:n 1 momentti ja 20 §:n 1 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (465/87) ja 31 §:n 2 momentti 2 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (114/79), seuraavasti:

18 §

Korkein oikeus voi määrätä todisteiden esittämisen tai muun tarpeellisen toimenpiteen asiassa suoritettavaksi sopivaksi katsomassaan käräjäoikeudessa taikka, jos luovutettavaksi pyydetty henkilö on otettu säilöön niin kuin siitä jäljempänä säädetään, siinä käräjäoikeudessa, joka on ratkaissut säilössä pitämistä koskevan asian. Tällöin on voimassa, mitä rikosasiain käsittelystä yleensä on säädetty. Asianomaisen syyttäjän tulee siinä valvoa vieraan valtion etua. Käsittelyn päätyttyä käräjäoikeuden tulee viipymättä toimittaa korkeimmalle oikeudelle ote asiassa laatimastaan pöytäkirjasta ja muut asiakirjat.

19 §

Tutkinnan edistämiseksi ja luovuttamisen varmistamiseksi voi pidättämiseen oikeutettu poliisimies ottaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilöön. Säilöön ottamisesta on viipymättä ilmoitettava sen paikkakunnan käräjäoikeudelle, jossa säilössä pitäminen tapahtuu, sekä asianomaiselle syyttäjälle ja oikeusministeriölle.

20 §

Saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta kä-

räjäoikeuden on kiireellisesti otettava asia käsiteltäväkseen siinä järjestyksessä kuin vangitsemisvaatimuksen käsittelystä säädetään ja päätettävä, onko toimenpide pysytettävä voimassa. Päätöksestään tuomioistuimen on heti ilmoitettava oikeusministeriölle.

31 §

Jos oikeusministeriö katsoo, että säilöön otetun luovuttamiselle on olemassa este, ministeriön on heti määrättävä hänet päästettäväksi vapaaksi. Jos estettä ei ole eikä käräjäoikeus ole määrännyt säilöön otettua päästettäväksi vapaaksi, vieraalle valtiolle on viipymättä ilmoitettava toimenpiteestä ja samalla määrättävä aika, enintään 30 tai erityisestä syystä 45 päivää ilmoituksen lähettämisestä, jonka kuluessa säilöön otettu on pyydettyä luovutettavaksi. Jollei näin tapahdu, hänet on päästettävä vapaaksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

18.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 12 ja 12 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (270/60) 12 §:n 1 momentti ja 12 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (466/87), seuraavasti:

12 §

Tutkinnan edistämiseksi ja luovuttamisen varmistamiseksi voi pidättämiseen oikeutettu poliisimies ottaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilöön. Säilöön ottamisesta on viipymättä ilmoitettava sen paikkakunnan käräjäoikeudelle, jossa säilössä pitäminen tapahtuu, sekä asianomaiselle syyttäjälle ja sisäasianministeriölle.

räjäoikeuden on kiireellisesti otettava asia käsiteltäväkseen siinä järjestyksessä kuin vangitsemisvaatimuksen käsittelystä säädetään ja päätettävä, onko toimenpide pysyttävä voimassa. Säilöön ottamista varten ei luovutettavaksi pyydetyn syyllisyydestä tarvitse esittää muuta selvitystä kuin asiakirjat sisältävät. Päätöksestään tuomioistuimen on heti ilmoitettava sisäasianministeriölle.

12 a §

Saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta kä-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

19.

Laki

yrittäjän saneerauksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yrittäjän saneerauksesta 25 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (47/93) 67 §:n 4 momentti,

muutetaan 24 §:n 1 momentti, 67 §:n 2 ja 3 momentti, 70 §:n 1 momentti ja 81 § sekä lisätään 96 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

24 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus saneerausmenettelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, konkurssihakemuksen käsittely on lykättävä, kunnes päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille mutta ennen asian ratkaisemista tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa. Jos hakemus saneerausmenettelystä hylätään, on konkurssihakemuksen käsittelyä

jatettava. Muutoksenhaun varalta on säännökset 96 §:n 2 momentissa.

67 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Saneerausmenettelyä koskevan asian käsittelee se 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä on velallisen yleinen oikeuspaikka. Konserniin kuuluvan tytäryhtiön saneerausmenettelyä koskeva asia käsitellään kuitenkin siinä tuomioistuimessa, jossa emoyhtiön saneerausmenettelyä koskeva asia on vireillä.

Jos emoyhtiön saneerausmenettelyä koskeva asia tulee vireille myöhemmin, voi tytäryhtiön saneerausmenettelyä koskevaa asiaa käsittelevä tuomioistuin siirtää asian siihen tuomioistuimeen, jossa emoyhtiötä koskeva asia on vireillä. Jos siirtävän tuomioistuimen käsiteltävänä on velallista koskeva, saneerausmenettelyn alettua tehty konkurssihakemus, siirretään myös se sanotun tuomioistuimen ratkaistavaksi. Vahvistetun saneerausohjelman oikaisemista, muuttamista tai raukeamista koskevan asian käsittelee se tuomioistuin, jossa saneerausmenettely oli vireillä.

Saneerausmenettelyn aikana tehtävä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin käsitellään siinä alioikeudessa, jossa saneerausmenettely on vireillä. Jos velallinen asetetaan konkurssiin, päätöksen tehneen tuomioistuimen on samalla määrättävä väliaikainen pesähoitaja ja siirrettävä asia siihen alioikeuteen, joka on muuten toimivaltainen käsittelemään velallisen konkurssia. Viimeksi mainittu tuomioistuin määrää asian jatkokäsittelystä.

70 §

Välitoimenpiteet hakemuksen johdosta

Tuomioistuimen on annettava velallisen hakemus tiedoksi saataviensa suuruuden perusteella merkittävänä pidettävälle velkojille sekä muillekin velkojille, joita tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi kuulla hakemuksesta, sekä varattava näille tilaisuus antaa määräpäivään mennessä kirjallinen lausuma.

81 §

Tiedoksiantotapa

Tässä laissa tarkoitetut tiedoksiannot voidaan suorittaa postitse taikka telekopiota tai sähköpostia käyttäen, jollei tiedoksiantoa ole tarpeen toimittaa vastaanottotodistusta tai saantitodistusta vastaan taikka muuta riitasasioita varten säädettyä todisteellista tiedoksiantotapaa käyttäen.

96 §

Muutoksenhaku

Jos päätökseen, jolla hakemus saneerausmenettelystä on hylätty, on haettu muutosta ja ennen asian ratkaisemista muutoksenhakutuomioistuimessa on velallinen asetettu konkurssiin, konkurssi raukeaa, jos saneerausmenettely aloitetaan. Saneerausvelkoja ovat tällöin ennen konkurssin alkamista syntyneet velat, ja konkurssin aikana syntyneet velat rinnastetaan saneerausmenettelyn aikana syntyviin velkoihin. Jos saneerausmenettely aloitetaan muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä ja silloin on vireillä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, hakemus raukeaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1993.

20.

Laki**rikoslain 39 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain 39 luvun 2 §:n 1 momentin johdantokappaleen suomenkielinen sanamuoto, sellaisena kuin se on 25 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (54/93) seuraavasti:

39 luku
Velallisen rikoksista

2 §

Velallisen petos

toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä konkurssi-, ulosotto-, velkajärjestely- tai saneerausmenettelyssä

Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 1993.

Velallinen, joka hankkiakseen itselleen tai

21.

Laki**velkojen maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan velkojen maksunsaantijärjestyksestä 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1578/92) 4 §:n 2 momentti seuraavasti:

4 §
Elatusavun etuoikeus

suorittamaan lapselle vahingonkorvauslain 5 luvun 4 §:n (412/74) perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 1993.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös vahingonkorvausta, jota joku on velvollinen

Helsingissä 28 päivänä toukokuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Hannele Pokka*

5.

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 18 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1064/91),

muutetaan 2 luvun 5 §:n 1 momentti ja 10 §, 5 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 26 §, 6 luvun 17 §, 11 luvun 3 §:n 1 momentti, 14 luvun 1 §, 24 luvun 13 §:n 1 momentti, 25 luvun 9 §:n 2 momentti, 13 §, 14 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, 20 § ja 21 §:n 1 momentti sekä 26 luvun 2 §,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 5 §:n 1 momentti ja 10 §, 5 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentti ja 26 §, 6 luvun 17 § ja 25 luvun 14 §:n 3 momentti 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1052/91), 11 luvun 3 §:n 1 momentti 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1056/91), 14 luvun 1 § muutettuna 12 päivänä elokuuta 1960 annetulla lailla (362/60) ja mainitulla 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetulla lailla (1052/91), 24 luvun 13 §:n 1 momentti mainitussa 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1064/91), 25 luvun 9 §:n 2 momentti, 13 §, 14 §:n 1 momentin 4 kohta ja 26 luvun 2 § 31 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (661/78), 25 luvun 20 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainitulla 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetulla lailla (1052/91) sekä 25 luvun 21 §:n 1 momentti 15 päivänä joulukuuta 1978 annetussa laissa (968/78), sekä

lisätään 2 luvun 8 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1052/91), uusi 2 momentti, 5 luvun 10 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 12 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, 6 lukuun, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 a §, 11 lukuun, sellaisena kuin se on mainitussa 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1056/91), uusi 3 a §, 25 lukuun, sellaisena kuin se on mainitussa 31 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa, uusi 12 a § ja 26 lukuun, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 11 a § ja sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

*Muutettava laki**Ehdotus*

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

5 §

Käräjäoikeudessa on vain puheenjohtaja:

- 1) riita-asian valmistelussa ja valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä;
- 2) otettaessa vastaan todistelua pääkäsittelyn ulkopuolella; sekä
- 3) käsiteltäessä erikseen 7 luvun mukaista turvaamistointia koskevaa asiaa; sekä
- 4) käsiteltäessä konkurssi- ja akordiasiaa.

8 §

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

5 §

Käräjäoikeudessa on vain puheenjohtaja:

- 1) riita-asian valmistelussa ja valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä;
 - 2) otettaessa vastaan todistelua pääkäsittelyn ulkopuolella; sekä
 - 3) käsiteltäessä erikseen 7 luvun mukaista turvaamistointia koskevaa asiaa.
- (4 kohta kumotaan)

8 §

Jos valitus on peruutettu kokonaan, yksi jäsen voi tehdä siitä johtuvan ratkaisun. Yksi jäsen voi

*Muutettava laki**Ehdotus*

10 §

Yleisten tuomioistuinten päätösvaltaisuudesta on säädetty erikseen.

10 §

Yleisten tuomioistuinten päätösvaltaisuudesta *eräissä asioissa* on säädetty erikseen.

5 luku

Riita-asian vireillepano ja valmistelu

2 §

Haastehakemuksessa on lisäksi ilmoitettava tuomioistuimen nimi, asianosaisten nimet, ammatit ja kotipaikat, asianosaisten taikka heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä ja todistajan tai muun kuultavan puhelinnumero sekä postiosoite, johon asiaa koskevat ilmoitukset voidaan lähettää. Jos kantaja ei tiedä vastaajan osoitetta, hänen on ilmoitettava, mitä hän on tehnyt osoitteen selvittämiseksi.

5 luku

Riita-asian vireillepano ja valmistelu

2 §

Haastehakemuksessa on lisäksi ilmoitettava tuomioistuimen nimi, asianosaisten nimet, ammatit ja kotipaikat, asianosaisten taikka heidän laillisen edustajansa tai asiamiehensä ja todistajan tai muun kuultavan puhelinnumero sekä *se* postiosoite, johon asiaa koskevat *kutsut, kehotukset ja ilmoitukset* voidaan lähettää. Jos kantaja ei tiedä vastaajan osoitetta, hänen on ilmoitettava, mitä hän on tehnyt osoitteen selvittämiseksi.

3 §

Jos asia koskee

- 1) tietyn määräistä saamista,
- 2) hallinnan tai rikkoutuneen olosuhteen palauttamista taikka
- 3) häätöä

ja kantaja ilmoittaa, ettei asia hänen käsityksensä mukaan ole riitainen, haastehakemuksessa on vaatimuksen perusteena tarpeen mainita ainoastaan ne seikat, joihin vaatimus välittömästi perustuu. Tällöin ei tarvitse ilmoittaa myöskään 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittuja todisteita.

3 §

Jos asia koskee

- 1) tietyn määräistä saamista,
- 2) hallinnan tai rikkoutuneen olosuhteen palauttamista taikka
- 3) häätöä

ja kantaja ilmoittaa, ettei asia hänen käsityksensä mukaan ole riitainen, haastehakemuksessa on vaatimuksen perusteena tarpeen mainita ainoastaan ne seikat, joihin vaatimus välittömästi perustuu. Tällöin ei tarvitse ilmoittaa myöskään 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittuja todisteita. *Haastehakemuksessa on kuitenkin täsmällisesti yksilöitävä se sopimus, sitoumus tai muu kirjallinen todiste, johon kantaja vetoaa.*

4 §

Asiakirja, johon kantajan vaatimus perustuu, on liitettävä haastehakemukseen alkuperäisenä tai jäljennöksenä. Lisäksi haastehakemukseen on liitettävä ne kirjalliset todisteet, joihin kantaja vetoaa.

4 §

Edellä 2 §:ssä tarkoitettuun haastehakemukseen on lisäksi liitettävä se sopimus, sitoumus tai muu kirjallinen todiste, johon kantaja vetoaa.

Muutettava laki

Ehdotus

10 §

10 §

Haasteessa vastaajaa on kehotettava ilmoittamaan myös se postiosoite, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää. Haasteessa on ilmoitettava, että asiakirja voidaan antaa asianosaiselle tiedoksi lähettämällä se postitse hänen vastauksessaan ilmoittamaan osoitteeseen.

12 §

12 §

Edellä 3 §:ssä tarkoitettuun haastehakemukseen liitettyjä asiakirjoja ei kuitenkaan tarvitse antaa vastaajalle tiedoksi. Haasteessa on tällöin ilmoitettava, että asiakirjat ovat vastaajan nähtävissä tuomioistuimen kansliassa ja että ne vastaajan pyynnöstä lähetetään hänelle postitse.

26 §

Asiassa, jossa sovinto on sallittu, tuomioistuimen on pyrittävä saamaan asianosaiset sopimaan asian ja harkintansa mukaan sovinnon edistämiseksi esitettävä asianosaisille ehdotuksensa asian sovinnolliseksi ratkaisuksi.

26 §

Asiassa, jossa sovinto on sallittu, tuomioistuimen on asianosaisten tahto, asian laatu ja muut seikat huomioon ottaen pyrittävä saamaan asianosaiset sopimaan asian.

Katsoessaan sen sovinnon edistämiseksi aiheelliseksi tuomioistuin voi 1 momentissa mainituilla edellytyksillä myös tehdä asianosaisille ehdotuksensa asian sovinnolliseksi ratkaisuksi.

6 luku

Riita-asian pääkäsittely

2 a §

17 §
Valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä otetaan oikeudenkäyntiaineistona huomioon valmistelun oikeudenkäyntiaineisto

6 luku

Riita-asian pääkäsittely

2 a §

Tuomioistuimen on valvottava, että asian käsittelyssä noudatetaan selvyyttä ja järjestystä. Tuomioistuin voi myös määrätä, että asian erilliset kysymykset tai erilliset osat käsitellään erikseen.

Tuomioistuimen tulee myös valvoa, että asia tulee perusteellisesti käsitellyksi eikä asiaan sekoiteta mitään siihen kuulumatonta. Jos asianosaisen esitys havaitaan epäselväksi tai epätäydelliseksi, tuomioistuimen on tehtävä hänelle riitakysymysten selvittämistä varten tarpeelliset kysymykset.

17 §

Valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä otetaan oikeudenkäyntiaineistona huomioon valmistelun oikeudenkäyntiaineisto

Muutettava laki

esittämättä sitä uudelleen, jollei tuomioistuin toisin määrää.

11 luku

Tiedoksiannosta oikeudenkäynnissä ja haasteesta rikosasiassa

3 §

Kun tuomioistuin huolehtii tiedoksiannosta, tai kun tiedoksianto on annettu haastemiehen tehtäväksi, tiedoksianto riita-asiassa toimitetaan lähettämällä asiakirja asianosaiselle:

- 1) postitse saantitodistusta vastaan; tai
 - 2) virkakirjeellä, jos voidaan olettaa, että vastaanottaja saa tiedon asiakirjasta ja määräpäivään mennessä palauttaa todistuksen tiedoksiannon vastaanottamisesta.
-

3 a §

14 luku

Asian käsittelystä oikeudessa

1 §

Jos asianosaisen esitys riita-asiassa havaitaan epäselväksi tai epätäydelliseksi, tuomioistuimen on tehtävä hänelle riitakysymysten selvittämistä varten tarpeelliset kysymykset.

Asianosaisen on tehdessään selkoa niistä seikoista, joihin hän vetoaa jutussa, ja lausueksaan mielensä vastapuolen esittämistä seikoista sekä vastatessaan tehtyihin kysymyksiin pysyttävä totuudessa.

Ehdotus

siten kuin 24 luvun 13 §:n 1 momentissa säädetään esittämättä sitä uudelleen, jollei tuomioistuin toisin määrää.

11 luku

Tiedoksiannosta oikeudenkäynnissä ja haasteesta rikosasiassa

3 §

Kun tuomioistuin huolehtii tiedoksiannosta, tiedoksianto riita-asiassa toimitetaan lähettämällä asiakirja asianosaiselle:

- 1) postitse saantitodistusta vastaan; tai
 - 2) virkakirjeellä, jos voidaan olettaa, että vastaanottaja saa tiedon asiakirjasta ja määräpäivään mennessä palauttaa todistuksen tiedoksiannon vastaanottamisesta.
-

3 a §

Kun tuomioistuin huolehtii tiedoksiannosta, muun kuin haasteen tiedoksianto voidaan riita-asiassa toimittaa myös lähettämällä asiakirja asianosaiselle postitse asianosaisen tuomioistuimelle ilmoittamaan osoitteeseen.

Asianosaisen katsotaan saaneen asiakirjasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi. Asiakirjaan on merkittävä päivä, jona se on annettu postin kuljetettavaksi.

14 luku

Asian käsittelystä oikeudessa

1 §

(1 mom. kumotaan, ks. 6 luvun 2 a §)

Riita-asiassa asianosaisen on tehdessään selkoa niistä seikoista, joihin hän vetoaa jutussa, ja lausueksaan mielensä vastapuolen esittämistä seikoista sekä vastatessaan tehtyihin kysymyksiin pysyttävä totuudessa.

Muutettava laki

Ehdotus

24 luku

Tuomioistuimen ratkaisu

13 §

Tuomiossa saadaan ottaa huomioon vain se oikeudenkäyntiaineisto, joka on esitetty pääkäsittelyssä. Jos asiassa on toimitettu uusi pääkäsittely, saadaan tuomiossa ottaa huomioon vain se, mitä on esitetty tässä käsittelyssä. Tuomiossa saadaan kuitenkin ottaa huomioon myös se oikeudenkäyntiaineisto, joka on esitetty pääkäsittelyä 6 luvun 14 §:n nojalla täydennettäessä, sekä se viimeisessä suullisen valmistelun istunnossa tapahtunut, joka 6 luvun 17 §:n nojalla otetaan oikeudenkäyntiaineistona huomioon valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä.

18 §

Yksipuolisessa tuomiossa, tuomiossa, joka annetaan kanteen myöntämisen tai kanteesta luopumisen perusteella, taikka tuomiossa, jolla muutoksenhakutuomioistuin ei muuta alemman tuomioistuimen tuomiota, ei tarvitse olla selostusta eikä perusteluita, ellei täydellisen tuomion latimiseen ole muu perusteltu syy.

25 luku

Muutoksenhaku alioikeudesta hovioikeuteen

9 §

Tyytymättömyyden ilmoituksen hyväksymisestä päättää alioikeuden puheenjohtaja. Jos hän on estynyt, kysymyksen ratkaisee raastuvanoikeuden muu lakimiesjäsen tai kihlakunnan tuomari. Jos tyytymättömyyden ilmoitusta ei ole hyväksytty, siitä on heti kirjallisesti ilmoitettava asianomaiselle.

24 luku

Tuomioistuimen ratkaisu

13 §

Tuomiossa saadaan ottaa huomioon vain se oikeudenkäyntiaineisto, joka on esitetty pääkäsittelyssä. Jos asiassa on toimitettu uusi pääkäsittely, saadaan tuomiossa ottaa huomioon vain se, mitä on esitetty tässä käsittelyssä. Tuomiossa saadaan kuitenkin ottaa huomioon myös se oikeudenkäyntiaineisto, joka on esitetty pääkäsittelyä 6 luvun 14 §:n nojalla täydennettäessä, sekä viimeisessä suullisen valmistelun istunnossa tapahtunut, joka otetaan oikeudenkäyntiaineistona huomioon valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä.

18 §

(3 mom. kumotaan)

25 luku

Muutoksenhaku alioikeudesta hovioikeuteen

9 §

Tyytymättömyyden ilmoituksen hyväksymisestä päättää alioikeuden puheenjohtaja. Jos hän on estynyt, kysymyksen ratkaisee alioikeuden muu lainoppinut jäsen. Jos tyytymättömyyden ilmoitusta ei ole hyväksytty, siitä on heti kirjallisesti ilmoitettava asianomaiselle.

12 a §

Valituksen tutkimatta jättämisestä myöhästymisen vuoksi päättää alioikeudessa sen lainoppinut jäsen. Jos vastapuoli on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista, ratkaisussa tulee lausua myös tästä vaatimuksesta.

Edellä 1 momentissa mainitun ratkaisun antamispäivä on kirjallisesti ilmoitettava asianomaisille hyvissä ajoin ennen ratkaisun antamista.

Muutettava laki

Ehdotus

13 §

Jos tyytymättömyyttä ilmoittanut asianosainen ei laillisen esteen vuoksi tai muusta hyväksyttävästä syystä ei voi määräajassa hakea muutosta, *hovi oikeus* asettaa hakemuksesta uuden määräajan valituksen tekemistä varten.

Uutta määräaikaa on pyydetty *hovi oikeudelta* kirjallisella hakemuksella, joka on ennen valitusajan päättymistä *toimitettava alioikeuden kansliaan*. Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijaa kohdanneesta esteestä tai muusta hakemuksen perusteena olevasta syystä.

14 §

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan asianomaiselle *hovi oikeudelle*, on mainittava:

-
- 4) perusteet, joilla muutosta vaaditaan.
-

Jos valittaja haluaa esittää valituksensa tueksi uusia todisteita, hänen on ilmoitettava ne ja lisäksi mainittava, mitkä seikat hän tahtoo näyttää niillä toteen ja mistä syystä todistetta ei ole aikaisemmin esitetty.

20 §

Vastauksessa valitukseen on:

- 1) ilmoitettava asia, jossa vastaus annetaan;
- 2) esitettävä vastauksen antajan käsitys valittajan vaatimuksista ja niiden perusteista, sekä
- 3) ilmoitettava seikat ja todisteet, joihin vastauksen antaja haluaa nojautua.

Vastauksen antajaan sovelletaan, mitä 14 §:n 2 momentissa on säädetty.

Mitä 15 §:ssä on valituskirjelmästä säädetty, koskee myös vastauskirjelmää.

21 §

Jos alioikeuden kansliaan toimitettava valitus- tai vastauskirjelmä on saapunut määräajassa *hovi oikeuteen ja on syytä olettaa, että sen toimitaminen hovi oikeuteen on johtunut erehdyksestä*, asianosainen ei menetä tämän vuoksi puhevaltaansa. Kirjelmä on *hovi oikeu-*

13 §

Jos tyytymättömyyttä ilmoittanut asianosainen ei laillisen esteen vuoksi tai muusta hyväksyttävästä syystä voi määräajassa hakea muutosta, *alioikeus* asettaa hakemuksesta uuden määräajan valituksen tekemistä varten.

Uutta määräaikaa on ennen valitusajan päättymistä pyydetty *alioikeudelta* kirjallisella hakemuksella. Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijaa kohdanneesta esteestä tai muusta hakemuksen perusteena olevasta syystä.

Uuden määräajan asettamisesta päättää alioikeudessa sen lainoppinut jäsen. Jos hakemus hylätään, ratkaisun antamispäivä on kirjallisesti ilmoitettava hakijalle hyvissä ajoin ennen ratkaisun antamista.

14 §

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan asianomaiselle *hovi oikeudelle*, on mainittava:

-
- 4) perusteet, joilla muutosta vaaditaan, ja miltä osin alioikeuden ratkaisun perustelut valittajan mielestä ovat virheelliset.
-

Valituksessa on ilmoitettava todisteet, joihin halutaan nojautua, ja mitä kullakin todisteella halutaan näyttää toteen. *Kirjallinen todiste, jota ei ole aikaisemmin esitetty, tulee liittää valituskirjelmään.*

20 §

Vastauksessa *sen antajan on ilmoitettava:*

- 1) asia, jossa vastaus annetaan;
- 2) *myöntääkö vai kiistääkö hän muutosvaatimuksen; sekä*
- 3) *käsityksensä valittajan vaatimusten perusteista ja seikat, joihin hän haluaa nojautua.*

Vastaukseen ja sen antajaan sovelletaan, mitä 14 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään valituksesta ja valittajasta. Mitä 15 §:ssä säädetään valituskirjelmästä, koskee myös vastauskirjelmää.

21 §

Jos alioikeuden kansliaan toimitettava valitus- tai vastauskirjelmä on saapunut määräajassa *hovi oikeuteen*, asianosainen ei menetä puhevaltaansa. Kirjelmä on *hovi oikeudesta viipymättä lähetettävä alioikeuden kansliaan.*

*Muutettava laki**Ehdotus*

desta viipymättä lähetettävä alioikeuden kansliaan.

26 luku

Valitusasian käsittelystä hovioikeudessa

2 §

Jos määräajassa toimitettu valitus on puutteellinen, *eikä puute ole vähäinen, asianomaista on kehotettava korjaamaan puute hovioikeuden määräämässä ajassa.*

Jollei kehotusta noudateta *eikä valitukseen sisälly riittävän täsmällistä muutosvaatimusta tai asiaa ei sen perusteella muuten voida ratkaista,* valitus on jätettävä tutkimatta.

Erityisestä syystä saadaan asianosaiselle, jonka valitus on täydennyksen jälkeenkin *1 momentissa mainituin tavoin* puutteellinen, varata uusi tilaisuus sen täydentämiseen *tai häntä muuten kuulla.*

26 luku

Valitusasian käsittelystä hovioikeudessa

2 §

Jos määräajassa toimitettu valitus on puutteellinen *ja sen täydentäminen on oikeudenkäynnin jatkamiseksi tarpeen,* valittajaa on kehotettava korjaamaan puute hovioikeuden määräämässä ajassa.

Erityisestä syystä saadaan asianosaiselle, jonka valitus on täydennyksen jälkeenkin puutteellinen, varata uusi tilaisuus sen täydentämiseen.

Jollei valittaja noudata kehotusta *ja valitus on niin puutteellinen, ettei se kelpaa oikeudenkäynnin perustaksi hovioikeudessa,* valitus on jätettävä tutkimatta.

Tutkimisvelvollisuudesta

11 a §

Hovioikeus ei ilman erityistä syytä tutki alioikeuden ratkaisun oikeellisuutta muulta kuin valituksessa ja vastauksessa ilmoitettujen perusteiden ja seikkojen osalta.

Jos alioikeuden tuomioon rikosasiassa haetaan muutosta ainoastaan rangaistusseuraamuksen osalta, hovioikeus ei saa tutkia, onko rikosasian vastaaja syyllistynyt hänen syykseen luettuun tekoon.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

Lain 25 ja 26 luvun säännöksiä sovelletaan asiaan, jossa alioikeuden tuomio julistetaan tai annetaan lain voimaantulon jälkeen.

6.

Laki

oikeudenkäynnistä huoneenvuokra-asioissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan oikeudenkäynnistä huoneenvuokra-asioissa 10 päivänä elokuuta 1973 annetun lain (650/73) 16 §:n 2 momentti,

muutetaan 6 ja 8 §, 10 §:n 1 ja 2 momentti, 12 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti, 15 ja 21 §, 22 §:n 2 ja 3 momentti, 23 §:n 1 momentti sekä 24 ja 37 §,

sellaisina kuin niistä ovat 14 §:n 2 momentti, 15 § sekä 22 §:n 2 ja 3 momentti 7 päivänä tammikuuta 1977 annetussa laissa (2/77) ja 37 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja 13 päivänä marraskuuta 1987 annetulla lailla (840/87), sekä

lisätään 14 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 7 päivänä tammikuuta 1977 annetussa laissa, uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti ja nykyinen 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, sekä 20 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 §

Raastuvanoikeuteen asetetun asunto-oikeuden puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana on raastuvanoikeuden jäsen, joka on suorittanut oikeustieteen kandidaatin tutkinnon. Tehtävään määräämisestä on voimassa, mitä raastuvanoikeudessa sen jäsenten sijoittamisesta osastoille on määrätty.

Kihlakunnanoikeuteen asetetun asunto-oikeuden puheenjohtajana on kihlakunnantuomari ja varapuheenjohtajana käräjätuomari. Jos tuomiokunnassa on useita käräjätuomareita, määrää hovioikeus asunto-oikeuden varapuheenjohtajan. Jos tuomiokunnassa ei ole käräjätuomaria, hovioikeus määrää varapuheenjohtajaksi kihlakunnantuomarin sijaiseksi kelpoisen henkilön määräjäksi, joka ilman erityistä syytä ei saa olla neljää vuotta pitempi. Asunto-oikeuden toimiessa kahtena tai useampana jaostona on kihlakunnantuomarin lisäksi asunto-oikeuden puheenjohtajana hovioikeuden määräämä käräjätuomari.

8 §

Asunto-oikeuden jäsenen ja varajäsenen tulee olla kelpoinen kihlakunnanoikeuden lautamiehen toimeen. Jos hän menettää tämän kelpoisuutensa toimikauden aikana, asunto-oikeuden on vapautettava hänet tehtävästään.

10 §

Asunto-oikeus on tuomionvoipa, kun asian käsittelyyn osallistuvat puheenjohtaja sekä jäsenet siitä kunnasta, jossa asianomainen vuokrahuoneisto sijaitsee.

6 §

Asunto-oikeuden puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana on yleisen alioikeuden lainopinnut jäsen.

8 §

Asunto-oikeuden jäsenen ja varajäsenen tulee olla kelpoinen yleisen alioikeuden lautamiehen toimeen. Jos hän menettää tämän kelpoisuutensa toimikauden aikana, asunto-oikeuden on vapautettava hänet tehtävästään.

10 §

Asunto-oikeus on päätösvaltainen, kun siinä on puheenjohtaja ja kaksi jäsentä.

Voimassa oleva laki

Asunto-oikeuden puheenjohtajan virkapauden tai vuosiloman aikana, hänen ollessaan muiden virkatehtäviensä takia tai muuten satunnaisesti estynyt taikka puheenjohtajan viran ollessa avoimena toimii puheenjohtajan tilalla varapuheenjohtaja. Tällöin asunto-oikeus on tuomionvoipa, kun asian käsittelyyn osallistuvat varapuheenjohtaja ja *1 momentissa tarkoitettut jäsenet*. Jollei erikseen ole toisin säädetty, puheenjohtajan tilalla toimivasta varapuheenjohtajasta on voimassa, mitä jäljempänä tässä laissa on puheenjohtajasta säädetty.

12 §

Asunto-oikeuden kansliana toimii asianomaisen raastuvanoikeuden tai tuomiokunnan kanslia.

14 §

Jos kantaja on ilmoittanut vastaajan tai tämän asiamiehen osoitteen, tulee *asunto-oikeuden puheenjohtajan*, ellei ole erityistä syytä käyttää muunlaista tiedoksiantotapaa, lähettää postitse tällä osoitteella vastaajalle saantitodistusta vastaan haaste, haastehakemuksen toistekappale ja lomakkeita vastineen antamista varten. Milloin aviopuolisot yhdessä pitävät hallussaan vuokralle otettua asuinhuoneistoa, osoitetaan saantitodistustiedoksianteita heille molemmille. Saantitodistustiedoksianteita oikeushenkilölle on osoitettava sellaiselle henkilölle, joka on oikeutettu sen puolesta ottamaan haasteen vastaan. Saantitodistustiedoksianteeseen on merkittävä, että se voidaan luovuttaa vain vastaanottajan tai tämän asiamiehen allekirjoitusta vastaan.

15 §

Jollei kantaja ole ilmoittanut vastaajan tai tämän asiamiehen osoitetta tai jollei saantito-

Ehdotus

Asunto-oikeuden puheenjohtajan virkapauden tai vuosiloman aikana, hänen ollessaan muiden virkatehtäviensä takia tai muuten satunnaisesti estynyt taikka puheenjohtajan viran ollessa avoimena toimii puheenjohtajan tilalla varapuheenjohtaja. Tällöin asunto-oikeus on *päätösvaltainen*, kun siinä on varapuheenjohtaja ja *kaksi jäsentä*. Jollei erikseen toisin säädetä, puheenjohtajan tilalla toimivasta varapuheenjohtajasta on voimassa, mitä jäljempänä tässä laissa puheenjohtajasta säädetään.

12 §

Asunto-oikeuden kansliana toimii asianomaisen *yleisen alioikeuden* kanslia.

14 §

Jos asia koskee yksinomaan tietyn määräistä saamista tai häätöä, haasteessa vastaajaa on kehoitettava asunto-oikeuden määräämässä ajassa haasteen tiedoksiannon toimittamaan kirjallinen vastine tuomioistuimen kansliaan.

Jos kantaja on ilmoittanut vastaajan tai tämän asiamiehen osoitteen, tulee haaste, haastehakemuksen toistekappale ja lomakkeita vastineen antamista varten lähettää vastaajalle tällä osoitteella postitse saantitodistusta vastaan, jollei ole erityistä syytä käyttää muunlaista tiedoksiantotapaa. *Tiedoksianto voidaan toimittaa myös virkakirjeellä, jos voidaan olettaa, että vastaanottaja saa tiedon asiakirjoista ja määräpäivään mennessä palauttaa todistuksen tiedoksiannon vastaanottamisesta.* Milloin aviopuolisot yhdessä pitävät hallussaan vuokralle otettua asuinhuoneistoa, osoitetaan saantitodistustiedoksianteita heille molemmille. Saantitodistustiedoksianteita oikeushenkilölle on osoitettava sellaiselle henkilölle, joka on oikeutettu *oikeushenkilön* puolesta ottamaan haasteen vastaan. Saantitodistustiedoksianteeseen on merkittävä, että se voidaan luovuttaa vain vastaanottajan tai tämän asiamiehen allekirjoitusta vastaan.

15 §

Jollei kantaja ole ilmoittanut vastaajan tai tämän asiamiehen osoitetta tai jollei tiedoksi-

Voimassa oleva laki

distusmenettely muusta erityisestä syystä ole tarkoituksenmukainen taikka saantitodistushetystä ole voitu saattaa 14 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla vastaajalle tiedoksi, tulee asunto-oikeuden puheenjohtajan huolehtia siitä, että tiedoksianto toimitetaan siinä järjestyksessä kuin haasteen tiedoksiantamisesta on oikeudenkäymiskaaressa säädetty. Jos käsittelyaikaa joudutaan tällöin siirtämään, on siitä heti ilmoitettava kantajalle.

16 §

Muutoin on haasteajasta noudatettava, mitä siitä on oikeudenkäymiskaaressa säädetty.

20 §

21 §
Äänestys toimitetaan asunto-oikeudessa siten kuin äänestyksestä raastuvanoikeudessa on säädetty.

22 §

Asia ratkaistaan asunto-oikeudessa lopullisesti tuomiolla, joka laaditaan erikseen. Tuomion ja siitä asianosaisille annettavat toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja. Muut asunto-oikeuden ratkaisut annetaan päätöksen muodossa joko erillisinä tai kirjoitettuna pöytäkirjaan. Jos asiassa laaditaan pöytäkirja, sen allekirjoittaa pöytäkirjan pitäjä.

Ehdotus

toa ole saatu toimitetuksi 14 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla taikka jos siihen on muu erityinen syy, tulee asunto-oikeuden puheenjohtajan huolehtia siitä, että tiedoksianto toimitetaan siinä järjestyksessä kuin oikeudenkäymiskaaressa 11 luvun 4 §:ssä säädetään. Jos käsitteilyaikaa joudutaan tällöin siirtämään, on siitä heti ilmoitettava kantajalle.

16 §

(2 mom. kumotaan)

20 §

Asia saadaan, jollei 2 momenttia ole sovellettava, ratkaista yksipuolisella tuomiolla, jos toinen asianosainen on ilman laillista estettä poissa asian ensikäsittelyssä. Menettelystä yksipuolista tuomiota annettaessa on voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaressa säädetään.

Asunto-oikeudessa puheenjohtaja ratkaisee yksin tietyn määräistä saamista ja häätöä koskevan asian yksipuolisella tuomiolla, jos vastaaja ei ole määräajassa antanut vastinetta tai ei ole vastineessaan esittänyt perustetta kiistämislleen taikka vetoaa ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta asian ratkaisemiseen.

21 §

Äänestys asunto-oikeudessa suoritetaan virkaikäjärjestyksessä siten, että nuorin jäsen lausuu ensin ja puheenjohtaja viimeksi mielipiteensä. Muutoin noudatetaan, mitä oikeudenkäymiskaaressa 23 luvussa säädetään äänestämisestä.

22 §

Asia ratkaistaan asunto-oikeudessa lopullisesti tuomiolla, joka laaditaan erikseen. Tuomion allekirjoittaa puheenjohtaja. Asianosaiselle annettavan tuomion jäljennöksen todistaa oikeaksi puheenjohtaja tai tehtävään määrätty virkamies. Muut asunto-oikeuden ratkaisut annetaan päätöksen muodossa joko erillisinä tai kirjoitettuna pöytäkirjaan. Jos asiassa laaditaan pöytäkirja, sen allekirjoittaa pöytäkirjan pitäjä.

Voimassa oleva laki

Tuomion tulee sisältää lyhyt selostus itse riidasta, ratkaisun perustelu, sovelletut lainkohdat, tuomiolauselma ja muutoksenhakuosoitus. Selostus riidasta voidaan korvata liittämällä tuomioon jäljennökset haastehakemuksesta ja vastineesta. Kertyneistä asiakirjoista ja pöytäkirjasta, mikäli sellainen on laadittu, muodostetaan erillinen kirjavihko, johon liitetään alkuperäinen tuomio.

23 §

Asunto-oikeuden tuomiosta on, mikäli mahdollista heti julistamisen jälkeen, annettava kappale kantajalle ja vastaajalle.

24 §

Asunto-oikeuden ja yleisen alioikeuden säännönmukaisessa kokoonpanossaan antamaan ratkaisuun huoneenvuokra-asiassa saa hakea muutosta hovioikeudelta. Muuttopäivän siirtoa koskevalta osalta alioikeuden ratkaisu on kuitenkin lopullinen.

37 §

Käsiteltäessä huoneenvuokrasuhteesta johtuvaa riita-asiaa sellaisessa yleisessä alioikeudessa, johon ei ole asetettu asunto-oikeutta, on soveltuvin osin noudatettava, mitä 12—17 §:ssä ja 28 §:ssä on säädetty. Haastetta annettaessa ei kuitenkaan vastaajalle ilmoiteta mahdollisuudesta toimittaa vastine etukäteen eikä vastaajalle myöskään lähetetä lomakkeita vastineen antamista varten.

Mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, on oikeudenkäynnissä huoneenvuokra-asioissa soveltuvin osin noudatettava, mitä on säädetty oikeudenkäynnistä riita-asioissa raastuvanoikeudessa, hovioikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa.

Tässä laissa tarkoitettu asia saadaan, jollei 20 §:n 2 momenttia ole sovellettava, ratkaista yksipuolisella tuomiolla, jos toinen asianosainen on ilman laillista estettä poissa asian ensikäsittelystä. Menettelystä yksipuolista tuomiota annettaessa on voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaressa säädetään.

Ehdotus

Tuomion tulee sisältää lyhyt selostus itse riidasta, ratkaisun perustelu, sovelletut lainkohdat, tuomiolauselma ja muutoksenhakuosoitus sekä asian ratkaisemiseen osallistuneiden jäsenten nimet ja ilmoitus siitä, onko tuomiosta äänestetty. Jos tuomiosta on äänestetty, tuomioon on liitettävä eri mieltä olleiden jäsenten mielipiteet. Selostus riidasta voidaan korvata liittämällä tuomioon jäljennökset haastehakemuksesta ja vastineesta. Kertyneistä asiakirjoista ja pöytäkirjasta, mikäli sellainen on laadittu, muodostetaan erillinen kirjavihko, johon liitetään tuomio.

23 §

Asunto-oikeuden tuomiosta on, mikäli mahdollista heti julistamisen jälkeen, annettava jäljennös kantajalle ja vastaajalle.

24 §

Muuttopäivän siirtoa koskevaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta.

37 §

Käsiteltäessä huoneenvuokrasuhteesta johtuvaa riita-asiaa sellaisessa yleisessä alioikeudessa, johon ei ole asetettu asunto-oikeutta, on noudatettava, mitä oikeudenkäymiskaaressa säädetään oikeudenkäynnistä riita-asioissa.

Mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, on oikeudenkäynnissä asunto-oikeudessa soveltuvin osin noudatettava, mitä oikeudenkäymiskaaressa säädetään oikeudenkäynnistä riita-asioissa.

(3 mom. kumotaan, ks. 20 §:n 3 momentti)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

7.

Laki**eräiden asunto-oikeuksien perustamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden asunto-oikeuksien perustamisesta 10 päivänä elokuuta 1973 annetun lain (646/73) 1 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Huoneenvuokrasuhteesta johtuvia riita-asioita käsittelemään asetetaan erityinen osasto, jota sanotaan asunto-oikeudeksi, Helsingin, Jyväskylän, Kuopion, Lahden, Oulun, Porin, Tampereen ja Turun raastuvanoikeuksiin sekä Espoon ja Vantaan kihlakunnanoikeuksiin.

1 §

Huoneenvuokrasuhteesta johtuvia riita-asioita käsittelemään asetetaan erityinen osasto, jota sanotaan asunto-oikeudeksi, Espoon, Helsingin, Jyväskylän, Kuopion, Lahden, Oulun, Porin, Tampereen, Turun ja Vantaan käräjäoikeuksiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

8.

Laki**hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa annetun lain 4 ja 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa 30 päivänä huhtikuuta 1986 annetun lain (307/86) 4 §:n 1 momentti ja 11 §:n 1 momentti, näistä 11 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1054/91), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Alioikeuden kokoonpano

Kansliassa ja, jollei 5 §:stä muuta johdu, istunnossa asia käsitellään kokoonpanossa, jossa kihlakunnanoikeuden muodostaa sen puheenjohtaja ilman lautakuntaa ja raastuvanoikeuden yksi sen lainoppineista jäsenistä

4 §

Alioikeuden kokoonpano

Kansliassa ja, jollei 5 §:stä muuta johdu, istunnossa alioikeus on asiaa käsitellessään päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

11 §

Valmistavat toimenpiteet

Milloin hakemusasiassa on varattava asiaan osalliselle, joka ei ole saapuvilla, tilaisuus tulla

11 §

Valmistavat toimenpiteet

Milloin hakemusasiassa on varattava asiaan osalliselle, joka ei ole saapuvilla, tilaisuus tulla

Voimassa oleva laki

kuulluksi, tuomioistuimen on varattava asiaan osalliselle tilaisuus antaa kirjallinen lausuma tai kutsuttava hänet istuntoon.

Ehdotus

kuulluksi, tuomioistuimen on varattava asiaan osalliselle tilaisuus antaa kirjallinen lausuma tai kutsuttava hänet istuntoon. *Tuomioistuimen on annettava kehoitus tai kutsu ja hakemus asiaan osalliselle tiedoksi siten kuin oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa säädetään tiedoksiannosta oikeudenkäynnissä.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

9.

Laki

sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetun lain (327/83) 1 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Sotilasoikeudenkäyntiasioita käsitteleviä yleisiä alioikeuksia, joissa on sotilasjäsenet, ovat *Haminan*, *Helsingin*, *Hämeenlinnan*, *Joensuun*, *Jyväskylän*, *Kajaanin*, *Kuopion*, *Lahden*, *Lappeenrannan*, *Mikkelin*, *Oulun*, *Porin*, *Tampereen*, *Turun* ja *Vaasan raastuvanoikeudet* sekä *Euran*, *Kankaanpään*, *Rovaniemen*, *Sodankylän*, *Tammisaaren* ja *Valkealan kihlakunnan* oikeudet.

Ehdotus

1 §

Sotilasoikeudenkäyntiasioita käsitteleviä *käräjäoikeuksia*, joissa on sotilasjäsenet, ovat *Helsingin*, *Hämeenlinnan*, *Ikaalisten*, *Joensuun*, *Jyväskylän*, *Kajaanin*, *Kokemäen*, *Kotkan*, *Kouvolan*, *Kuopion*, *Lahden*, *Lapin*, *Lappeenrannan*, *Mikkelin*, *Oulun*, *Raaseporin*, *Rovaniemen*, *Tampereen*, *Turun* ja *Vaasan käräjäoikeudet*.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

10.

Laki**ulosottolain 4 luvun 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulosottolain 4 luvun 30 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1055/91), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 luku

Ulosmittauksesta

30 §

Kun tuomioistuin on määrännyt saamisen maksettavaksi kiinteästä omaisuudesta, on tämän omaisuuden osalta soveltuvin osin noudatettava, mitä kiinteän omaisuuden takavarikosta on 7 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetty.

4 luku

Ulosmittauksesta

30 §

Kun kiinteä omaisuus on ulosmitattu tai kun tuomioistuin on määrännyt saamisen maksettavaksi kiinteästä omaisuudesta, on tämän omaisuuden osalta soveltuvin osin noudatettava, mitä 7 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään kiinteän omaisuuden takavarikosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

11.

Laki**välimiesmenettelystä annetun lain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään välimiesmenettelystä 23 päivänä lokakuuta 1992 annetun lain (967/92) 17 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

17 §

17 §

Tuomioistuimen päätökseen välimiehen määräämistä koskevassa asiassa ei saa hakea muutosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

12.

Laki

merilain 251 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä kesäkuuta 1939 annetun merilain (167/39) 251 § sellaisena kuin se on 13 päivänä huhtikuuta 1984 annetussa laissa (295/84) seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

251 §

Toimivaltaiset alioikeudet (*merioikeudet*) jutuissa ja asioissa, jotka on ratkaistava tämän lain mukaan, ovat hovioikeuspiireittäin seuraavat:

Turun hovioikeuspiiri:	Ahvenanmaan kihlakunnanoikeus ja Turun raastuvanoikeus;
Vaasan hovioikeuspiiri:	Vaasan raastuvanoikeus;
Itä-Suomen hovioikeuspiiri:	Savonlinnan raastuvanoikeus;
Helsingin hovioikeuspiiri:	Hangon ja Helsingin raastuvanoikeudet;
Kouvolan hovioikeuspiiri:	Kotkan raastuvanoikeus; ja
Rovaniemen hovioikeuspiiri:	Oulun raastuvanoikeus

Käsiteltäessä 1 momentissa mainittuja juttuja ja asioita tulee kahden meriasioita tuntevan ja niihin perehtyneen esteettömän henkilön olla tuomioistuinta avustavina asiantuntijoina läsnä tuomioistuimessa. Asiantuntijoiden läsnäolo ei kuitenkaan ole tarpeellista, milloin merioikeuden puheenjohtaja asian vähäisen merkityksen tai sen laadun vuoksi näin päättää.

Merioikeus määrää kaksivuotiskaudeksi meriasiantuntijat ja heille neljä varamiestä. Kukaan ei ilman laillista estettä voi kieltäytyä tehtävästä.

251 §

Toimivaltaiset alioikeudet (*merioikeudet*) jutuissa ja asioissa, jotka on ratkaistava tämän lain mukaan, ovat hovioikeuspiireittäin seuraavat:

Turun hovioikeuspiiri:	Ahvenanmaan ja Turun käräjäoikeudet;
Vaasan hovioikeuspiiri:	Vaasan käräjäoikeus;
Itä-Suomen hovioikeuspiiri:	Savonlinnan käräjäoikeus;
Helsingin hovioikeuspiiri:	Helsingin ja Raaseporin käräjäoikeudet;
Kouvolan hovioikeuspiiri:	Kotkan käräjäoikeus; ja
Rovaniemen hovioikeuspiiri:	Oulun käräjäoikeus

Meriselitystä käsiteltäessä tuomioistuin on päätösvaltainen, kun siinä on merioikeuden puheenjohtaja yksin.

Käsiteltäessä 1 ja 2 momentissa mainittuja juttuja ja asioita tulee kahden meriasioita tuntevan ja niihin perehtyneen esteettömän henkilön olla tuomioistuinta avustavina asiantuntijoina läsnä tuomioistuimessa. Asiantuntijoiden läsnäolo ei kuitenkaan ole tarpeellista, milloin merioikeuden puheenjohtaja asian vähäisen merkityksen tai sen laadun vuoksi näin päättää.

Merioikeus määrää kaksivuotiskaudeksi meriasiantuntijat ja heille neljä varamiestä. Kukaan ei ilman laillista estettä voi kieltäytyä tehtävästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

13.

Laki**vekselilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1932 annetun vekselilain (242/32) 96 § ja muutetaan 93 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

93 §

Vekseliasiaan tuomioistuin on sen paikkakunnan yleinen alioikeus, missä velallinen asuu tai tavataan taikka missä vekseli on asetettu maksettavaksi. *Jos kihlakunnanoikeus tämän lain mukaan on oikea tuomioistuin, velallinen voidaan haastaa myös lähimmän kaupungin raastuvanoikeuteen.*

93 §

Vekseliasiaan tuomioistuin on sen paikkakunnan *käräjäoikeus*, missä velallinen asuu tai tavataan taikka missä vekseli on asetettu maksettavaksi.

96 §

Vekselisaamisen lainhausta noudatettakoon, mitä ulosottolaissa on säädetty juoksevaan velkakirjaan perustuvasta lainhausta.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

14.

Laki**shekkilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 14 päivänä heinäkuuta 1932 annetun shekkilain (244/32) 74 § ja muutetaan 71 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

71 §

Shekkiasian tuomioistuin on sen paikkakunnan yleinen alioikeus, missä velallinen asuu tai tavataan taikka missä shekki on asetettu maksettavaksi. *Jos kihlakunnanoikeus tämän mukaan on oikea tuomioistuin, velallinen voidaan haastaa myös lähimmän kaupungin raastuvanoikeuteen.*

71 §

Shekkiasian tuomioistuin on sen paikkakunnan *käräjäoikeus*, missä velallinen asuu tai tavataan taikka missä shekki on asetettu maksettavaksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

74 §

74 §

Shekkisaamisen lainhausta noudatettakoon, mitä ulosottolaissa on säädetty juoksevaan velkakirjaan perustuvasta lainhausta.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

15.

Laki

painovapauslain 49 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä tammikuuta 1919 annetun painovapauslain 49 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

49 §

49 §

Syyte rikoksesta, jonka rangaistavuus perustuu julkaistun painokirjoituksen sisällykseen, sekä tämän lain määräysten rikkomisesta on käsiteltävä sen kaupungin raastuvanoikeudessa, missä kirjoitus, joka on syytteen aiheuttanut, on painettu. *Jos kirjapaino sijaitsee tahi näytelmä, jonka esittämisestä syyte nostetaan, on esitetty semmoisessa kaupungissa, jossa ei ole raastuvanoikeutta, tahi kauppalassa tai maalla, olkoon lähin raastuvanoikeus laillinen tuomioistuin.* Jos painokirjoituksessa ei ole mainittu kirjoituksen painatuspaikkaa, tahi jos se on väärin mainittu, taikka jos kirjoitus on painettu ulkomailla, niin on painatuspaikkana pidettävä sitä paikkakuntaa, mistä kirjoitusta on levitetty. Syyte ilmoitusvelvollisuuden laiminlöymisestä on kuitenkin käsiteltävä sen paikkakunnan alioikeudessa, missä ilmoitusvelvollisuus olisi ollut täytettävä. *Mitä Oikeudenkäymiskäärin 8 luvun 2 §:ssä on säädetty hovioikeuden tuomiovallasta, pysyköön edelleenkin voimassa.*

Syyte rikoksesta, jonka rangaistavuus perustuu julkaistun painokirjoituksen sisällykseen, sekä tämän lain säännösten rikkomisesta on käsiteltävä *siinä kärkeäjoikeudessa, jonka tuomiopiirissä syytteessä tarkoitettu kirjoitus on painettu tai näytelmä on esitetty.* Jos painokirjoituksessa ei ole mainittu kirjoituksen painatuspaikkaa tai jos se on mainittu väärin taikka jos kirjoitus on painettu ulkomailla, painatuspaikkana on pidettävä sitä paikkakuntaa, mistä kirjoitusta on levitetty. Syyte ilmoitusvelvollisuuden laiminlöymisestä on kuitenkin käsiteltävä sen paikkakunnan *kärkeäjoikeudessa*, missä ilmoitusvelvollisuus olisi ollut täytettävä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

16.

Laki**aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/79) 29 § seuraavasti:*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

29 §

Laillisena tuomioistuimena tiettyä alusta tai siitä aiheutuneeksi väitettyä vesien pilaantumista koskevassa asiassa, jossa tätä lakia on sovellettava, on sen paikkakunnan yleinen alioikeus, jolla oikeudenkäynnin aiheuttanut tapahtuma on sattunut. Jos tapahtuma on sattunut aluksen ollessa matkalla, voidaan asia panna vireille myös sen paikkakunnan yleisessä alioikeudessa, jonka satamaan alus ensimmäiseksi saapuu. *Jos asian laatu tai laajuus vaatii asiantuntijain käyttämistä, voidaan asia panna vireille myös tapahtumapaikkaa lähinnä olevassa raastuvanoikeudessa.*

Milloin 28 §:ssä tarkoitettu teko on tapahtunut Suomen alueen ulkopuolella, syyte on pantava vireille Helsingin raastuvanoikeudessa

29 §

Laillisena tuomioistuimena tiettyä alusta tai siitä aiheutuneeksi väitettyä vesien pilaantumista koskevassa asiassa, jossa tätä lakia on sovellettava, on sen paikkakunnan *käräjäoikeus*, jolla oikeudenkäynnin aiheuttanut tapahtuma on sattunut. Jos tapahtuma on sattunut aluksen ollessa matkalla, voidaan asia panna vireille myös sen paikkakunnan *käräjäoikeudessa*, jonka satamaan alus ensimmäiseksi saapuu.

Milloin 28 §:ssä tarkoitettu teko on tapahtunut Suomen alueen ulkopuolella, syyte on pantava vireille Helsingin *käräjäoikeudessa*.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

17.

Laki**rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetun lain (456/70) 18 §, 19 §:n 1 momentti, 20 §:n 1 momentti ja 31 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 19 §:n 1 momentti ja 20 §:n 1 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (465/87) ja 31 §:n 2 momentti 2 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (114/79), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

18 §

Korkein oikeus voi määrätä todisteiden esittämisen tai muun tarpeellisen toimenpiteen asiassa suoritettavaksi sopivaksi katsomassaan alioikeudessa taikka, jos luovutettavaksi pyydetty henkilö on otettu säilöön niin kuin siitä

18 §

Korkein oikeus voi määrätä todisteiden esittämisen tai muun tarpeellisen toimenpiteen asiassa suoritettavaksi sopivaksi katsomassaan *käräjäoikeudessa* taikka, jos luovutettavaksi pyydetty henkilö on otettu säilöön niin kuin

Voimassa oleva laki

jäljempänä säädetään, siinä raastuvanoikeudessa, joka on ratkaissut säilössä pitämistä koskevan asian. Tällöin on voimassa, mitä rikosasiain käsittelystä yleensä on säädetty. Asianomaisen syyttäjän tulee siinä valvoa vieraan valtion etua. Käsittelyn päätyttyä alioikeuden tulee viipymättä toimittaa korkeimmalle oikeudelle ote asiassa laatimastaan pöytäkirjasta ja muut asiakirjat.

19 §

Tutkinnan edistämiseksi ja luovuttamisen varmistamiseksi voi pidättämiseen oikeutettu poliisimies ottaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilöön. Säilöön ottamisesta on viipymättä ilmoitettava sen paikkakunnan raastuvanoikeudelle, jossa säilössä pitäminen tapahtuu *tai, jollei siellä ole raastuvanoikeutta, lähimmälle raastuvanoikeudelle*, sekä asianomaiselle syyttäjälle ja oikeusministeriölle.

20 §

Saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta raastuvanoikeuden on kiireellisesti otettava asia käsiteltäväkseen siinä järjestyksessä kuin vangitsemisvaatimuksen käsittelystä on säädetty ja päätettävä, onko toimenpiden pysytettävä voimassa. Päätöksestään tuomioistuimen on heti ilmoitettava oikeusministeriölle.

31 §

Jos oikeusministeriö katsoo, että säilöön otetun luovuttamiselle on olemassa este, ministeriön on heti määrättävä hänet päästettäväksi vapaaksi. Jos estettä ei ole eikä raastuvanoikeus ole määrännyt säilöön otettua päästettäväksi vapaaksi, vieraalle valtiolle on viipymättä ilmoitettava toimenpiteestä ja samalla määrättävä aika, enintään 30 tai esityisestä syystä 45 päivää ilmoituksen lähettämisestä, minkä kuluessa säilöön otettu on pyydettyä luovutettavaksi. Jollei näin tapahdu, hänet on päästettävä vapaaksi.

Ehdotus

siitä jäljempänä säädetään, siinä *käräjäoikeudessa*, joka on ratkaissut säilössä pitämistä koskevan asian. Tällöin on voimassa, mitä rikosasiain käsittelystä yleensä on säädetty. Asianomaisen syyttäjän tulee siinä valvoa vieraan valtion etua. Käsittelyn päätyttyä *käräjäoikeuden* tulee viipymättä toimittaa korkeimmalle oikeudelle ote asiassa laatimastaan pöytäkirjasta ja muut asiakirjat.

19 §

Tutkinnan edistämiseksi ja luovuttamisen varmistamiseksi voi pidättämiseen oikeutettu poliisimies ottaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilöön. Säilöön ottamisesta on viipymättä ilmoitettava sen paikkakunnan *käräjäoikeudelle*, jossa säilössä pitäminen tapahtuu, sekä asianomaiselle syyttäjälle ja oikeusministeriölle.

20 §

Saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta *käräjäoikeuden* on kiireellisesti otettava asia käsiteltäväkseen siinä järjestyksessä kuin vangitsemisvaatimuksen käsittelystä säädetään, ja päätettävä, onko toimenpide pysytettävä voimassa. Päätöksestään tuomioistuimen on heti ilmoitettava oikeusministeriölle.

31 §

Jos oikeusministeriö katsoo, että säilöön otetun luovuttamiselle on olemassa este, ministeriön on heti määrättävä hänet päästettäväksi vapaaksi. Jos estettä ei ole eikä *käräjäoikeus* ole määrännyt säilöön otettua päästettäväksi vapaaksi, vieraalle valtiolle on viipymättä ilmoitettava toimenpiteestä ja samalla määrättävä aika, enintään 30 tai esityisestä syystä 45 päivää ilmoituksen lähettämisestä, jonka kuluessa säilöön otettu on pyydettyä luovutettavaksi. Jollei näin tapahdu, hänet on päästettävä vapaaksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

18.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain
12 ja 12 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (270/60) 12 §:n 1 momentti ja 12 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (466/87), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Tutkinnan edistämiseksi ja luovuttamisen varmistamiseksi voi pidättämiseen oikeutettu poliisimies ottaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilöön. Säilöön ottamisesta on viipymättä ilmoitettava sen paikkakunnan raastuvanoikeudelle, jossa säilössä pitäminen tapahtuu *tai, jollei siellä ole raastuvanoikeutta, lähimmälle raastuvanoikeudelle* sekä asianomaiselle syyttäjälle ja sisäasianministeriölle.

12 §

Tutkinnan edistämiseksi ja luovuttamisen varmistamiseksi voi pidättämiseen oikeutettu poliisimies ottaa luovutettavaksi pyydetyn henkilön säilöön. Säilöön ottamisesta on viipymättä ilmoitettava sen paikkakunnan *käräjäoikeudelle*, jossa säilössä pitäminen tapahtuu, sekä asianomaiselle syyttäjälle ja sisäasianministeriölle.

12 a §

Saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta raastuvanoikeuden on kiireellisesti otettava asia käsiteltäväkseen siinä järjestyksessä kuin vangitsemisvaatimuksen käsittelystä on säädetty ja päätettävä, onko toimenpide pysytettävä voimassa. Säilöön ottamista varten ei luovutettavaksi pyydetyn syyllisyydestä tarvitse esittää muuta selvitystä kuin asiakirjat sisältävät. Päätöksestään tuomioistuimen on heti ilmoitettava sisäasiainministeriölle.

12 a §

Saatuaan ilmoituksen säilöön ottamisesta *käräjäoikeuden* on kiireellisesti otettava asia käsiteltäväkseen siinä järjestyksessä kuin vangitsemisvaatimuksen käsittelystä säädetään ja päätettävä, onko toimenpide pysytettävä voimassa. Säilöön ottamista varten ei luovutettavaksi pyydetyn syyllisyydestä tarvitse esittää muuta selvitystä kuin asiakirjat sisältävät. Päätöksestään tuomioistuimen on heti ilmoitettava sisäasiainministeriölle.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

19.

Laki

yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yrityksen saneerauksesta 25 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (47/93) 67 §:n 4 momentti,

muutetaan 24 §:n 1 momentti, 67 §:n 2 ja 3 momentti, 70 §:n 1 momentti ja 81 § sekä lisätään 96 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 luku

Menettelysäännökset

24 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus saneerausmenettelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, konkurssihakemuksen käsittely on lykättävä, kunnes päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa. Jos hakemus saneerausmenettelyä hylätään, tuomioistuimen on samalla ratkaistava konkurssia koskeva asia.

24 §

Suhde konkurssiin

Jos silloin, kun hakemus saneerausmenettelystä tehdään, on vireillä myös hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, konkurssihakemuksen käsittely on lykättävä, kunnes päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Samoin on meneteltävä, jos saneerausmenettelyä koskevan hakemuksen tultua vireille *mutta ennen asian ratkaisemista* tehdään hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin. Jos saneerausmenettely aloitetaan, konkurssihakemus raukeaa. Jos hakemus saneerausmenettelyä hylätään, *on konkurssihakemuksen käsittelyä jatkettava. Muutoksenhaun varalta on säännökset 96 §:n 2. momentissa.*

67 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Saneerausmenettelyä koskevan asian käsittelee se 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä on velallisen yleinen oikeuspaikka. Vahvistetun saneerausohjelman oikaisemista, muuttamista tai raukeamista koskevan asian käsittelee se tuomioistuin, jossa saneerausmenettely oli vireillä.

67 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Saneerausmenettelyä koskevan asian käsittelee se 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä on velallisen yleinen oikeuspaikka. *Konserniin kuuluvan tytäryhtiön saneerausmenettelyä koskeva asia käsitellään kuitenkin siinä tuomioistuimessa, jossa emoyhtiön saneerausmenettelyä koskeva asia on vireillä. Jos emoyhtiön saneerausmenettelyä koskeva asia tulee vireille myöhemmin, voi tytäryhtiön saneerausmenettelyä koskevaa asiaa käsittelevä tuomioistuin siirtää asian siihen tuomioistuimeen, jossa emoyhtiötä koskeva asia on vireillä. Jos siirtävän tuomioistuimen käsiteltävänä on velallista koskeva, saneerausmenettelyn alettua tehty konkurssihakemus, siirretään myös se sa-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Saneerausmenettelyä koskevan asian vireillä ollessa tehtävä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin käsitellään siinä alioikeudessa, jossa saneerausmenettely on tai oli vireillä. Jos velallinen asetetaan konkurssiin, päätöksen tehneen tuomioistuimen on samalla määrättävä väliaikainen pesänhoitaja ja siirrettävä asia siihen alioikeuteen, joka muuten on toimivaltainen käsittelemään velallisen konkurssia. Viimeksi mainittu tuomioistuin määrää asian jatkokäsittelystä.

Mitä 3 momentissa säädetään, koskee myös ennen saneeraushakemusta tehtyä konkurssihakemusta, josta 24 §:n 1 momentin nojalla on annettava ratkaisu saneeraushakemusta koskevan päätöksen yhteydessä. Sen tuomioistuimen, jossa konkurssihakemus on tehty, on tällöin pyynnöstä siirrettävä konkurssihakemus saneeraushakemusta käsittelevän tuomioistuimen ratkaistavaksi.

70 §

Välitoimenpiteet hakemuksen johdosta

Tuomioistuimen on annettava velallisen hakemus tiedoksi velallisen ilmoittamille velkojille sekä varattava näille tilaisuus antaa määräpäivään mennessä kirjallinen lausuma.

81 §

Tiedoksiantotapa

Tässä laissa tarkoitetut tiedoksiannot voidaan suorittaa postitse vastaanottotodistusta tai saantitodistusta vastaan, jollei ole erityistä syytä käyttää muuta riita-asiaa varten säädettyä tiedoksiantotapaa.

notun tuomioistuimen ratkaistavaksi. Vahvistetun saneerausohjelman oikaisemista, muuttamista tai raukeamista koskevan asian käsittelee se tuomioistuin, jossa saneerausmenettely oli vireillä.

Saneerausmenettelyn aikana tehtävä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin käsitellään siinä alioikeudessa, jossa saneerausmenettely on vireillä. Jos velallinen asetetaan konkurssiin, päätöksen tehneen tuomioistuimen on samalla määrättävä väliaikainen pesänhoitaja ja siirrettävä asia siihen alioikeuteen, joka muuten on toimivaltainen käsittelemään velallisen konkurssia. Viimeksi mainittu tuomioistuin määrää asian jatkokäsittelystä.

(4 mom. kumotaan)

70 §

Välitoimenpiteet hakemuksen johdosta

Tuomioistuimen on annettava velallisen hakemus tiedoksi saataviensa suuruuden perusteella merkittävänä pidettävälle velkojille sekä muillekin velkojille, joita tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi kuulla hakemuksesta, sekä varattava näille tilaisuus antaa määräpäivään mennessä kirjallinen lausuma.

81 §

Tiedoksiantotapa

Tässä laissa tarkoitetut tiedoksiannot voidaan suorittaa postitse taikka telekopiota tai sähköpostia käyttäen, jollei tiedoksiantoa ole tarpeen toimittaa vastaanottotodistusta tai saantitodistusta vastaan taikka muuta riita-asioita varten säädettyä todisteellista tiedoksiantotapaa käyttäen.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

96 §

Muutoksenhaku

96 §

Muutoksenhaku

Jos päätökseen, jolla hakemus saneerausmenettelystä on hylätty, on haettu muutosta ja ennen asian ratkaisemista muutoksenhakutuomioistuimessa on velallinen asetettu konkurssiin, konkurssi raukeaa, jos saneerausmenettely aloitetaan. Saneerausvelkoja ovat tällöin ennen konkurssin alkamista syntyneet velat, ja konkurssin aikana syntyneet velat rinnastetaan saneerausmenettelyn aikana syntyviin velkoihin. Jos saneerausmenettely aloitetaan muutoksenhakutuomioistuimen päätöksellä ja silloin on vireillä hakemus velallisen asettamisesta konkurssiin, hakemus raukeaa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1993.*

20.**Laki****rikoslain 39 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoslain 39 luvun 2 §:n 1 momentin johdantokappaleen suomenkielinen sanamuoto, sellaisena kuin se on 25 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (54/93) seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***39 luku****Velallisen rikoksista**

2 §

Velallisen petos

Velallinen, joka hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä konkurssi-, ulosmittaus-, velkajärjestely- tai saneerausmenettelyssä

2 §

Velallisen petos

Velallinen, joka hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä konkurssi, ulosotto- ja velkajärjestely- tai saneerausmenettelyssä

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1993.*

21.

Laki**velkojen maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan velkojen maksunsaantijärjestyksestä 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1578/92) 4 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

Elatusavun etuoikeus

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös vahingonkorvausta, jota joku on velvollinen suorittamaan lapselle vahingonkorvauslain 5 luvun 4 §:n (412/74) perusteella.

4 §

Elatusavun etuoikeus

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös vahingonkorvausta, jota joku on velvollinen suorittamaan lapselle vahingonkorvauslain 5 luvun 4 §:n (412/74) perusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 1993.
